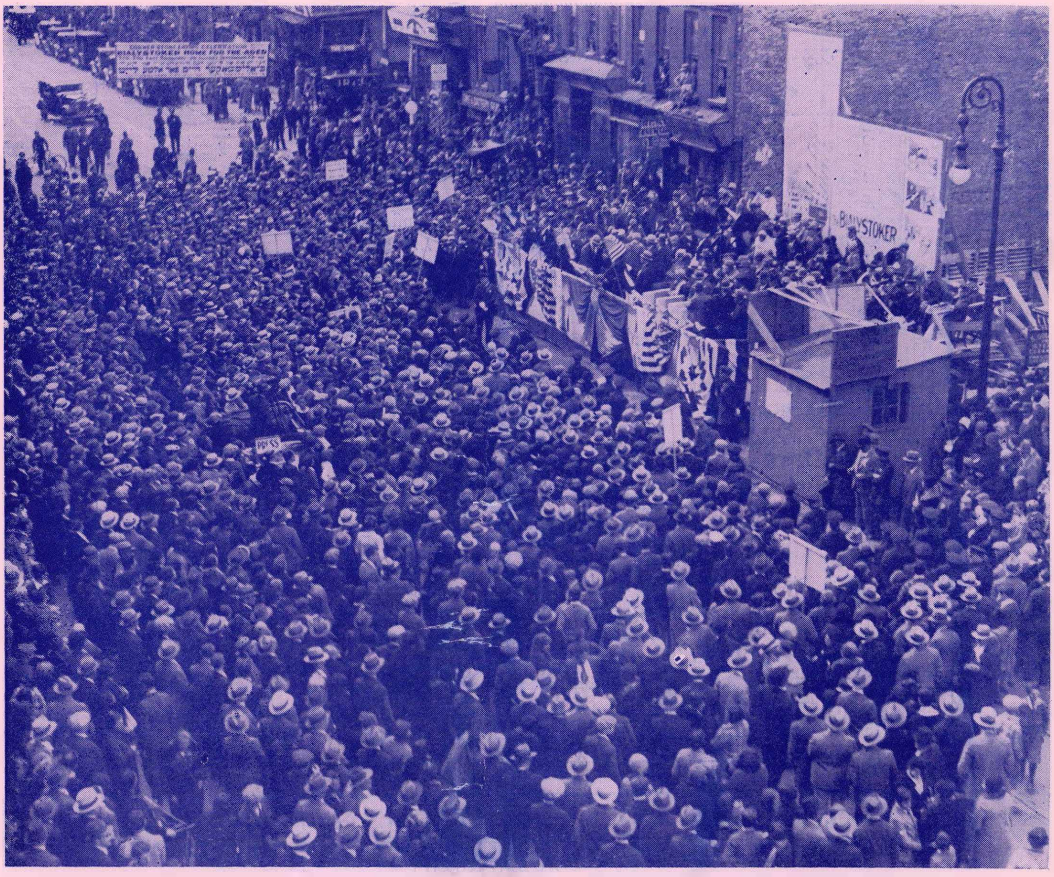
1931 — 45טער יובילעאום פון דעם ביאליסטאקער צענטער און הויס פאר עלטערע מענטשן — 1976

BIALYSTOKER STIMME

ביאליסטאקער שטימע

אפיציעלער ארגאן פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

נומער 318 ■ ערב פסח, תשל"ו — ניו־יארק, אפריל, 1976 ■ 55־טער יארגאנג

ביי א גרויסער פייערונג אין יאר 1929, האט מען געלייגט דעם גרונדשטיין פאר דעם ביאליסטאקער צענטער און מושב זקנים, וואו טויזענטער לאנדסלייט זיינען ביי־נעוונען דער היסטארישער אונטערנעמונג.

In 1929, a festive groundbreaking ceremony was held for the Bialystoker Center and Home for the Aged, at which thousands of landsleit were present marking this historical event.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

אינהאַלט:

45טער יובילעי פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים..... 1
דר. שמואל פּיסאַר אויף קבר אבות אין אוישוויץ.....י. שמולעוויטש (ניו־יאָרק) 3
די רעדע פון דר. שמואל פּיסאַר פאַרן מלוכה־פּרעזידענט פון פראַנקרייך אין אוישוויץ..... 5
פאַר 100,000 דאָלאַר ישראל באָנדס פאַרקויפט ביי פייערונג פון דזשעק בערגער
און הערשל מאָראָוו..... 6
מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאַטיין־אַמעריקע.....איסאַק ריבאַלאָווסקי 7
די בארימטע ביאַליסטאָקער משפּחה פּאָניעמאַן אין אַרגענטינע.....א. ר. 9
לאָמיר צואיילן אַרויסגעבן דעם „ספר ביאַליסטאָק" צבי קלעמענטינאָווסקי (תל אביב) 10
צווויי לידער.....אשר שטשוטשינסקי 12
חשובע געסט באזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק..... 13
די ביאַליסטאָקער היים — א מוסטער־אינסטיטוציע.....אברהם שייקעוויטש (ישראל) 14
דער 70־יאָריגער יובילעי־באַנקעט פון די גאָניאָנדזער־טרעסטינער..מאָרים מאַלאַזאָווסקי 16
ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזיליערי עהרט דער וויצע־פּרעזידענטין, איידא ראָזענבלום..... 16
אין די פּוס־טריט פון אונזערע אבות (לייד).....בנימין אָבעלסקי (שיקאַגאָ) 17
גרויסער דערפאָלג פון בענ'ס קונסט־שאָפונגען אין פראַנקרייך..... 18
אויף א באַזוך ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ניו יאָרק.....בן־ציון ברוקער 19
33טע יערליכע אזכרה־פּאַרזאַמלונג אין אָנדענק פון 60 טויזענט ביאַליסטאָקער קדושים.... 20
אונזער אינסטיטוציע..... 22
אונזערע פּאַרלוסטען..... 25

English Section

45th Anniversary of Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged 1
From the Desk of our Executive Director — *Ethel Ingberg* 3
Harrison J. Goldin, New York City Controller, Expresses Pride at His Bialystoker Heritage 4
Dr. Samuel Pisar, Nazi Victim from Bialystok, Returns to Auschwitz 30 Years After Holocaust 5
Samuel Pisar's Message to President of France On Their Visit to Auschwitz 7
Zionism is Racism—The Big Lie — *Rabbi Lowell S. Kronick* 8
$100,000 Raised at Israel Bond Brunch Honoring Harold Morrow and Jack Berger 9
Annual Dinner and Concert In Honor of Three Officers of Bialystoker Home 10
A Profile of the Social Service Department — *Sonya K. Essin* 12
Bialystoker Ladies Auxiliary — *Hilda Sloyer, President* 13
David Lubin, Celebrating 85th Birthday, Continues His Important Activities 13
Bialystoker Ladies Auxiliary Honors Its Vice President, Ida Rosenblum, at Dinner and Concert 14
Latest Developments in the Case of Benjamin Lach 15
Letters to Our Editors 16
Our Home and Its Activities for the Residents 18
Our Institution 20
33rd Annual Memorial Meeting for 60,000 Bialystoker Martyrs 22
In Memoriam 23
Advertisements 26-30

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק

דוד סאָהן ע"ה, גרינדער

רעדאַקציע־קאָלעגיום: **לואיס פילווער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, עמעל אינגבערג, און הרב שמואל א. קראָניק**

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED, 228 EAST BROADWAY, NEW YORK CITY

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפּיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 318 ■ ערב פסח, תשל"ו — ניו־יאָרק, אפריל, 1976 ■ 55־טער יאָרגאַנג

1931

45סטער יובילעי פון ביאַליסטאָקער צענטער, חיים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

1976

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק, איבער דער לענג און בריים פון אַמעריקע, ווי אויך אין אַלע אַנדערע לענדער, זייערע הייזער א גאָר וויכטיגע היסטאָרישע דאָקומענטן. היינטיגס יאָר וועלן 45 יאָר זינט עס איז געשאַפּען געוואָרען דער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב־זקנים. און ווי מיר ווייסן, איז דאָס אין פאַרלויף פון יאָרען אויסגעוואַקסען צו פיל, פיל מערער. אונזער גרויסע 10־שטאָקיקע עגלידיע, די העכסטע געבויד אויף דער איסט־סאיד, איז איצט איינע פון די בעסטע און פאָפולאַרסטע אינסטיטוציעס פאַר עלטערע אידישע מענטשען, דאָס איז אויך א צענטראַלער אָדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אין גאָר דער וועלט. אומעטום וואו עס וואוינען איצט ביאַליסטאָקער אידן אין דער צעשפרייטקייט איבער דער וועלט, וווייסט מען גוט, אז 228 איסט בראָדוועי אין ניו־יאָרק, איז ווי אַן אייגענע היים. פאַר אונז אלע־מען, ביאַליסטאָקער, פאַרטרעט דאָס אין א היפשער מאָס, עס סימבאָליזירט מיט זיך, די אַזוי טראַגיש־פאַרשניטענע אידישע ביאַליסטאָק ביי די נאַציס.

אין דער וועלט איז באַקאַנט א אידיש אַפֿלקס־וועראַרטעל וואָס זאָגט, אז ביאַליסטאָקער אידען זיינען פראַקטישע מענטשען. אָט די פראַקטישקייט זעט זיך טאַקע אויך גוט אַן אין דעם ביאַליס־טאָקער צענטער. היים פאַר עלטערע מענטשען אין שפּיטאָל. לאָמיר אויך גלייכזאָגן, אז אין דער דאָזיגער אידיש־זאַלקטסימ־ליכער אינסטיטוציע ליגט דער גיסט פון דער אמאליגער אידי־שער ביאַליסטאָק, דאָס מיינט העלפען אייניער דעם אַנדערען, העלפען אין א נויט און אויף די עלטערע יאָרען. דאָס האָבען זייער גוט פאַרשטאַנען, נאָר מיט צענדליגער יאָרען צוריק, די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט דאָ, וועלכע האָבען באַשלאָסען צו בויען א מושב־זקנים פאַר די עלטערע, און ווי דער שטיגער איז בויען ביאַליסטאָקער, איז גערעדט און געטאָן. די איניציאַטיוו צו בויען און אָנצופירען מיט אַזא מושב־זקנים, איז געקומען פון א קליינער גרופּע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. בראש פון אָט דער גרופּע איז געווען דער אומפאַרגעסליכער ביאַליסטאָקער פירער דוד סאָהן ע"ה. אונזערע לאַנדסלייט האָבען אין יענער צייט, מיט אן ערך א האַלבען יאָרהונדערט צוריק, גוט פאַרשטאַנען די וויכטיגקייט און נויטיגקייט פון אן אייגענער היים. א היים פאַר די עלטערע און אייגנאַמע, וועמען מען דאַרף פאַראָרגען. אָרום דעם ענין זיינען פאָרגעקומען א צאָל פאַראַזאַמלונגען, מיטינגען און צוזא־מענקונפטען. עס זיינען געווען פאַרשידענע פאַרשלאָגען און פלענער. פאַרשטייט זיך, אז עס האָבען אויך ניט געפעלט קיין שוועריגקייטן. אָבער, טאָקע מיט שווערי־גקייטן, אָבער מיט טרייסאָפט און ליבשאַפט, זיי עס זיינען צו דעם געוואונען ביא־ליסטאָקער, איז דער הויליגער ציל דערגרייכט געוואָרען.

די זאַמלונגען פון נויטיגע פאָגדען און אַרבעט אָרום בויען א היים איז אַנגענאַנגען מיט גרויס דערפאָלג. דאָס האָט דער־מעגליכט, אז דער קאָמיטעט צו בויען א ביאַליסטאָקער היים האָט אָפּגעקויפט א הויז אויף 219 דיוויזשאַן סטריט, וואָס האָט זיך געגרעניצט מיט דעם דעמאָלטיגען באשיידענעם און קליינעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 217 דיוויזשאַן סטריט. קודק נאָכ־דעם, איז אויך אָפּגעקויפט געוואָרען א קליינע געבויד פון 230 איסט בראָדוועי, וואו עס איז מיט דער צייט אויסגעוואקסען אונזער גרויסע פרעכטיגע אינסטיטוציע, אין דער צענטראַלער ביאַליסטאָקער אדרעס. אין סעפּטעמבער 1929 איז געשלאָסען געוואָרען דער קאָנטראָקט, כדי אנצוהויבען בויען די גרויסע ביאַליסטאָקער היים. גלייך נאכדעם, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אַרויסגעגעבען א ספּעציעלען ביולעטין אונטערן נאָמען „די ביאַליסטאָקער היים". דאָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען לכבוד לייגען דעם וויינקעלשטיין, וואָס איז פאַרגעקומען דעם 16טען סעפּטעמבער 1929. אין דער דאָזיגער ספּעציעלער אויס־גאָבע, איז אויף דער פֿרשטער זייט געווען געדרוקט אן אַרטיקל פון דוד סאָהן ע"ה. אין דאָזיגען אַרטיקל, וואָס איז געווען אונטערן נאָמען „מיר בויען אונדזער היים!", האָט דער אומפאַר־געסליכער לאַנדסמאַנשאַפטליכער פירער דאָן געשריבען:

„פון אין ברעג לאַנד ביזן צוויי־טען, פון אַטלאַנטיק ביזן פאַס־פיק, וואו נאָר עס געפינען זיך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועדט די דאָזיגע פריילעכע נייעס אויפגענומען מיט דער גרעסטער באַגייסטערונג, און מיט א גענפּיל פון שטאָלץ אויף דעם דאָזיגען גראַנדיאָזען אויפטו, אויף 228 און 230 איסט בראָדוועי, אין ניו־יאָרק, וועדט איצט געלייגט דער פונדאַמענט פון א ריזיגער בילדינג, וואָס וועט פאַראיביגען די מעשים פון די ביאַליסטאָקער אידען אין אַמעריקע. און ווי גלייכליך דאַרפען מיר זיך פילען, וואָס מיר זיינען זוכה צו לעבען אין אָזא דור צו קאָנען בויען אָזא מאָנומענטאַל ווערק פאַר די קומענדיגע דורות..."

מיט אָט דעם ענטוזיאָזם, באַגייסטערונג און טרייסאָפט צו אונזער אַמאַליגער היימשטאָט, האָבען די לאַנדסלייט געבויט די אינסטיטוציע אין יענער צייט. פאַרשטייט זיך, אז די נויטיגע פאָנדען צו קענען בויען אָזא אינסטיטוציע, זיינען געקומען פון די גאלט־זאַמלונגען צווישען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט דא ווי אויך צווישען פריינט. די דאָזיגע זאַמלונגען זיינען געווען ניט בלויז אין ניו־יאָרק, נאָר אויך איבער אַמעריקע. דאָס איס־בויען דעם נייעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער און מושב־זקנים. האָט דעמאָלט גדעדויערט אָרום צוויי יאָר. ענדליך איז געקומען דער פרייד־יגער און דערהויבענער טאָג, ווען דער פרעכ־טיגער בנין איז אַפיציעל געעפענט געוואָרען. געווען איז דאָס אין חודש יוני 1931. און גלייך ווי די אינסטיטוציע איז געעפענט געוואָרען פאַר די עלטערע לייביכע אידישע מענער און פרויען, איז די געבויידע טאָקע אויך געוואָרען דער צענטער פון די ביא־ליסטאָקער אין ניו־יאָרק. אין דער זעלבער וואָך, ווען דער מושב־זקנים איז געעפענט געוואָרען, זיינען דא גלייך פאַרגעקומען פאַרזאַמלונגען, מיטינגען און אַנדערע אינטערעסונגען, פון פאַר־שידענע ביאַליסטאָקער אָרגאַניזאַציעס. אין די עלטע־זאַמלונגען,

וואָס זיינען נויטיג געווען צו בויען די געביידע, האָבען זיך מיט טריישאַפט און אבערגעגעבענקייט באַטייליגט אַלע אַרגאַניזאַציעס און גרופּען פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט — אויסער יחידים — וואָס זיינען נאָך דעמאָלט געווען טעטיג אין ניו־יאָרק און אויך פון אַנדערע שטעט.

דער פייערליכער חנוכת־הבית פון דעם נייעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען אויף 228 איסט בראָדווי, איז באַשטימט געוואָרען אויף אַ גאַנצער וואָך. עס איז דעמאָלט געווען אַזאַ פרייד און יום־טוב ביי די ביאַליסטאָקער, ביי די אידען דאָ בכלל און אויף דער איסט־סאַיד בפרט, אַז מען האָט די שמחה געפראָווט פון שבת אָוועק, דעם 20טען יוני, ביז דעם צווייטען זונטאָג, דעם 28טען יוני 1931. כדי ווי געהעריג דורכצופירען די דאָזיגע פייערונג, איז געשאַפען געוואָרען אַ ספּעציעלער קאָמיטעט פון הונדערט פּערזאָן. אין דעם קאָמיטעט זיינען געווען פאַרטרעטער פון אַלע שיכטען פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט, פאַרטרעטער פון פאַרשידענע אידישע אַרגאַניזאַציעס, רעגירונגס־פאַרטרעטער און אַנדערע. אין פאַרלויף פון דער גאַנצער וואָך איז דער נייַ־אויסגעוויטער שיינער בנין געווען אָפען פאַר דעם בריטען עולם. עס זיינען דעמאָלט געקומען טויזענטער און טויזענטער מענטשען, וועלכע האָבען באַוואונדערט די נייַע פּרעכטיגע אינסטיטוציע, וואָס איז אויסגעוואָקסען אויף דער איסט־סאַיד. מען האָט אויך באַוואונדערט די אומדערמידליכע אַרבעט פון די טרייַע ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט. אַלע האָבען אויסגעדריקט לויב און אָנערקע־נונג פאַר אויסבויען אַזאַ מוסטערהאַפטען צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען. שוין דעמאָלט, מיט 45 יאָר צוריק, האָט די אידישע ניו־יאָרק געוואוסט ווי געהעריג אָפּצושאַצען די דאָזיגע וויכטיגע דערגרייכונג, וואָס איז געווען גלייך פון אָנהויב, און פאַרבליבען ביזן היינטיגען טאָג, איינע פון די שענסטע דערגרייכונגען דאָ, אין אַמעריקע, פון די מאַסען געקומענע אידישע אימיגראַנטען פון יענער זייט ים.

זונטאָג, דעם 21טען יוני 1931, וועלן די פייערונג פון עפענען די געביידע איז פאַרגעקומען, איז דורכגעפירט געוואָרען אַן אימפּאָזאַנטער פּאַראַד אויף דער איסט־סאַיד. אין דעם פּאַראַד האָבען זיך באַטייליגט אַלע לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק און פון די אַרומיגע שטעטלעך, וועלכע האָבען דעמאָלט געווינט אין ניו־יאָרק און אומגעגענט. אין דעם פּאַראַד האָבען זיך באַטייליגט פיל טויזענטער אַנדערע אידען, וועלכע האָבען אויסגעדריקט שטאָלץ און פרייד מיט דער דערהויבענער דערגרייכונג פון אויף אַזאַ אופן באַזאָרגען מענטשען אויף דער עלטער. די גרויסע פייערונג האָט זיך פאַרענדיגט אַ וואָך שפּעטער, זונטאָג דעם 28טען יוני 1931, מיט אַ פייערליכען באַנקעט אין בעטהאָווען האַל, 210 איסט 5טע גאַס, ניו־יאָרק. אויך דאָס איז געווען אַ דערהויבענער, אומפאַרגעסליכער יום־טוב. אין טאָג וועג עס איז פאַרגעקומען דער חנוכת־הבית פון דעם נייעם פּראַכטפולען ביאַליסטאָקער צענטער און מושב־זקנים, מיט 45 יאָר צוריק, האָט דוד סאָהן ע"ה דעמאָלט געשריבען, אין דער ספּעציעלער אויסגאַבע „ביאַליסטאָקער שטימע": „די היים איז ניט בלויז פאַר די יענ׳גע, וואָס נויטיגען זיך איצט אין אַזאַ וואַרימער היים, דאָס איז אויך און וועט זיין אַן אינסטיטוציע פאַר די, וועלכע וועלען זיך אין דעם נויטיגען שפּעטער". און ווי באַקאַנט, איז די ביאַליסטאָקער היים אויך געווען אַ היים פאַר אים. אונזער ליבער און אומפאַרגעסליכער פירער דוד סאָהן ע"ה, וועלכער איז גע־שטאָרבען דעם 10טען פעברואַר 1968, האָט די לעצטע טעג פון זיין פאַרבענרייכטן לעבען פאַרברענגט טאָקע אין שפּיטאָל פון אונזער אינסטיטוציע, וואָס ער האָט געהאָלפען בויען מיט צענדליגער יאָרען צוריק.

אין יאָר 1968, איז די ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל ווי געהעריג מאָדערניזירט געוואָרען, לויט די פאַרלאַנגען פון דער ניו־יאָרק סיטי און סטעיט געזונטהייטס־פאַרשריפטען. די דאָזיגע באַנייאונג און אויפפרישונג פון דער אינסטיטוציע, האָט אונז געקאָסט דריי־פערטעל מיליאָן דאָלאַר. פאַרשטייט זיך, אַז אין פאַרבינדונג מיט דעם האָבען מיר געהאַט גרויסע שוועריגקייטען, כדי צו זאַמלען און קענען צונויפשטעלען אַזאַ גרויסע סומע געלט. מיר זיינען אין יענער צייט איבערגע־קומען די שוועריגקייטען אַדאַנק דעם חשוב׳ען פּרעזידענט פון אונזער אינסטיטוציע, אילאַי טאַרלאָפסקי. פּריינט טאַרלאָפסקי, וועמענס נאָמען איז גוט באַקאַנט אין פאַרשידענע קרייזען אַלס אַ דערפאָלגרייכער ביזנעסמאַן, אַלס אַ מענטש מיט פאַראַנטוואָרט־ליכקייט און ערליכקייט, האָט פאַר אונז געעפענט געהעריגע וועגען און מעגליכקייטען, וואָס אַדאַנק זיי האָבען מיר דערגרייכט דאָס נויטיגע געלט, כדי דורכצופירען די מאָדערניזירונג און אַלע אייניריכטונגען אין דער אינסטיטוציע.

איצט האָבען מיר אַ פולשטענדיג מאָדערנע אייניגעאָרדנטע כשר׳ע קיך, און אַ פיינעם באַקוועמען עס־זאַל. די צימערען פאַר די איינוואוינער זיינען גרויס, בריט און מעבלירט מיט געשמאַק. מיר האָבען אויך אַ געהעריג איינגעאָרדנטע מעדיצינישע אינ־פירמערי, וואו די קראַנקע איינוואוינער פון דער אינסטיטוציע באַקומען נויטיגע מעדיצינישע פאַראָרגונג, פון אַ דערפאַרענעם סטעף דאָקטוירים, ספּעציאַליסטען און רעגיסטרירטע נוירסעס. אין דער אינסטיטוציע זיינען אייניגעאָרדנט פאַר די עלטערע איינוואוינער מאָדערנע אָפּטיילונגען פאַר ציין־היילונג, פוס־קראַנקהייטען, אויגען־קראַנקהייטען און פיזיאָטעראַפּיע. אין דער גרויסער שוהל אין אונזער אינסטיטוציע, וואָס איז אייניגעאָרדנט אויף אַ פיינעם באַקוועמען אופן מיט לופט־קילונג, דאַוונען די עלטערע איינוואוינער דריי מאָל אין טאָג. מיר האָבען אַ שטענ־דיגען רב אין דער אינסטיטוציע, אַ סאָשעל־וואָרקער און אַנדערע אָפּטיילונגען, וואָס זיינען לטובת דער גוטסקייט און באַקוועמליכ־קייט פון די עלטערע איינוואוינער.

די באַוועגונג אָרום דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, ווי אויך די אַקטיוויטעטען אין דעם פּרעכטיגען צענטער, זיינען כסדר זיך פונאַנדערגעוואָקסען מיט אַ ברייטען פאַרנעם. יעדעס מאָל זיינען צוגעקומען — און עס קומען וויייטער צו — נייַע איבערגעגעבענע טוער, וועלכע גיבען אַוועק פיל ענערגיע און אָנשטרענגונג פאַר דער אינסטיטוציע. און אין דער זעלבער צייט באַמיט מען זיך אויך צו שאַפען נויטיגע פּאָנדען, כדי ווי געהעריג צו קענען אויפהאַלטען און אָנפירען מיט דער אינסטיטוציע. פאַר אונז אַלעמען, לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק און אומגעגענט, איז דאָס אַ לאַנגער וועג מיט דערהויבענעם יחוס, וואָס ציט זיך אויף אַ וואונדערליכען אופן פון 1931, וועלן די אינ־סטיטוציע איז געעפענט געוואָרען, ביז איצט אין 1976. און אויב מיר האָבען אַזעלכע וויכטיגע און נוצליכע דערגרייכונגען איצט אין דער אינסטיטוציע, איז דאָס אַדאַנק דעם וואָס אין דער אָנפירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר על־טערע מענטשען און שפּיטאָל, זיינען טרייַע און איבערגעגעבענע טוער מיט האַרץ און נשמה. דאָס איז אויך דערפאַר, ווייל די אינסטיטוציע איז אַרומגערינגעלט מיט אַ טרייַער מחנה לאַנדס־לייט און פריינט ווי אויך איבערגעגעבענע ביישטייערער. אַזעלכע ביישטייערער האָבען מיר ניט בלויז אין ניו־יאָרק, נאָר אין גאַנץ אַמעריקע און אויך אין פאַרשידענע לענדער אין דער וועלט. דאָס העלפט אונז אין אַ גרויסער מאָס דורכצוקומען די שוועריג־קייטען אויף וועלכע מיר טרעפען זיך אָפטמאָל אָן ביים אויפ־האַלטען די זייער פאָפולערע און וויכטיגע אינסטיטוציע, וואָס העלפט מיט וואַרימקייט און געהעריגער זאָרג די עלטערע אידישע מענטשען.

שטיצט דעם טראַדיציאָנעלען זומער עמוירדזשענסי פאָנד פאַר דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל.

דר. סעמיועל פּיסאַר — באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, גערעטעוועטער פון טויט ביי היטלערן, אויף קבר-אבות אין אוישוויץ

פון י. שמולעוויטש (ניו-יאָרק)

מיר דרוקען דאָ אַ וויכטיגען אַרטיקעל פון דעם באַקאַנטען זשורנאַליסט י. שמולעוויטש, וואָס איז געווען אַפּגעדרוקט אין „פּאָרווערטס", וועגען אונזער באַוואוסטען לאַנדסמאַן. דער אַרטיקעל דאָ, איז איבערגעדרוקט מיט געוויסע קירצונגען. — רעד.

געווען איז דאָס דעם 11טען נאָוועמבער 1975, אין אַמעריקאַנער קאָנגרעס אין וואַשינגטאָן. עס איז געווען איין טאָג נאָכדעם, וועו די געזעראַל-אַסעמבלי ביי דער יו־ען האָט אָנגענומען די טרויעריג־באַרימטע אַנטי־ציון רעזאָלוציע. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך אויפגעשטעלט סענאַטאָר אייברעהעם ריביקאָף, ער האָט געבעטען עפּעס זאָגען — — —

וועו דער מלוכה־פֿרעזידענט פון פֿראַנקרייך, זשיסקאַר ד'עס־טעין, האָט אין חודש יוני, 1975, באַזוכט דעם געוועזענעם נאַצי־שען טויט־לאַגער אוישוויץ, האָט ער, צווישען זייַנע פיל אַנדערע באַגלייטער, מיט זיך געהאַט אויך אַ גאָר זעלטענעם מאַן. דאָס איז דר. סעמיועל פּיסאַר, דער אינגסטער געראַטעוועטער פון דעם גרויזאַמען לאַגער אין אוישוויץ. מר. פּיסאַר מיט זיין פרוי, דזשודיט, זיינען איצט נאָענטע פריינט פון סענאַטאָר ריביקאָף מיט זיין פרוי.

„דרייסיג יאָר נאָך אוישוויץ" — האָט געזאָגט סענאַטאָר ריביקאָף — „האָט מען ווידער נעכטען, מיט די טראַגישע שטימען אין דער יונאַיטעד ניישאַנס, פֿאַרזייט שוידערליכע זוימען פון אַנטיסעמיטיזם. עס איז דעריבער וויכטיג, אַז די ווערטער פון דעם געראַטעוועטען סעמיועל פּיסאַר זאָלען געלייענט ווערען, פֿאַרשטאַנען און נאָכגעפֿאָלגט ווערען פון אַלעמען".

סענאַטאָר ריביקאָף האָט פֿאַרגעשלאָגען, אַז איינשטימיג זאָל באַשלאָסען ווערען אַריינצונעמען אין דעם טעגליכען קאָנגרעס־רעקאָרד די קורצע דראַמאַטישע רעדע, וואָס מר. פּיסאַר האָט געהאַלטען אין דער אָנוועזענהייט פון דעם פּראָנצויזישען פֿרעזי־דענט, אין טאָג וועו זיי זיינען צוזאַמען אין אוישוויץ, דעם 18טען יוני 1975. די זעלבע רירענדע רעדע האָט סעמיועל פּיסאַר אויך איבערגעשיקט אין סוף יולי 1975, צו דזשעראַלד פאָרד. געווען איז דאָס איין טאָג פאַר דעם, איידער דער אַמעריקאַנער פֿרעזידענט איז אָפּגעפֿאָרען, כדי אויך צו באַזוכען דעם געוועזענעם מורא'דיגען טויט־לאַגער אוישוויץ.

* * *

שמואל (סעמיועל) פּיסאַר, איז אַ געבוירענער אין ביאַליס־טאָק, דער זון פון דוד און העלען פּיסאַר. וועו ער איז דעפּאַרטירט געוואָרען פון די נאַצים צום טויט, צוזאַמען מיט זיין משפּחה, איז ער געווען אַ אינגעל פון קוים צוועלף יאָר. אַלע זייַנע נאָענטע זיינען אומגעבראַכט געוואָרען פון די רוצח'ישע היטלעריסטען. דער יונגער שמואל האָט דורכגעמאַכט ליידען און פּיין ביי די נאַצים, אין אוישוויץ און אין אַנדערע היטלעריסטישע טויט־לאַגערן. אין אָנהויב 1945 איז אים געלונגען צו אַנטלויפען פון דאָכאַו, קיין דייטשלאַנד. אין פרילינג 1945, איז ער באַפֿרייט געוואָרען פון זייַנע ליידען און קאָשמאַר, אַ דאַנק דער אַמעריקאַנער אַרמיי, לעבען מינכען.

איצט איז סעמיועל פּיסאַר אַ באַרימטער אינטערנאַציאָנאַלער לאָיער מיט גרויסע אָפּיסעס אין פּאַריז, וואַשינגטאָן און אַנדערע ערטער. ער האָט דערגרייכט אַ גאָר הויכע קאַריערע. דר. סע־מיועל פּיסאַר, וועלכער איז אויך אַ פּראָמינענטער מיטגליד אין דער באַר־אַסאָסיעישאָן (לאָיערס) אין וואַשינגטאָן, איז געוואָרען אַן אַמעריקאַנער בירגער לויט אַ ספּעציעל אָנגענומענעם געזעץ פון קאָנגרעס.

דער על־פּי־נס געראַטעוועטער פון אומקום ביי די נאַצים, שמואל פּיסאַר, פּאָרט אַרום אין פּאַרשידענע לענדער כדי צו שאַפֿען גוטע און געמיינזאַמע פּאַרבינדונגען וועגען אינטער־נאַציאָנאַלען האַנדעל צווישען לענדער און פעלקער. ער איז אויך אַן אָפּטער גאַסט אין וואַשינגטאָן און ניו־יאָרק. אָבער ניט געקוקט אויף דעם, וואָס דער יונגער און באַגאַבטער דר. סעמיועל פּיסאַר פֿאַרנעמט איצט אַזאַ פּראָמינענטען פּלאַץ אין דער אינטערנאַ־ציאָנאַלער וועלט, רעדט ער אָבער ביי פּאַרשידענע געלעגענ־הייטען מיט שטאָלץ וועגען דעם, אַז ער איז אַ קינד פון דער אַמאָליגער באַרימטער, אָבער אַזוי טראַגיש־פּאַרשניטענער ביי די נאַצים, אידישער ביאַליסטאָק. מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט מר. פּיסאַר באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פּאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, אויף דער איסט־סאַיד אין ניו־יאָרק. פּאַרשטייט זיך, אַז אויך מיר אַלע, ביאַליסטאָקער, זיינען ביז גאָר שטאָלץ מיט אונזער פּראָמינענטען לאַנדסמאַן.

* * *

אָט דער געוועזענער קרבן פון היטלעריסטישען באַרבאַריזם, דאָס געוועזענע אידישע אינגעל פון ביאַליסטאָק און דער אינג־סטער גערעטעוועטער פון אוישוויץ, איז אויך אַ פּערזענליכער פריינט פון דעם פּראָנצויזישען מלוכה־פֿרעזידענט. וועו פֿרעזי־דענט זשיסקאַר ד'עסטעין איז, אין חודש יוני פון יאָר 1975, געפֿאָרען באַזוכען אוישוויץ, איז ביי זיין זייט אויך געווען דר. סעמיועל פּיסאַר. ווי שוין דערמאָנט, האָט מר. פּיסאַר, זייענדיג אין אוישוויץ, דאָרט געהאַלטען אַ קורצע, אַ טיף־רירענדע דרא־מאַטישע רעדע פּאַרן פּראָנצויזישען פֿרעזידענט. ער האָט געזאָגט:

„צו קומען איצט קיין אוישוויץ, אויפן מזבח פון דעם מורא'דיגען חורבן, צוזאַמען מיט אייך, מר. פֿרעזידענט; דאָ, וואו איך בין אַלס 12־יאָריג אינגעל שוין געווען טויט פיל מאָל, וואו איך האָב איבערגעלעבט אַזוי פיל ליידען און פּייני־גונגען; וואו איך האָב דאָ געזען אַזוי פיל געפּאַלענקייט — איז פּאַר מיר אַן איבערלעבעניש, צוליב וואָס מיין האַרץ איז פּאַר־

ביי אַ רוסיש-אַמעריקאַנער קאָנפערענץ אין קיעוו, נאָך אַ באַזוך פון די מאַסען-קברים אין באַבי יאַר, שטייען פון רעכטס צו לינקס: שמואל פּיסאַר, סענאַטאָר פּראַנק טשורטש און דייוויד ראָקעפעלער.

קלעמט... דאס איז אַ רייזע פון טראגישקייט, אבער אויך פון אויפשטייג"...

ווייטער אין זיין דראמאטישער רעדע פארן פראנצויזישען פרעזידענט, זייענדיג אין אוישוויץ, האט דר. פיסאר געשילדערט די שוידערליכקייטען און גרויליקייטען, וואס זיינען פארגעקומען אין דעם טויט־לאגער, אונטער דער הערשאפט פון די נאצים. אט זיינען די גאז־קאמערן, די קרעמאטאריעס און עלעקטרישע דראטען... דאָ זיינען געפיניגט, פארפיניגט און אומגעברענט געווארן מיליאנען אומשולדיגע מענטשען, די מערסטע אידען... דאָ, אין אוישוויץ, שוועבען ארום די נשמות פון די מיליאנען אויסגע׳הרג׳עטע...

"אין זייער נאמען" — האט סעמיועל פיסאר געזאגט צום מלוכה־פרעזידענט פון פראנקרייך — "און מיט דעם אויסגע־ברענטען נומער אויף מיין האנט, זאג איך צו אייך, מר. פרעזי־דענט, אז אויב די אומגעברענטע דאָ וואלטען איצט געקענט ענטפערן אויף אייערע רירענדע ווערטער, וואלטען זיי געשריען ׳קיינמאל מער ניט, קיינמאל מער ניט קיין אוישוויץ׳... אין זייער נאמען דאנק איך אייך פאר אייער עולה־רגל זיין אהערצו, צו דעם הייליגען פלאץ פון מארטירערטום, פיין און אומקום"...

די דאזיגע זעלבע קורצע דראמאטישע רעדע זיינע האט דער יונגער סעמיועל פיסאר אויך נאכדעם איבערגעשיקט צו דעם אמעריקאנער פרעזידענט, דזשעראלד פארד, אין סוף יולי 1975, אידער ער איז אפגעפארען אויף זיין באזוך קיין אוישוויץ. נאכדעם איז דר. פיסאר׳ס דערמאנטע קורצע רעדע ארויסגעגעבען געווארן אין אַ ספעציעלער פרעכטיגער אויס־גאבע אין פאריז. לעצטענס, ווידער, האט אַ גרויסער באוואוסטער פארלאג אין פאריז דאס אויך ארויסגעגעבען אין אַ ספעציעלער אויסגאבע, אין ענגליש.

און איצט, איין טאג נאכדעם ווי אין דער יו־ען איז אַנ־גענומען געווארן די שענדליכע אנטי־ציון רעזאלוציע, איז סעמיועל פיסאר׳ס דראמאטישע רעדע, וואס ער האט געהאלטען אין אוישוויץ, ארויסגענומען און פאראייביגט געווארן אין דעם קאנגרעס־רעקארד, אין וואשינגטאן. ווידעראמאל, דרייסיג יאר נאך אוישוויץ, איז דאס אַ דערמאנונג צו דער וועלט. דאס איז אויך אַ וואַרנונג פאר אונז, אין דער איצטיגער גורל׳דיגער צייט פארן אידישען פאלק, פון געוועזענעם יונגן אידישן קרבן...

שמואל פיסאר האט אויך אנטייל גענומען, מיט אַ קורצער צייט צוריק, אין וויכטיגע אינטערנאציאנאלע קאנפערענצען אין מאסקווע און אין קיעוו. זייענדיג אין סאוועטען־פארבאנד, האט ער באזוכט די אידישע מאסען־קברים אין "באבי יאר", צוזאמען מיט דעם באוואוסטען אמעריקאנער באנקיר, דייוויד ראקעפעלער, און סענאטאר פראנק טשוירטש פון איידאהא.

ער פארט אפט צו אַ סך לענדער אויף ביידע זייטען פון דעם אייזערנעם פארהאנג, כדי צו שאפען אַ פאזיטיווע אטמא־ספערע אין וועלכער גוטע האנדעלס־באציאונגען צווישען די קאנקורענץ־לענדער קענען דורכגעפירט ווערען.

* * *

שמואל פיסאר איז נאמינירט געווארן פאר דער נאבעל־פרעמיע פאר שלום צוליב זיינע טעטיגקייטען לטובת וועלט־שלום דורך פארבעסערטע האנדעלס־באציאונגען צווישען מזרח און מערב לענדער. ער האט געהאלטען אַ רעדע פאר אַן עולם פון גאהויבענע אקאדעמישע, פאליטישע און געשעפטס פערזענ־ליכקייטען אין סקאנדינאויע צווישען דעם 20טען און 23טען סעפטעמבער, 1974.

איינגעלאדען דורך דער נאבעל־פאונדיישאן אין שוועדען, האט דער שרייבער פון דעם בוך "וואפען פון שלום" גערעדט פאר אַ זיצונג פון וויסענשאפטלער, סאציאלאגען און עקאנאמיס־טען, ביים האסעלבי פאלאץ אין שטאקהאלם, וועגען דעם ענין "וועלט נויטען און נאציאנאלע מיטלען". נאך זיין רעדע איז אפגעהאלטען גלווארן אַן עפענטליכע דיסקוסיע וועגען דעם ענין מיט דעם שוועדישען פרעמיער־מיניסטער, אלאף פאלמע.

שעפטל און ראיא זאק אויף אַ באזוך אין מדינת ישראל

דער באוואוסטער בינע־קינסטלער שעפטל זאק, וועלכער איז אין די לעצטע יארען דער ענערגישער פארוואלטער פון דעם געזעלשאפטליכען טעאטער "פאלקסבינע" אין ניו־יארק, איז מיט עטליכע חדשים צוריק געווען אויף זייער וויכטיגער שליחות אין מדינת ישראל. לאמיר דערמאנען, אז שעפטל זאק איז אַ גראדנער, און ער האלט זיך זייער נאענט מיט אונזער ביאליס־טאקער לאנדסמאנשאפט אין ניו־יארק. זיין ליבע פרוי, ראיא, איז אַ וויכטיגע טוערין און אַ דירעקטאר פון דעם ביאליס־טאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשען און שפיטאל.

פארגאנגענעם זומער, וען מען האט זיך געזומען גרייטען צו דעם נייעם סעזאן אין אידישען טעאטער, האט מען דאסמאל די צוגרייטונגען פארבונדען אויך מיט אַ וויכטיגער דאטע. מען האט, נעמליך, דאס פארבונדען מיט "הונדערט יאר אידיש טעא־טער", וואס פאלט איצט אויס. אין פארבינדונג מיט דעם, האט דער באקאנטער געזעלשאפטליכער טעאטער ביים ארבעטער־רינג, די "פאלקסבינע", באשלאסען אויפצופירען אַ ספעציעלע פארשטעלונג. עס איז אויסגעקליבען געווארן יעקב גאלדינ׳ס קלאסישע פיעסע "גאט, מענטש און טייוול". דער אנסאמבל פון דער "פאלקסבינע" האט שוין טאקע געזומען צוגרייטען די פאר־שטעלונג, אונטער דער רעזשי פון דוד ליכט. אבער ביים סאמע אנהויב, איז דוד ליכט פלוצלינג געשטארבען.

שעפטל זאק האט דעריבער דאן באקומען אַ וויכטיגע אויפ־גאבע. ער איז געשיקט געווארן קיין מדינת ישראל, כדי פון דארט איינצולאדען אַ פאסיגען קינסטלער־רעזשיסער, וועלכער זאל צוגרייטען די אויספירונג פון "גאט, מענטש און טייוול". דער גורל אויפצופירען דאס, איז געפאלען אויף דעם באוואוסטען רעזשיסאר פון דער "הבימה" אין תל־אביב, ישראל בעקער (וועגען דעם ווערט דערציילט אויף אן אנדערן פלאץ אין דער הייגטיגער "ביאליסטאקער שטימע"). און אין דעם אלעם איז געווען זייער אינסטרומענטאל שעפטל זאק.

זייענדיג אין ישראל זיינען שעפטל און ראיא זאק אויפגע־נומען געווארן אויף אַ זייער וואַרימען אופן. די אידישע און העברעאישע צייטונגען האבען אויך מיט אים געהאט אינ־טערוויוען און ווי געהעריג וועגען אים געשריבען. שעפטל זאק, וועלכער האט אליין געשפילט הויך־קינסטלערישע ראלען אין דעם אידישען טעאטער, פאר דער מלחמה אין פוילען און אויך דאָ אין אמעריקע, האט איצט אין ישראל באגעגענט פיל פון זיינע אמאליגע חברים־אקטיארען. מען האט אויפגעלעבט די פארגאנגענע צייטען, ווען אין פוילען איז נאך געווען אַ שפרודעל־דיג אידיש לעבען, און ווען אויך דער אידישער טעאטער האט דארט געבליט...

שעפטל און ראיא זאק זיינען צוריקגעקומען פון ישראל אפ־גערישטע און פול מיט גוטע אינדרוקען. מען דארף צוגעבען, אז שעפטל זאק׳ס ברודער, מתתיהו זאק, איז דער בינע־פאר־וואלטער פון דעם קאמערי־טעאטער אין תל־אביב. זיין פרוי, דבורה זאק, איז אַ באקאנטע אקטריסע.

מיר גיבען דאָ די פולע רעדע, וואס דר. שמואל פיסאר האט געהאלטען אין אוישוויץ דעם 18טען יוני, 1975. די רעדע איז איבערגעזעצט געווארן, מון פראנצויזיש אויף אידיש, פון דר. פיסאר׳ס פעטער, לאזאר סוכאוואלסקי, וועלכער וואוינט אין מדינת ישראל.

←

די רעדע פון דר. שמואל פיסאַר פאַרן מלוכה־פּרעזידענט פון פֿראַנקרייך אין געוועזענעם טויט־לאַגער אוישוויץ

קומען צוריק ביי אייער זייט, ה׳ פּרעזידענט, צו דעם מזבח פון חורבן, וואו אַלס אַ אינגעל פון 14 יאָר בין איך געשטאָרבען מיט אַזוי פיל טויטען, דורכגעלעבט אַזוי פיל פייניגונגען און דערנידערונגען, וואו אַלץ וואָס כ׳האָב אַמאָל ליב געהאַט איז געוואָרען פאַרוואַנדעלט אין אַש, — איז אַן איבערלעבונג וואָס דערשיטערט די נשמה. ס׳איז אָבער אויך אַ וועג פון טראַגעדיע צו נצחון.

מיט אייער אָנוועזנהייט דאָ היינט, פונקט דעם טאָג וועו דע־גאָל האָט פון לאָנדאָן, מיט 35 יאָר צוריק, מיט זיין רוף צו ווידערשטאַנד, געראַטעוועט דעם כבוד פון פראַנקרייך, גיט איר צו אַ נייע דימענסיע צו דעם היסטאָרישען זין פון 18טען יוני. פון דאַנען, ה׳ פּרעזי־דענט, רעדט איר צו דורות, צו ראַסען, צו פעלקער, צו אידעאָלאָגיעס, צו ליבעראַלען און קאָנסערוואַטיוון,

שמואל פיסאַר

צו רייך און אָרעם, צו מזרח און מערב. ווייל דער אָרט אויף וועלכען איר שטייט איז די טיפּסטע וואונד וואָס האָט וועו עס איז געטראָפען דער גאַנצער מענטשליכער ציוויליזאַציע, דער טאָל פון טויט־פינסטערניש, וואו אייכמאַנ׳ס ווירקליכקייט האָט געשטעלט אין שאָטען דאַנטע׳ס וויזיע פון גיהנום.

אויף דעם ברענג איך אייך דאָ מיין פערזענליכען עדות־זאָגען פון איינעם פון די ווייניג לעבען־געבליבענע און, לויט די אַרכיוועו פון גיהנום, דער אינגסטער פון זיי. פון די שוידערליכע זכרונות וואָס באַהערשען מיין געדאַנק אין אָט דער אַמאָל אַזוי היימישער סביבה, שיילט זיך אַרויס אַ האַרצרייסענדע בילד און דאָס איז דאָס איינציגע וועגען וועלכען איך וואָלט געוואָלט זאָגען אַ פאָר ווערטער.

אַנטקעגען אָט די מאַשין־געוועו טורעמס, אין זייע־רע פאַסקעוואַטע בלויע און ווייסע שמאַטעס, איז יעדען טאָג געזעסען דער אייגענאַרטיגסטער סימפּאָנישער אָר־קעסטער וואָס איז נאָר אַמאָל געוועו צוזאַמענגעשטעלט. באַשטאַנען איז ער פון ווירטואָזען פון וואַרשע און פון פּאַריז, פון קיעוו און פון אָסלאָ, פון בודאַפּעשט און פון רוים. די פידלען וואָס זיי האָבען געהאַט מיט זיך אויף זייער לעצטען וועג זיינען געוועו סטראַדי־וואַריוסן, גוואַרנעריס און אַמאַטיס.

צום אַקאָמפּאָנירען די טאָג־טעגליכע תליות און מאָרדן — וועו די גאַז־קאַמערן האָבען געשפּיגען מיט פייער און רויך — האָט מען זיי באַפעלן צו שפּילען מאָצאַרט, דעם מאָצאַרט וואָס איר און איך פאַרעהרען.

נאָר געוג מיט דער פאַרגאַנגענהייט.

אָט די גרוילען, וועלכע כ׳האָב אייך קיינמאָל ניט דערמאָנט אין די יאָרען פון אונזער פריינטשאַפט, ג־ע־ווידמעט צום זוכען געמיינזאַם נייע וועגען פון אינטער־נאַציאָנאַלער קאָ־עקזיסטענץ, נייע געוועו פאַר שלום, טאָרען ניט פאַרטעמפּען אונזערע חושים און ניט אויפטרייסלען אונזער גלויבען אין גאָט און מענטש.

אויב זיי האָבען היינט אַ באַדייט, איז עס דער־פאַר ווייל מיר טאָרען ניט פאַרגעסען אַז די פאַרגאַנ־גענהייט קען אויך זיין דער פּראָלאָג פון דער צוקונפט, אַז פון צווישען די אַש פון אוישוויץ אַנטפּלעקט זיך פאַר אונז דער ספּעקטאַר פון דער אַפּאָקאַליפּסע — אַ וואָרענונג קעגען דעם וואָס קען נאָך קומען . . .

צו אָט די פאַרקאַנעס פון שטעכעדיגע דראָטען מוז, דערפאַר, קומען דער מענטש, לויט אייער ביישפּיל, צו בויגען זיין קאָפּ און מעדיטירען איבער גערעכטיגקייט, איבער טאָלעראַנץ, איבער רעספּעקט פאַר מענטשען־רעכט און, מער פון אַלץ, איבער נייע מאָראַלישע פער־ספּעקטיוון וואָס זאָלען קענען צוריקברענגען דער וועלט׳ס אָפּגעפּרעמדטער יוגענט.

ה׳ פּרעזידענט, אויף דעם פאַרשאָלטענעם און היי־ליגען אָרט שטייט איר פנים אל פנים פאַר אייער גרעס־טען קהל. איר געפינט זיך דאָ אין דער אָנוועזנהייט פון פיר מיליאָן אומשולדיגע נשמות.

אין זייער נאָמען און מיטן רעכט פון דעם אויס־געברענטען נומער אויף מיין אָרעם, זאָג איך אייך אַז אויב זיי וואָלטן געקענט ענטפערען אויף די נאָבעלע ווערטער וואָס איר האָט דאָ נאָר וואָס אַרויסגעזאָגט, וואָלטען זיי אויסגעשריען : ,,קיינמאָל ניט מער !״ קיינ־מאָל ניט מער צווישען פראַנצויזען און דייטשען, צווי־שען טערקען און גריכען, צווישען אינדיער און פּאַקיס־טאַנער ; קיינמאָל ניט מער צווישען אַראַבער און אידען !

אין זייער נאָמען דאַנק איך אייך פאַר אייער עולה־רגל זיין צו דעם מקדש פון פיין און גסיסה. אייער זשעסט אינספּירירט מיט אוניווערסאַלער האָפענונג, אַז די מנהיגים פון דער וועלט וועלען מיט מער זאָרג וואַכען אויף די וואָלקענס פון געוואַלט, וואָס קלייבען זיך אויף אונז, אַז זיי וועלען מאַכען אַלע אָנשטרענגונגען, כדי אונז צו פירען צו אַ מער זיכערע און בעסערע צוקונפט.

שמואל פיסאַר, אוישוויץ 1975

פאַר 100,000 דאָלאַר ישראל־באָנדס פאַרקויפט ביי פייערונג פאַר דזשעק בערגער און הערשל מאַראָן אין ביאַליסטאָקער צענטער

ווידעראַמאָל האָבען אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט באַווּיזען די טריישאַפט און הילפס־גרייטקייט פאַר מדינת ישראל, אַזוי ווי דאָס איז שוין געווען ביי פיל פריערדיגע געלעגענהייטען. דאָסמאָל איז עס געווען ביי דער פייערונג לכבוד די פאַרדינסטפולע טויער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, מר. און מרס. דזשעק בערגער און מר. און מרס. הערשל מאַראָן. ניט געקוקט אויף דעם שלעכטען וועטער יענעם טאָג, איז געקומען אַ גרויסער עולם און עס איז פאַרקויפט געווארען ישראל־באָנדס פאַר אַרום 100 טויזענט דאָלאַר, לכבוד די חשוב'ע עהרען־געסט.

די גרויסע פייערונג איז פאַרגעקומען זונטאָג, דעם 11טען יאַנואַר 1976, אין דעם גרויסען אוידיטאָריום פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק. ביי די יום־טוב'דיגע טישען זיינען געווען פאַרזאַמלט פריינט, משפּחה און לאַנדסלייט פון דזשעק בערגער מיט זיין פרוי און הערשל מאַראָן מיט זיין פרוי. בערגער און מאַראָן זיינען מיטגלידער פון דעם דירעקטאָרען־באָארד פון דער גוט־באָווסטער ביאַליסטאָ־קער אינסטיטוציע, וואו זיי זיינען אויך אַקטיוו אויף אַ טרייען אופן. דזשעק בערגער שטאַמט פון אונזער אַמאָליגער היים־שטאָט ביאַליסטאָק, און הערשל מאַראָן שטאַמט פון פרוזשענע.

ביידע האָבען זיי אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה דורכגעמאַכט ליידען און פּיין ביי די נאַצים, זיי זיינען אַרויס דורך אַ נס פון דעם היטלער־גיהנום. זיי האָבען דאָ, אין אַמעריקע, אויפגעבויט אַ פיינעם פאַמיליען־לעבען און אויך מצליח געווען אין פּריוואַטען לעבען.

די היימישע פייערונג איז געעפענט געווארען פון מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער ביאַליסטאָקער אינ־סטיטוציע. זי האָט באַגריסט די עהרען־געסט מיט זייערע פרויען ווי אויך דעם גאַנצען פאַרזאַמלטען עולם, און פאַרגעשטעלט אַלס אָנפירער פון דער פייערונג דעם טשערמאַן סעם סאָלאָזש, און וויצע־טשערמאַן טשאַרלס שוועכער. חזן הערי פיינבערג האָט באַגייסטערט דעם עולם מיט זיין געזאַנג פון אידישע, העברעאישע און ענגלישע לידער. אַלס הויפּט־רעדנער איז אַרויסגעטראָטען דר. דוד פרידלענדער, פאַרטרעטער פון דעם ישראל־קאָנסולאַט אין ניו־יאָרק. ער האָט גערעדט וועגן דער לאַגע אַרום ישראל, און ער האָט אויך געלויבט די ביאַליסטאָקער פאַר זייער טרייע־שאַפט צו ישראל און צו אידישע אינטערעסען.

איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווארענער פון דעם ביאַ־ליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, האָט אויף אַן ענערגישען אופן געפרופען דעם עולם צו קויפען ישראל־באָנדס, אין וואָס עס גויטיגט זיך איצט זייער די אידישע מדינה. דער ענטפער פון די פאַרזאַמלטע איז טאַקע געווען אַן ענטוזיאַסטישער, דער עולם האָט געקויפט פאַר אַרום 100 טויזענט דאָלאַר ישראל־באָנדס. צום סוף האָט טשאַרלס שוועכער פּרע־זענטירט די עהרען־געסט, דזשעק בערגער און הערשל מאַראָן, מיט ספּעציעלע אַוואַרדס־אויסצייכענונגען פון דער ישראל־באָנד־אָרגאַניזאַציע. דער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין אַ גע־הויבענער שטימונג, אויסדריקענדיג לויב און אָנערקענונג די פירער פון דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע, פאַר דורכפירען אַזאַ גרויסען אונטערנעמען לטובת די נויטען פון מדינת ישראל.

אַ זעגל

פון מיכאָאיל לערמאָנטאָוו

אַ וווייסער זעגל, אַליין און איינזאַם,
אין נעפּל פון דעם בלויען ים.
וואָס זוכט ער אין אַ לאַנד אַ וווייטן?
וואָס פאַרלאָזט ער אין אייגענעם קאַנט?

צעשפּילט דעם שטורעם, צעפּייפט די ווינטן,
דער מאַסטבוים בייגט זיך מיט אַ סקריפּ.
וויי, קיין גליק דאָרטן ער זוכט ניט
און אָנטלויפט ניט פון קיין גליק.

פאַר אים אַ שטראָם פון אויפלויכט העלער,
אַ גאָלדענער זונשטראַל איבער אים,
און ער צעברויזט, ער זוכט דעם שטורעם,
ווי שלווה־רו זאָל זיין אין אים.

פון רוסיש: **סימע קאַפלאַן**

דער גרויסער עולם אין אוידיטאָריום פון דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע וועלכע האָבען איינטייל־געזומען אין ישראל־באָנד דרייוו.

מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאַטיין־אַמעריקע

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

ענעראַל-סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

ווי יעדעס יאָר, האָב איך אויך האַי־יאָר געמאַכט אַ רייזע אין ווייטע לענדער אַרום דער וועלט. ווי דער שטייגער איז, זיינען מיינע רייזעס שטענדיק פאַרבונדען מיט דעם, כדי צו באַגעגענען זיך און שמועסען מיט אונזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פאַרשידענע ערטער, זען און הערען ווי זיי זיינען אַקטיוו פאַר אונזערע געמיינזאַמע צילן, ווייל אומעטום וואו עס לעבען ביאַליסטאָקער, ווערט מיט טיפער ליבע און טריישאַפט וויייטער געצויגען דער דערהויבענער אידישער יחוס, פון אונזער אַלעמענס פאַרשניטענער געוואָרען, דורך די נאַצישע רוצחים, אונזערע אַלעמענס נאָענטע און טייערע.

אַרגענטינע

דאָכמאָל, אין דעצעמבער 1975, בין איך אַרויסגעפלויגען אויף אַ באַזוך אין עטליכע לענדער אין לאַטיין־אַמעריקע. אויסער וואָס אין יענע לענדער וואוינען אונזערע טרייַע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, האָב איך דאָרט אויך אַ צאָל מיינע יוגענט־חברים און גוטע פריינט, מיט וועלכע עס בינדט אויך מיך פיל פּערזענלעך. אַגב, דאָס איז געווען מיין פערטער באַזוך אין די לענדער פון לאַטיין־אַמעריקע. דאָס מאָל האָט מיין ליבע פרוי, מאַלי, באַשלאָסען ניט צו פאָרען מיט מיר, ווייל אַזאַ רייזע איז ניט פון די לייכטע זאַכען. אויף מיין איצטיגער רייזע אין יענעם טייל וועלט, בין איך דאָסמאָל באַגלייט געוואָרען פון מיין טייערען פּלימעניק, דזשאָו רובין.

מיין ערשטער אָפּשטעל איז געווען אין בועאַנאָס־איירעס, די הויפּט־שטאָט פון אַרגענטינע, וואו איך האָב פאַרבראַכט אַכט טעג. דאָס זיינען טאַקע געווען אומפאַרגעסליכע טעג, טייערע ליבע טעג, צווישען דאָרטיגע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און מיינע פריינט. ווי דער שטייגער איז און ווי דאָס איז שטענדיג, האָבען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צו מיר אַרויס־געוויזען גרויס וואַרימקייט. די גאַנצע צייט וואָס איך בין דאָרט געווען צווישען זיי, האָט עס מיך מיט בענקשאָפט דערמאָנט אין אונזער אַלטער אַמאָ־ליגער היים, די טייערע אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק...

גאָר באַזונדערס וואַרים איז געווען די אויפנאַמע לכבוד מיר אין דעם „בית ביאַליסטאָק" אין בועאַנאָס־אייראָס, וואָס איז דער פאַרבאַנד פון אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע. צו דער אויפנאַמע איז געקומען אַ גרויסער עולם, מען איז געזעסען ביי יום־טוב׳דיגע טישען און פאַרבראַכט אויף אַ היימישען אופן. דער פאָרזיצער פון דער פייערונג איז געווען גדליה פיינסאָט, דער סעקרעטאַר פון „בית ביאַליסטאָק". ער האָט אַגגעשלאָגען גלייך דעם ריכטיגען טאָן, וואָס האָט אָנגעהאַלטען די גאַנצע צייט. עס האָבען באַגריכט די באַקאַנטע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טוער, פריינט גאָניאָנזקי, בן־ציון ברוקער, יצחק צעסלער, דער פרעזידענט פון „בית ביאַליסטאָק" זלמן יעוורעיסקי, ווי אויך די באַאַמטע און טוער זיידל וואַראַן און הירש פייגין.

אַלע האָבען זיי געלויבט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל אין ניו־יאָרק, מיט אונזערע וויכטיגע טעטיגקייטען. זיי האָבען מיט גרויס וואַרימקייט געעדעט וועגען אונזערע זייער גוט־פאָפולערער אינסטיטוציע, וואָס האָבען געזען פערזענלעך בעת זייער באַזוך אַ אין ניו־יאָרק, וואו די עלטערע מענטשען וועלען באַזאָרגט מיט אַלעם נויטיגען, מיט הארץ און נשמה, אויף אַ היימישען אידישען פאַלקסטימלעכען אופן. די חשובֿע לאַנדסלייט ביי דער פייערונג אין „בית ביאַליסטאָק" האָבען אויך מיט גרויס וואַרימקייט געעדעט וועגען דער „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס איז דער וויכטיגער און צענטראַלער אַדרעס פון די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אומעטום.

אין מיין ענטפער, האָב איך געדאַנקט פאַר די וואַרימע וועלטער אויפן אַדרעס פון אונזער אינסטיטוציע און די טוער, אין ניו־יאָרק. איך האָב באַדאַנקט פאַר אייגנאַרדענען די שיינע אויפנאַמע. איך האָב דערביי אויבער־געַעבען האַרציגע גרוסען פון אונזערע לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק, באַזונ־דערס פון אילאַי טאַרלאָווסקי, פּרעזידענט פון אונזער אינסטיטוציע, וועלכער האָט אויך משפּחה אין אַרגענטינע. דער פאַרזאַמלטער עולם האָט מיט גרויס אינטערעס אויסגעהערט מיין אויספּירליכען באַריכט, וועגען אונזערע פאַרצווייגטע טעטיגקייטען אַרום דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, וועגען אונזערע דערגרייכונגען און אויך נייע פאַרמעסטען. פאַרשטייט זיך, אַז אין מיין אַרויסטריט האָב איך אויך אַרויסגעבראַכט די שוועריגקייטען וואָס מיר האָבען אין אונזערע אַקטיוויטעטען. איך האָב דערביי באַווייזען מיט פאַקטען און אונטערגעשטראָכען, אַז אויב מיר ברעכען דורך די שוועריג־קייטען איז דאָס אַ דאַנק דער טריישאַפט און הילפס־גרייטקייט פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, סיי אין ניו־יאָרק און אַמעריקע, סיי אויך אין אַנדערע ערטער. דער גרויסער סוד פון אונזער דערפאָלג, האָב איך אָנגעוויזען, איז די טרייַע מחנה טוער, מיטגלידער און פריינט מיט וועלכע אונזער אינסטיטוציע איז כסדר אַרומגערינגעלט.

ביי די פייגינס

אַ גאָר וואַרימע אויפנאַמע האָבען פאַר מיר מיט מיין פּלימעניק, דזשאָזעף רובין, אייגנגעאַרדענט הירש און סטעלאַ פייגין, אין זייער הויז, וווּ אויך אין די היימען פון זייערע קינדער, זון און טאָכטער. ביי יעדער פון די אויפ־נאַמעס זיינען געווען פאַרזאַמלעט די פייגין־פאַמיליעס און מען האָט פאַר־בראַכט אויף אַ גוטען און היימישען אופן. ווי דער שטייגער איז, האָט מען

איסאַק ריבאַלאָווסקי וועט אויפגענומען פון סטעלאַ און הירש פייגין ביי זיין באַזוך אין בועאַנאָס-אייראָס, אַרגענטינע.

אויפגעלעבט די אַמאָליגע צייטען פון דער אַלטער היים, ביאַליסטאָק, און די שמועסען האָבען זיך געצויגען שפּעטער אין לאָנג. איך בין געווען זייער צופרידען צו האָבען די געלעגענהייט ביי דער אויפנאַמע צו באַגעגענען זייער זון סימאָן פייגין מיט זיין פרוי אַננאַ. איך בין געווען אויך ביז גאָר צופרידען צו האָבען אַ מעגליכקייט צו דערציילען פאַר דער גאַנצער משפּחה און פאַר די יונגע צווישען זיי, מיט געניע אייגנצעלהייטען וועגען זייער פאָטער הירש פייגין און מוטער סטעלאַ, וועגען זייער אָפּשטאַם און גרויסען יחוס פון אַמאָליגען ביאַליסטאָק. איך האָב אויך אויפגעלעבט די שוערע דורכגע־מאַכטע ליידען פון הירש פייגין אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, און וועגען זייער דערגרייכונגען צו גרויס דערפאָלג אַ דאַנק זייער אומדער־מידליכע אָנשטרענגונגען און שוועריע אַרבעט. זאָלען די קינדער דאָס אַלץ וויסען, זאָלען זיי ווי געהעריג אָפּשאַצען זייערע ליבע עלטערן.

ביי דער אויפנאַמע פון הירש און סטעלאַ פייגין האָב איך אויך באַ־געגענט מיינעם אַ יוגענט־פריינט, מיט וועמען איך בין אין צייט פון דער מלחמה צוזאַמען געווען אין רוסלאַנד. איך בין אויך צוזאַמען מיט אים אַרויסגעפאָרען פון רוסלאַנד קיין פוילען. דאָס איז מאָסקס גאָלדבערג, וועל־כער האָט אין ביאַליסטאָק געלערנט און פאַרענדיגט די האַנטווערקער־שולע. ער האָט געאַרבעט, פאַר דער מלחמה, ביי פייגינ׳ען אין דער שלאָסערייַ, אין ביאַליסטאָק. גאָלדבערג מיט זיין פרוי האָבען צוויי קינדער. איך וועל לאָנג געדענקען די האַרציגע וואַרימקייט פון הירש פייגין מיט זיין ליבער

פרוי, סטעלאַ. די גאַנצע צייט וואָס איך מיט מיין פֿלימעניק זיינען געווען אין בוענאָס־איירעס, זיינען כמעט יעדען טאָג מיט אונז געווען די פּייגינס. זיי האָבען אונז אַרומגעפּירט אין פֿאַרשידענע ערטער, געוויזען אַלערליי פֿלעצער און געטאָן אַלץ, אַז אונזער אויפֿהאַלט אין בוענאָס־איירעס זאָל זיין וואָס מער אָנגענעם. איך וויל טאָקע דורך דעם אויסדריקען מיינע האַרציגע דאַנקען צו די ליבע הירש און סטעלאַ פּייגין, פֿאַר זייער גאָר וואַרימער פֿריינטשאַפֿט.

איך מיט מיין פֿלימעניק האָבען אויך געהאַט אַ וואַרימע אויפֿנאַמע בייַ מיין משפּחה אין בוענאָס־איירעס, יאַנקל און גאָלדע באַגיש. עס איז געווען אַ גאָר פֿיינער משפּחה־צוזאַמענטרעף. אין דער זעלבער צייט איז

די מאַמיליע פּייגין (פון ר. צו ל.): שנור אַננאַ און זון סימאַן פּייגין; סטעלאַ און הירש פּייגין; טאָכטער פעליסאַ און איידעם חיים ליבער־מאַן, וועלכע העלפען אָנפירן מיט הירש פּייגינ'ס פֿאַרצווייגטע געשעפטן.

גראָד דאָרט אויך געווען אַ חשובֿ'ער גאַסט פון אורוגוואַי, דר. ריטשאַרד באַבקעס. האָבען מיר שוין צוזאַמען אויך פֿאַרבראַכט די גאַנצע צייט. אין בוענאָס־איירעס האָב איך געהאַט אַ גאָר וואַרימע און פריינטליכע אויפֿנאַמע געגעבען פון דעם ליבען חיים פאַלענבויגען און זיין משפּחה. ער איז אַ ברודער פון אונזער ליבען און גוט־באַקאַנטען חזן הערי פּייַנ־בערג, דער טשערמאַן פון באָארד אָו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל אין ניו־יאָרק. בייַ דער אויפֿנאַמע איז געווען פֿאַרזאַמלט די גאַנצע משפּחה, מיר האָבען זייער גוט פֿאַרבראַכט אויף אַ היימישען אופן, און איך האָב זיי איבערגעגעבען אַ גרוס פון זייער ברודער און שוועגערין, הערי און גויטרוט פּייגינערס.

וען איך בין אַוועקגעפֿאָרען פון אַרגענטינע, האָט אונזער גוטער פריינט הירש פּייגין מיט זיין ליבער פרוי, אַזוי וויַ זיי פירען זיך שטענדיג, מיר מיטגעגעבען אַ גרעסערע ביישטייַערונג פֿאַר דער ביאַליסטאָקער היים פֿאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, אין ניו־יאָרק, אַלס טרייַער און איבערגעגעבענער שטיצער פון אונזער אינסטיטוציע. אויך די פירער פון דעם „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס־איירעס האָבען מיר מיטגעגעבען אַ געהעריגע ביישטייַערונג אַלס צוואָג, וואָס זיי האָבען מיט אַ צייט צוריק געהאַט געמאַכט פֿאַרן פֿלאַק אויף דער מנורה פון דוד סאָהן ע"ה, וואָס פֿאַראייביגט דעם נאָמען פון „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס־איירעס, און אין אומגעגענט.

אין מאָנטעווידעאָ

אין מאָנטעווידעאָ, די הויפּט־שטאָט פון אורוגוואַי, בין איך מיט מיין פֿלימעניק געווען דריי טעג. איך בין ספּעציעל אַהינגעפֿאָרן זיך זען מיט מייַנע ליבע משפּחה־מענטשען ישראל באַבקעס, דער מאָן פון מיין פֿאַרשטאָרבענער ליבער פלימעניצע ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי, וויַ אויך זייער זון, דר. ריטשאַרד באַבקעס, און אויך מיט אַנדערע דאָרטיגע מיינע פריינט. מיר האָבען גוט פֿאַרבראַכט אין קריייז פון מיינע משפּחה־מענטשען און פריינט. מיר האָבען, וויַ דער שטייגער, אויפגעלעבט אין אונזערע שמועסען די ליבע נאָענטע אונזערע און אַנדערע גוטע פריינט פון דער אַלטער היים אין ביאַליסטאָק, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געווארען פון די נאַצישע רוצחים.

זייַנדיג אין מאָנטעווידעאָ האָב איך אויך געהאַט אַ גאָר איבעררַשענדע געלעגענהייט זיך צו טרעפען מיט מילי און פרידאַ גאָלדבערג, בייַ זיי אין הויז אויף אַוועניו־ברויט. בייַדע זיינען זיי געווען גוט־באַקאַנטע ספּאָרטלער אין דעם אידישען ספּאָרט־קלוב אין פֿאַר־מלחמה־דיגען ביאַליסטאָק. מילי גאָלדבערג האָט פֿאַר דער מלחמה געאַרבעט אַלס בוכהאַלטער בייַ טריילינג אין דער טעקסטיל־פֿאַבריק, אין ביאַליסטאָק. אין מאָנטעווידעאָ האָב איך אויך באַגעגענט מיינעם אַ יוגענט־חבר, שעפּסל פּיסעלעוויטש. ער איז געווען „בראַמקאַזש" אין דעם אידישען ספּאָרט־קלוב אַמאָל אין ביאַליסטאָק. ער איז שוין 43 יאָר אין אורוגוואַי, וואו ער האָט אויפגעבויט אַ צופֿריידענעם לעבען מיט זיין טייערער משפּחה.

אויף מיין איצטיגען באַזוך אין מאָנטעווידעאָ, האָב איך אויך דאָס־מאָל דורכגעפירט אַ טרויעריגע מיסיע. איך בין דאָרט געווען אויף קבר־אָבות בייַ מיין פֿאַרשטאָרבענעם ליבען ברודער, ראובן ריבאַלאָווסקי ע"ה און זיין טאָכטער, די אומפֿאַרגעסליכע און טייערע ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי. זי האָט דורכגעמאַכט ליידען און פיין בייַ די נאַציס, זי איז שוין צענדליגער מאָל געווען אויף דער שוועל פון טויט בייַ די היטלעריסטישע מערדערס, אָבער זי איז שטענדיג געווען מיט מוט און אויך דערמוטיגט די אַרומיגע אַרום איר, אין די שוערסטע צייטען. זי איז דורך אַ נס אַרויס פון היטלער׳ס גיהנום, און זי איז יונג אַוועק פון דער וועלט אין דער וויייטער אורוגוואַי..

אין בראַזיל

אויך אין ריאָ־דע־זשאַנעירא, די הויפּט־שטאָט פון בראַזיל, בין איך געווען דריי טעג. איך האָב זיך דאָרט געטראָפען מיט אונזערע טייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, צווישען זיי אויך מיינע פֿערזענליכע גוטע פריינט און יוגענט־חברים. מיר האָבען פֿאַרבראַכט צוזאַמען אָן אויפֿהער בייטאָג און ביינאַכט. און וויַ דער שטייגער איז, האָבען מיר כסדר געשמועסט וועגען אונזער אַמאָליגער טייערער היים אין ביאַליסטאָק, וועגען די נאָענטע אומ־געבראַכטע בייַ די נאַציס, וויַ אויך וועגען געמיינזאַמע לאַנדסלייט און פריינט, דאָ אין ניו־יאָרק, און וואָס זיינען אויך אויסגעשפרייט אין פֿאַרשידענע טיילען וועלט.

זייַנדיג אין ריאָ־דע־זשאַנעירא, האָב איך דאָרט ספּעציעל אויך פֿאַר־בראַכט מיט דוד און פייגל קראַמער־גלאַסמאַן. אונזער נאָענטע פריינטשאַפֿט איז נאָך פון דער צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, וען מיר זיינען געווען צוזאַמען פֿאַרוואָגלעלט אין רוסלאַנד. נאָך דער מלחמה, זיינען מיר אויך צוזאַמען צוריקגעקומען קיין פוילן, און נאָכדעם זיינען מיר אויך צוזאַמען אָפּגעפֿאָרען קיין פֿאַריז. מיר האָבען זיך אויך באַגעגענט מיט די ליבע קינדער פון דוד און פייגל קראַמער־גלאַסמאַן. איך וויל דורך דעם וועג אויסדריקען אַ גאָר האַרציגען דאַנק ספּעציעל צו זייער טאָכטער, רחל, און צו איר מאַן, משה, וועלכע וואוינען אין מדינת ישראל. זיי זיינען איצט אויך געווען צו גאַסט אין בראַזיל, און זיי האָבען אַרויסגעוויזען גרויס פריינטשאַפֿט און וואַרימקייט צו מיר און מיין פֿלימעניק. זיי האָבען אונז אַרומגעפּירט און באַווייזען פֿאַרשידענע ערטער, זיי האָבען געטאָן אַלץ, אַז אונזער אויפֿהאַלט אין ריאָ זאָל זיין וואָס אָנגענעמער.

* * *

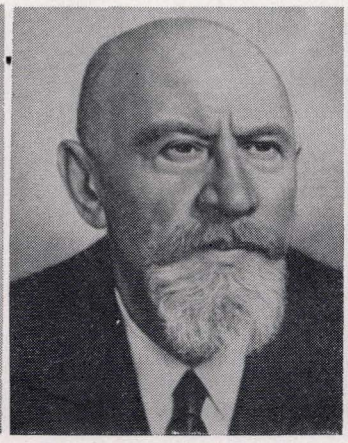
אויף מיין איצטיגער רייזע אין יענעם טייל וועלט האָב איך זיך ווידער־אַמאָל איבערצייגט, אַז אומעטום האָבען מיר גוטע און טרייַע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וואָס זיינען אויך ליבע פֿערזענליכע פריינט. יעדער פון זיי שטאָלצירט זייער מיט דעם דערהויבענעם יחוס פון דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס זיי האָבען מיטגענומען מיט זיך פון דער אַלטער היים און זיי טראָגען דאָס מיט זיך און זיך אויך אין איצטיגען לעבען, מיט טריישאַפט און ליבע. איך בין אויך געווען שטאָלץ צו הערן, אַז די לאַנדסלייט אומעטום זיינען זייער צופֿרידען צו וויסען וועגען אונזערע גוטע אַקטיוויטעטען אין דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער אונזערען, אין ניו־יאָרק.

איך בין אַוועקגעפֿאָרען פון מיין איצטיגען באַזוך אין לאַטיין־אַמעריקע מיט דעם געדאַנק און איך טראָכט אויך כסדר וועגען דעם, אַז מיר אַלע, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, דאָרפען ניט בלויז אַנהאַלטען אַ שטענדיגע און נאָענטע פֿאַרבינדונג, כאָטש מיר זיינען צעטיילט אין פֿאַרשידענע טיילען וועלט; מיר דאַרפען אויך טאָן אַלץ, כדי צו פֿאַרשטאַרקען אָט די פֿאַר־בינדונג צווישען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אין אונזער צעשפרייטקייט. מיר דאַרפען זיך באַמיען טאָקע וואָס אָפטער צו זען, צו פֿאָרן און באַגעגענען זיך. מיר דאַרפען כסדר זיך באַמיען ניט צו לאָזען איבעררייסען און אָפּ־שוואַכען דעם גאָלדענעם פֿאָדם פון דער אַמאָליגער טייערער אידישער ביאַליסטאָק, וועמענס המשך מיר אַלע ציען וויייטער מיט ליבע און גרויס טריישאַפט.

די באַרימטע ביאַליסטאָקער משפּחה פּאָניעמאַן אין אַרגענטינע

זרח פּאָניעמאַן ע״ה

שלמה פּאָניעמאַן ע״ה

ישעיה פּאָניעמאַן

אברהם פּאָניעמאַן

אויך בעת מיינע פּריערדיגע באַזוכען אין אַרגענטינע, אין די פֿאַר־גאַנגענע יאָרן, האָב איך געהערט פיל וועגן דער דאָרטיגער באַרימטער משפּחה פּאָניעמאַן, אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. איך האָב יעדעס מאָל געוואָלט זיי באַזוכען און זיך נעענטער באַקענען מיט זיי. עס איז מיר אָבער ניט אויסגעקומען דאָס צו טאָן. אָבער זייענדיג איצט אויף מיין באַזוך אין אַרגענטינע, האָב איך באַזוכט די אונטערנעמונגען פון דער משפּחה פּאָניעמאַן, איך האָב זיך אויך דערוואוסט העכסט אינטערעסאַנט איינצעל־הייטן. דאָס אַלץ איז פֿאַר מיר דערגרייכט געוואָרען אַ דאַנק מיין גוטען יוגענט־חבר און פּריינט, דעם פֿראָמינענטען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן הירש פּייגין, וועלכער וואוינט אין בוענאָס־אייַרעס.

עס איז איצט געוואָרען פֿונקט 55 יאָר, זינט די משפּחה פּאָניעמאַן האָט אויסגעבויט דעם גרויסען צענטער פון טעקסטיל־פֿאַבריקען אין ווישא לינטש. פֿאַרשטייט זיך, אַז דער אָנהויב איז געווען אַ שווערער, אַ קלייניער און באַשיידענער. אָבער אַ דאַנק דער אומדערמידלעכער אַרבעט פון פיר בריידער פּאָניעמאַן, וועלכע האָבען ניט געקאָרעט קיין מי און אָנשטרענגונ־גען, זיינען זיי־ערע אונטערנעמונגען אויסגעוואַקסען צו אַ ריזיגער אימפּעריע. דאָס איז אַ וואונדערליכע געשיכטע פון דערפֿאָלג און דערגרייכונגען פון פיר בריידער, וועלכע זיינען געקומען פון ביאַליסטאָק קיין אַרגענטינע און מיט זיך געבראַכט דעם גוט־באַקאַנטען ביאַליסטאָקער אידישען פלייס, ענערגיע און מי.

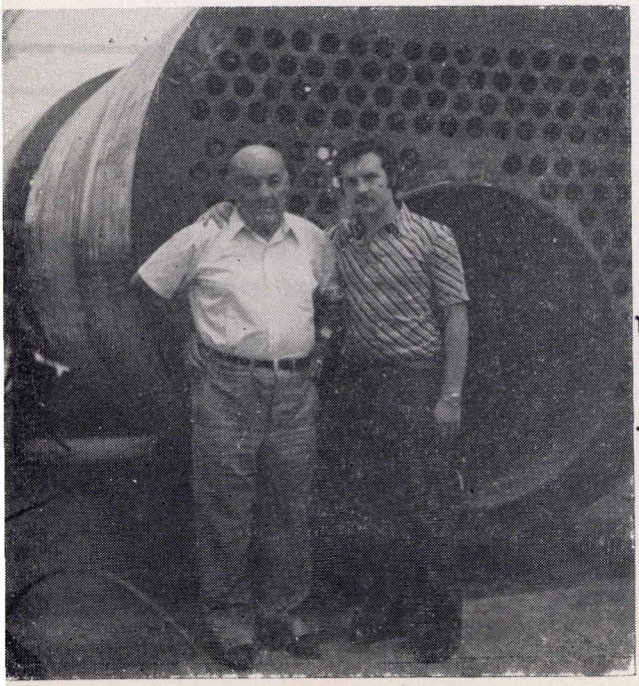
דער הויפּט־גרינדער פון די דאָזיגע פּאָניעמאַן אונטערנעמונגען איז געווען דער עלטסטער ברודער, זרח. ער איז געקומען קיין אַרגענטינע אין יאָר 1920. ער האָט, פֿאַרשטייט זיך, פון אָנהויב געאַרבעט שווער. שפּעטער זיינען געקומען די אַנדערע דריי בריידער: שלמה, אברהם און ישעיה. זיי האָבען אַלע פון אָנהויב געאַרבעט שווער. אָבער זיי האָבען זיך אַרומגעזען, אַז פֿאַר זיי איז דאָ אַן אַנדערע צוקונפט. די פיר בריידער האָבען שנעל זיך אויסגעלערנט פיל דערפֿאָרונג אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, זיי האָבען געבראַכט מאַשינען פון דער אַלטער היים, און זיי האָבען אָנגעהויבען פֿאַבריצירען פֿאַר זיך. אַ דאַנק זייער ערליכער אַרבעט, אויפּריכטיגקייט און באַמיאונגען, האָבען זיי כסדר געגרינדעט אונטערנעמונגען, וואָס זיינען זיך צעוואַקסען אין אַ ברייטען פֿאַרנעם.

פון די פיר בריידער פּאָניעמאַן, זיינען צוויי שוין ליידער אַוועק אין דער אייביקייט. דאָס זיינען זרח און שלמה ע״ה. מיט די גרויסע פֿאַר־צווייגטע אונטערנעמונגען פירען נאָך אָן, זיי צו לאַנגע יאָרן, ישעיה און אברהם. ביי היינטיגען טאָג זיינען אין זייערע צענדליגער אונטערנעמונגען באַשעפטיגט אַרום 200 פּערזאָן פון דער פֿאַרצווייגטער משפּחה פּאָניעמאַן. דאָס זיינען קינדער פון די פיר בריידער, אייידעמס, שניר, אייניקלעך און אַנדערע. די פּאָניעמאַן־משפּחה האָט ניט בלויז צענדליגער טעקסטיל־אונטער־נעמונגען וואָס זיינען אונטער פֿאַרשידענע נעמען, זיי האָבען אַפילו אויך אייגענע פֿאַרמס וואו מען האָדעוועט שעפּסען, פון וועמען עס ווערט געזומען די וואָל פֿאַר דער טעקסטיל־אויסאַרבעטונג.

עס איז ממש אוממעגליך צו באַשרייבען די ברייט־פֿאַרצווייגטע אינ־דוסטריעלע אונטערנעמונגען, וואָס די פֿאַמיליע פּאָניעמאַן האָט אויסגעשפּרייט אין אַרגענטינע. אַ דאַנק זייערע פּעאיגקייטען און ענערגיע האָבען זיי אויך געשאַפֿען אַ צאָל אַנדערע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, ווי: פּלאַסטיק, עלעקטראָניקס, פּאַפּיר־אויסאַרבעטונגען, אַגריקולטור־אונטערנעמונגען, פּי־צוכט און פיל אַנדערעס.

אין פֿאַרלויף פון אַלע יאָרן פון זינט די פיר בריידער פּאָניעמאַן האָבען זיך באַוועצט אין אַרגענטינע, זיינען זיי אויך שטענדיג פֿאַרבונדען מיטן דאָרטיגען אידיש־געזעלשאַפֿטליכען לעבען. די פֿאַרשטאַרבענע זרח און שלמה ע״ה, זיינען אויך שטענדיג געווען אַקטיוו אין פֿאַרשידענע צווייגען פון דעם קהילה־לעבען אין אַרגענטינע. אַזוי איז אויך איצט די גאַנצע צייט מיט ישעיה און אברהם, זיי צו לאַנגע יאָרן. דאָס זעלבע דאַרף אויך געזאָגט ווערען וועגען דער גאַנצער משפּחה.

ניט געקוקט אויף דעם, וואָס די משפּחה פּאָניעמאַן האָט אין אַרגענטינע דערגרייכט דאָס העכסטע אויפן געביט פון אינדוסטריעלע פֿאַרמעסטען און אויפשטייג, טראָגען זיי אָבער גלייכצייטיג שטענדיג מיט זיך די האַרציגע ביאַליסטאָקער אידישקייט. דאָס באַגלייט דעם גאַנצען לעבען די גאַנצע משפּחה דאָרט. פֿאַרשטייט זיך, אַז מיר, די ביאַליסטאָמקער לאַנדסלייט אומע־טום, זיינען שטאָלץ און פול מיט דערהויבונג פון דעם אַלעם. וועג איך בין איצט געווען אין אַרגענטינע און איך האָב זיך דאָרט באַקענט מיט די דערגרייכונגען פון דער משפּחה פּאָניעמאַן, איז מיין האַרץ אָנגעפילט געוואָ־רען מיט שטאָלץ און פרייד.

הירש פּייגין מיט זיין זון, סימאָן, געפינען זיך אין איינע פון זיינע קעסלען-פּאַב־ריקען. סימאָן מייגין איז אַן ענזשיניר וועלכער העלפט זיין פֿאָטער אָנצופירען מיט די פֿאַבריקען.

לאמיר זיך צואיילן מיט אַרויסגעבן דעם „ספר ביאַליסטאָק"

פון צבי קלעמענטינאָווסקי (תל־אָביב)

יאָרן רעדטן מיר וועגן דעם, אַז עס איז נויטוועניק, עס איז וואָס מיר רופן „צו השעה" צוצוגרייטן און פאַרעפנטליכן אַ בוך, וואָס זאָל פאַראייביגן די געשיכטע פון דער אידישער קהילה אין ביאַליסטאָק, פון דער אידישער באַפעלקערונג דאָרט, מיט איר רייכער און פילפאַרביגער אַנטוויקלונג און טעטיגקייט אויפן פאַליטישן, געזעלשאַפטלעכן, קולטורעלן, רעליגיעזן און אַנדערע געביטן.

אונזער דור וועט ניט אינגער. און אויב מיר ווילן, אַז אונזערע קינדער זאָלן האָבן אַ מעגלעכקייט צו לערנען און דערקענען די געשיכטע פון אונזער שטאָט ביאַליסטאָק, און די ראָלע וואָס די אידישע ביאַליסטאָקער האָט געשפּילט אין קאַמף פאַר אידישע רעכט, פאַר סאָציאַלער גערעכטיקייט, פאַרן רענעסאַנס פון אידישן נאַציאָנאַלן לעבן; אויב מיר ווילן, אַז עס זאָל פאַראייביגט ווערן די געשיכטע פון אונזער קהילה, די ויכטיגע ראָלע וואָס ביאַליסטאָק האָט געשפּילט אין דער אַנטוויקלונג פון ציוניסטישן געדאַנק, פון די אידישע סאָציאַליסטישע פאַרטייען, פון אידישן רעליגיעזן געדאַנק, דאַרפן מיר צואיילן!

צום באַדויערן איז שווער זיך צו באַפרייען פון געדאַנק, אַז עס איז ניטאָ דער באַוואוסטזיין וועגן דער ויכטיגקייט פון דער דאָזיגער אויפגאַבע ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטן איבער דער גאָרער וועלט. אַנדערע שטעט פון פוילן האָבן שוין אַרויסגעגעבן אַזעלכע ביכער, וואָס אַנטהאַלטן די געשיכטע פון זייער אידישער קהילה, זכרונות וועגן די אַלטע צייטן, און פאַראייביגן אויך די פערזענליכקייטן, וואָס זיינען געווען טעטיג אויפן רעזעלשאַפטליכן געביט און מיטגעווירקט צו שאַפן דעם אידישן טיפ פון דער שטאָט.

פינסק האָט שוין פאַרעפנטליכט דריי ביכער, אַזוי אויך אַנדערע. פיל קליינע שטעטלעך האָבן פאַרעפנטליכט זכרונות־ביכער, נאָר אונזער ביאַליסטאָק, וואָס איז טעטיג אויף פאַרשידענע געביטן, האָט אין דער הינזיכט פאַרפעלט און ביז איצט האָט זיך דער ענין כמעט ניט גערירט.

אונזערע ביאַליסטאָקער פאַרנעמען וויכטיגע פּאָסטענס אין אונזער אַלגעמיינעם נאַציאָנאַלן לעבן, אָבער פאַר דער ספּעציפישער ביאַליסטאָקער אויפגאַבע, וואָס איז אויך וויכטיג פאַרן אַלגעמיינעם נאַציאָנאַלן לעבן, איז ניטאָ קיין צייט.

מיר האָבן איצט געשאַפן אַ קאָמיטעט, וואָס נעמט אַריין פאַרשטייער פון אונזער לאַנדסמאַנשאַפט אין פאַרשידענע טיילן פון דער וועלט. מ׳האָט מיר געבעטן אויבערנעמען דעם פאָרזיץ פון דעם קאָמיטעט. מיר האָבן זיך געשטעלט אין פאַרבינדונג מיט אידישע שרייבער, אידישע פּראָפעסאָרן פון געשיכטע און מיר האָבן באַשלאָסן צוגרייטן צווייַ ביכער. איין בוך וועט אַרומנעמען אַ ווייַטע־טליכע באַאַרבעטונג פון דער געשיכטע פון דער אידישער קהילה און אידישער געזעלשאַפטליכקייט אין ביאַליסטאָק, דאָ וועלן זיין אָפּטיילונגען: פון אידישן רעליגיעזן לעבן אין ביאַליסטאָק, די שוהלען און בתי־מדרשים, אידישע פערזענליכקייטן אין דעם רעליגיעזן לעבן און זייער אינפלוס אויפן אידישן רעליגיעזן גדאַנק.

דאָן וועלן זיין אַרבעטן וועגן דעם אידישן פאָליטישן לעבן, וואָס וועלן אַרומנעמען דעם אינפלוס און מיטווירקונג פון דער אידישער ביאַליסטאָק אויף דעם ציוניסטישן געביט, ציוניסטישע פאַרטייען, אויף די אידישע סאָציאַליסטישע פאַרטייען, אויף אידישער קולטורעלער אַנטוויקלונג, אידישע ליטעראַטור און זשורנאַליסטיק. עס וועט אויך זיין אַן אָפּטיילונג וועגען אידישן, העברעאישן און רעליגיעזן שול־וועזן אין ביאַליסטאָק; אַן אָפּטיילונג וועגען אידישע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, פילאַנטראָפישע אינסטיטוציעס, ביבליאָטעקן; אַן אָפּטיילונג וועגען דער באַטיילונג פון דער אידישער ביאַליסטאָק אין דעם פּאָליטישן קאַמף פאַר אידישער בירגערלעכער גלייכבאַרעכטיגונג, פאַר דער אויטאָנאָמיע פון דער אידישער קהילה און נאָך און נאָך.

דעם צווייטן בוך וועלן מיר ספּעציעל ווידמען די אידישע פערזענלעכקייטן, וואָס האָבן געווירקט און געאַרבעט לטובת דער אידישער ביאַליסטאָק, און אויף אַלע געביטן וועלכע מיר האָבן שוין דערמאָנט. ווי מ׳קען זען, איז די אויפגאַבע אַ גרויסע און פילזייטיגע. מיר וועלן מוזן אַנגאַזשירן וויסנשאַפטלער, וועלכע זיינען ספּעציאַליסטן אויף די פאַרשידענע געביטן. מ׳דאַרף אויך צונויפזאַמלען אַלערליי דאָקומענטן, וואָס געפינען זיך ביי ביאַליסטאָקער אויף דער וועלט.

דאָס איז אויך פאַרבונדען מיט אַ גרויסער פינאַנסיעלער אָנשטרענגונג. אָבער מיר האָפּן, אַז די ביאַליסטאָקער אידן וועלן אונז העלפן און דערמעגליכן רעאַליזירן דעם פלאַן. מיר גרייטן איצט צו אַ פּראָספּעקט פון „ספר ביאַליסטאָק" און מיר וועלן דאָס שיקן צו אונזערע לאַנדסמאַנשאַפטן, און אויף וויפיל מעגליך, צו אונזערע לאַנדסלייט. און אָט דער פּראָספּעקט וועט געבן אַ באַגריף וואָס מיר ווילן שאַפן און פאַרעפנטליכן.

ווי געזאָגט, מיר ביאַליסטאָקער מוזן זיך איילן, ווייל איצט קענען מיר נאָך געפינען די דאָקומענטן, פּראָטאָקאָלן און אפשר אויך זאָכען וואָס געהערן צום ביאַליסטאָקער אידישן פאַלקלאָר. און עס וועט זיין אַ גרויסער שאָדן פאַר דער אידישער געשיכטליכער פאָרשונג, אויב מיר וועלן ניט צוגרייטן אַ בוך וואָס דאָרף זיין אַ ספּר־זכרון פון דער אידישער ביאַליסטאָק, און אויך געבן אַ סך נויטיגן מאַטעריאַל פאַר דער אידישער געשיכטע־פאָרשונג.

מיר קענען ניט דערלאָזן, אַז די ביאַליסטאָקער אידישע געשיכטע זאָל ניט פאַראייביגט ווערן! עס זיינען ניטאָ פיל אידישע שטעט, אידישע קהילות, וואָס האָבן געהאַט דעם ספּעציפישן ביאַליסטאָקער כאַראַקטער.

אין אונזער שטאָט זיך געשאַפן אַן אינטערעסאַנטע געגענזייטיגע השפּעה פון חסידישן און מתגדישן געדאַנק. ביאַליסטאָק איז געווען אַ פונקט, וואו חסידיזם און מתגדיזם האָבן זיך געטראָפן און געפונען אַ געמיינזאַמען וועג פון צוזאַמענלעבן און געגענזייטיגע איינפלוכטן.

ביאַליסטאָק איז געווען דאָס וויגעלע פון ציוניסטישן געדאַנק נאָך פון דער צייט פון די חובבי־ציון. אויך דער אידישער סאָציאַליסטישער געדאַנק האָט געפונען אַ וואַרימען אָפּקלאַנג צווישען דער אידישער אַרבעטערשאַפט אין ביאַליסטאָק. אונזער ביאַליסטאָק האָט געהאַט רבנים־גאונים, וועמענס נעמען פֿון האָבן געקלונגען אין דער אידישער וועלט. ביאַליסטאָק האָט אַרויסגעגעבן וויכטיגע אידישע שריפטשטעלער, ווייסנשאַפטלער, פאָליטיקער, כלל־טוער. ביאַליסטאָק האָט געשאַפן וויכטיגע אינסטיטוציעס. אָט דאָס אַלץ דאַרפן מיר פאַראייביגן אין ספּר־ביאַליסטאָק. מיר קאָנען און וועלן דאָס דערגרייכן, אויב אונזערע לאַנדסלייט וועלן אונז אויסשטרעקן אַ האַנט פון מיטהילף אין דער דאָזיגער ויכטיגער אויפגאַבע. לאָמיר דעריבער דאָס ניט אָפּלייגן, לאָמיר ניט פאַרשפּעטיגן!

לאַנדסלייט קאָנען זיך איצט איינשאַפן דאָס ווייכטיגע קונסט־ווערק וועגן ביאַליסטאָק פון באַרימטן קינסטלער בען

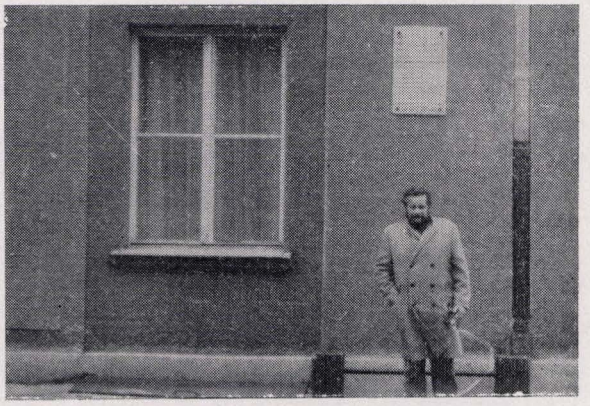
מיט אַ צייט צוריק האָט דער באַרימטער אידישער קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, בען, וועלכער וואוינט און שאַפט אין פּאַריז, געגעבן אַ מתנה צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. דאָס איז אַ פּראַכטפול געמאָלן בילד, וואָס שטעלט פאָר אַ מאָנומענטאַל פון דער אידישער ביאַליסטאָק, פון פאַרן חורבן ביי היטלערן.

דעם 9טן נאָוועמבער 1975, איז ביי אונדז אין ביאַליסטאָקער צענטער פאַרגעקומען אַ פייערליכע אונטערנעמונג. מען האָט ביי דער גלעזענהייט אויסגעשאַפּלט אַ גרעסערע צאָל זאָכען, וואָס עס האָבן געווואונען לאַנדסלייט און פריינט. צווישען אַנדערס, איז דעמאָלט אויך אויסגעשאַפּלט געווארן דאָס דער־מאָנטע קונסט־ווערק פון בען. דאָס בילד איז געווואונען געווארן פון מעקס דאָרף. ער האָט אָבער אַרויסגעוויזען אַ פיינעם זשעסט און דאָס קונסט־ווערק אַוועקגעשענקט צוריק, אַלס מתנה, צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל.

מיר וועגדען זיך דעריבער צו די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט מיט דער מעלדונג, אַז דאָס וויכטיגע בילד איז איצט צום פאַרקויפען. דער איינקונפט פון פאַרקויפען דאָס קונסט־בילד, וועט זיין פאַר די וויכטיגע צוועקען פון אונדזער אינסטיטוציע. די פאַראינטערעסירטע איז קויפען דאָס גרויסע קונסט־ווערק, קענען זיך וועגדען צום ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק, נ. י. 10002.

רירענדע דאַנק-בריוו פון די פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק פאַר דער צוגעשיקטער הילף

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק האָט לעצטענס ווידער באַקומען רירענדע דאַנק־בריוו פון דער קליינער גרופּע אידען, אַרום צען פאַמיליעס, וועלכע לעבען איצט אין ביאַליס־טאָק. די דאָזיגע געניסען פון דער הילף, וואָס אונזער ביאַליסטאָ־קער צענטער שיקט צו זיי. מיר שיקען צו די נאָך איצט פאַרבלי־בענע אידען אין ביאַליסטאָק פיר מאָל אין יאָר דאָלאָר־סערטי־פיקאַטען (דורך דער פּע.קא.א.), און פאַר דעם באַקומען זיי דאָרט דאָס, אין וואָס זיי נויטיגען זיך. מיר שיקען אויך ספּעציעלע מעדיקאַמענטען צו דעם קראַנקען ישעיה זשוקאָווסקי אין ביא־ליסטאָק, וואָס דאָס איז פאַר אים פון גאָר גרויסער באַדייטונג.

דזשערי מינק שטייט אויף דעם אָרט וואו די ביאַליסטאָקער שוהל איז פאַרברענט געוואָרען מיט די 2,000 אידען, פון די נאַציס. אויפן וואַנט פון דער הויז הענגט אַ טאָוועל אין אָנדענק פון די קדושים.

אין די בריוו דאַנקען די אידען פון ביאַליסטאָק און פון אומגעגענט אונזער צענטער, ווי אויך אַלע אונזערע לאָנדסלייט, וואָס העלפען איר וויכטיגער אונטערשטיצונגס־אַרבעט. אַ גאָר באַזונדערן דאַנק דריקען אויס די פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק צו פריינט דזשערי מינק, וועלכער איז מיט אַ קור־צער צייט צוריק געווען אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָק. נאָך זיין צוריקקומען קיין ניו־יאָרק, האָט מר. מינק געשאָפען אַ ספּעציע־לען פאָנד, ביי אונזער צענטער, וואָס זאָל כסדר קענען העלפען די פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק און פון דער אומגעגענט. מר. מינק האָט געגעבען די ערשטע גרויסע ביישטייערונג פאַר דעם פאָנד, אויף וואָס עס האָבען זיך כסדר אָפּגערופען, און עס רופען זיך ווייטער אָפּ, מיט וואַרימע ביישטייערונגען ביאַליס־טאָקער לאָנדסלייט און פריינט. מיר וועלדען זיך ווידער צו אַלע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט און פריינט אַריינצושיקען זייערע בריי־טהאַרציגע ביישטייערונגען פאַר דעם פאָנד, כדי מיר זאָלען קאָנען ווי געהעריג העלפען דאָס ביסעל פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק. זייט אַזוי גוט, פילט אויס דעם בייגעלייגטען קופּאָן און שיקט דאָס גלייך צו מיט אייער ביישטייערונג, אויפן אַדרעס:

צום קאָמיטעט צו העלפען די אידען,
וועלכע וואוינען איצט אין ביאַליסטאָק.
BIALYSTOKER CENTER
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

חשוב'ע פריינט:

בייגעלייגט איז מיין ביישטייערונג פאַר דעם ספּעציעלען פאָנד, צו העלפען די איצטיגע אידען אין ביאַליסטאָק.

נאָמען .....

אַדרעס .....

סומע .....$

אַ באַגריסונג צו הענאָך ראָסקעס צו זיין 75טען געבורטסטאָג

מיר האָבען זיך דערוואוסט, אַז אונזער ליבער לאָנדסמאַן הענאָך ראָסקעס, אין מאָנטרעאָל, איז געוואָרען 75 יאָר. באַ־גריסען מיר אים אויף דעם וועג מיט די בעסטע און האַרציגסטע וואונטשען, אין נאָמען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, אין ניו־יאָרק.

מיר ווילען דערמאָנען, אַז וועג הענאָך ראָסקעס איז געקומען בעת דער מלחמה קיין מאָנטרעאָל, איז ער געווען זייער אַקטיוו אין דעם דאָרטיגען ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד, וואָס האָט אָנגעפירט וויכטיגע אָקטיוויטעטען.

די משפּחה ראָסקעס, די ברידער און שוועסטער, וועלכע זיינען געקומען קיין קאַנאַדע ביים אויסברוך פון דער לעצטער מלחמה, האָבען אויף אַ פלייסיגען אופן פאָרגעזעצט די טעקסטיל־אינדוסטריע, וואָס זיי האָבען געהאַט אין פאַר׳מלחמה׳דיגען ביא־ליסטאָק און שפּעטער אויך אין רומעניע. די משפּחה האָט אַנט־וויקעלט אַ גרויסע טעקסטיל־פאַבריק לעבען מאָנטרעאָל. מיר ווילען וויינטשען דעם פריינט הענאָך ראָסקעס מיט זיין משפּחה פילע יאָרען פון נחת און פרייד. מען געדענקט שטענדיג און מען וועט דאָס געדענקען, אַז ער האָט אָפּגעגעבען פיל צייט און ענערגיע זיינע לייַדעדיגע בני־עיר, וועלכע האָבען אין זיינער צייט זיך געניטיגט אין הילף. פיל געזונטע יאָרען און פריידיקע טייערער פריינט הענאָך ראָסקעס, שיקען מיר אייך איבער אין אונזער בוקעט פון גוטע וואונטשען.

דאַנק אויסדרוק פון יאָנג איזראָעל שוהל פון מאָנהעטן צום ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

די באַאַמטע פון דער גרויסער יאָנג איזראָעל שוהל פון מאָנהעטן, 225 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק, דריקען אויס אַ האַר־ציגען דאַנק צו דער פירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען, 228 איסט באָרדוועי, ניו־יאָרק, נ. י., פאַר איבערגעבען אונז דעם גרויסען אוידיטאָריום פון דער אינסטיטוציע, כדי צו קאָנען מתפלל זיין יעדען שבת, דורך דער צייט וואָס ווערט איבערגעבויט אונזער שוהל.

אַ ספּעציעלען דאַנק צו די אָנפירער פון דער ביאַליסטאָקער היים: מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר; איסאַק רי־באַלאָווסקי, געניעראַל־סעקרעטאַר; הרב שמואל א. קראָניק, ראָבּיי פון דער אינסטיטוציע, פאַר זייערע פערזענליכע באַמיאונגען.

מיר שאַצען אָפּ די דאָזיגע באמת אידישע האַנדלונג פון פיינע טראַדיציעס, פון העלפען איינע די אַנדערע, ווי עס פירט זיך טאַקע ביי גוטע שכנים.

יאָנג איזראָעל שוהל פון מאָנהעטן

הרב ישעי׳ דוד זיו	**מאיר האָך**	**שמואל קושנער**
ראָבּיי	פרעזידענט	גבאי

באַגריסונג צו דער שמחה ביי דער משפּחה לודמיר, אין קאַנאַדע

מיר שיקען איבער אונזערע האַרציגע וואונטשען און באַ־גריסונג צו בעני און מערי לודמיר, אין קאַנאַדע, צו דער חתונה פון זייער זון אוירווינג מיט מינדאַ ראָפּס. די פייערליכע חתונה איז פאָרגעקומען דעם 30טען נאָוועמבער אין דער גרויסער שוהל „זכרון קדושים", אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע. די מוטער פון חתן, פרוי מערי לודמיר, איז אַן אָפּשטאַמיגע פון ביאַליסטאָק, פון דער משפּחה שייקעוויטש. זי איז געווען אַקטיוו צווישען די ביאַליסטאָקער אין מאָנטרעאָל, וועג עס זיינען אָנגעפירט געוואָרען פאַרשידענע אָקטיוויטעטען. מיר וויינטשען דורך דעם וועג די עלטערן פון חתן־כלה פיל נחת, און דעם יונגען פּאָרל אַ גליקליכען צוזאַמענלעבען.

צוויי לידער

פון **אשר שטשוטשינסקי**

מיין באַגילדטער וועקזייגער

מיין באַגילדטער וועקזייגער שלאָגט אויס דעם
טאָגס מינוטן,
נישט פאַר יעדן וועט אַ צווייטער טאָג קומען.
יעדערער האָפּט, גלויבט אין אַ מאָרגן אַ גוטן,
ביי מיר האָט דער זייגער דעם היינט צוגענומען.

מיין באַגילדטער וועקזייגער, וואָס מעסטו דו מיין צייט?
וואוהין פאַרטראָגסטו מיינע יום־טובדיקע טעג?
צום בלייבן פאַרגעסענע אין דער וויטער וויט,
און מיר וועקסט דו צום אומזינקן וואַכיקן געיעג.

מיין באַגילדטער וועקזייגער פאַרשלינגט מיינע טעג,
אפשר וואָלט איינער וועלן בלייבן לענגער —
לאָזט ער נישט, ער שלעפּט אים אַוועק
אויף זיין שטאָלענעם שאַרפן הענגער.

אפשר וויים ער מיין סוד, וויפל טעג מיר בלייבן,
דער מעסטער פון מיין צייט מיטן אייזערנעם מוח.
ווי פירט ער מיין חשבון? ער קען דאָך נישט שרייבן,
ער קען נאָר פרעמדע פאַרגאַנגענע טעג קלייבן.

מיין באַגילדטער וועקזייגער מיטן האַרץ פון אייזן,
וועט לאַנג נאָך מיר אויסשלאָגן די שעהען,
פאַר אַ צווייטן די קומענדיקע טעג וויזן,
ציילן די מינוטן, ציילן די שעהען.

דערצייל, חבר

צו שלייגלען זיך שוין די בלומען פֿרום די וועגט
פון דיין וויים געפֿאַרבטער חיים,
צו קומען נאָך די פּיגעלעך, קוקן אויף דיינע העגט,
זוכן קערנדלעך פֿרום די וואַרצלען פון קאָקוס־בוים?

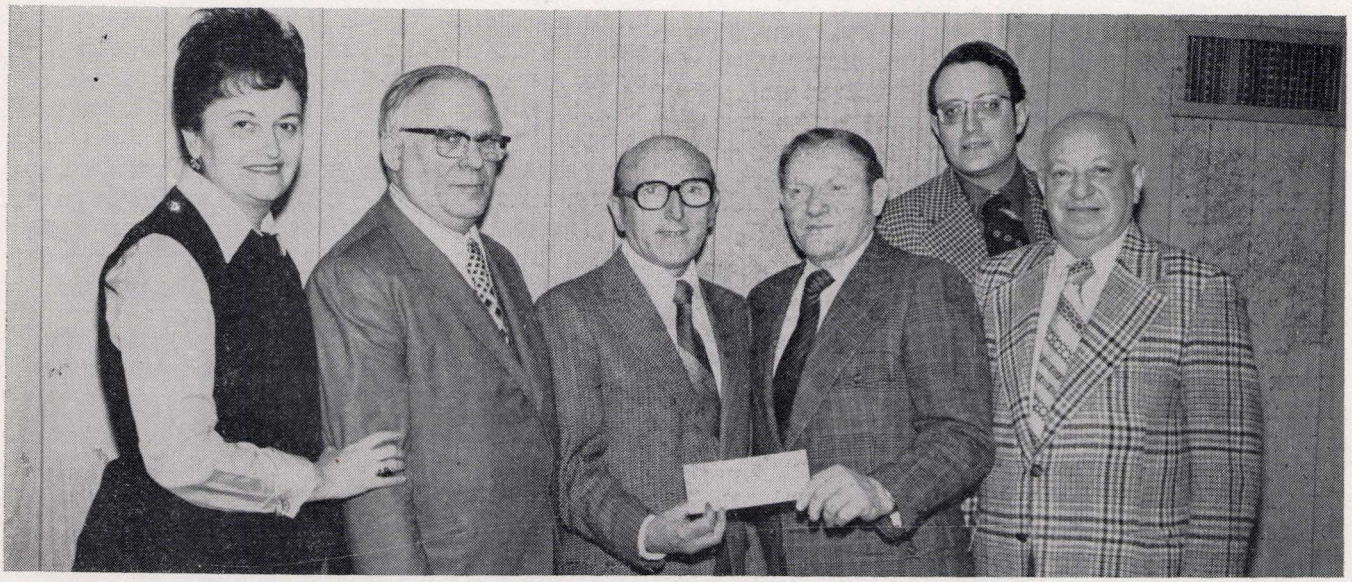
און די קאַץ, די וויסע קאַץ וואָס מאַכט
שפּילט זיך אַלץ נאָך מיטן שוואַרצן הינטל?
און דו שטייסט אין דער אָפּענער טיר און לאַכסט —
און דיין געלעכטער צעטראָגט זיך איבערן טראָפּישן ווינטל.

דערצייל, חבר, ווען ביי דיר ליכטיק וועלט
און ביי דיין פענסטער צעגרינט זיך דאָס גראָז,
דאָס צום זען נישט געווען מיר באַשערט,
נאָר אין מיין חלום איז אויסגעוואַקסן זייער מאָס.

און די קרומע פּאַלמע ביי דיין טיר,
די גרין־ברוינע לאַגלען קאָקוס־וואַסער;
דערצייל, חבר, צו געדיינקען זיי מיר,
און צו גלאַנצט אויף זיי דער טוי דער נאַסער.

דערצייל, חבר, וואו פירט היינט דיין גאַס...
וועמען גייסטו זען אין די פֿאַרנאַכטן?
צו וועמען לאָזסטו אויס דיין כלומרשטן כעס,
און וועגן וואָס טוסטו איצטער טראַכטן?

אָט שטייט איר אַלע איןווינקל... פֿאַר מיין פענסטער
(אין דער גרויסער פרעמדער שטאָט)
מיט זוניק גאָלדענעם גלאַנץ באַשאָטן,
ס׳פּעלט נישט קיינער — נישט דער קלענסטער,
פון די גאָס שטיינער אויף וועלכע איך האָב געטראָטן.

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים גיבען איבער אַ טשעק פון $15,000 צו איסאַק פּולווערמאַכער, פאָרזיצער פון ישראל-באָנד דרייוו ביים „פאַרבאַנד". די סומע איז צוגעזאָגט געווארן אין נאָמען פון דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע דורך אַשר שטשוטשינסקי ביי אַ יי ראל-באָנד דינער אין כבוד פון יעקב קאַצמאַן, געווארן-סעקרעטאַר פון „פאַרבאַנד". עס שטייען פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, הרב שמואל קראָניק, סעם סאלאזש גיט איבער דעם טשק צו איסאַק פּולווערמאַכער; אַשר שטשוטשינסקי און עטל אינגבערג.

חשובע געסט באַזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שיפטאָל אין ניו־יאָרק, איז אויך גוט באַקאַנט אין פאַרשידענע טיילען וועלט. אומעטום וואו עס לעבען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, קאָן מען אויסגעצייכענט דעם אָדרעס פון אונזער גרויסער און פאָפולערער פאָלקס־אינסטיטוציע, וואָס איז אויף 228 איסט בראָדוועי. עס איז דעריבער ניט קיין וואונדער, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען ווערט כסדר באַזוכט פון פאַרשידענע געסט. מיר מיינען דאָ, פאַרשטייט זיך, ניט בלויז געסט פון ניו־יאָרק, אָדער פון אַנדערע שטעט אין אַמעריקע. מיר מיינען אויך חשוב׳ע לאַנדסלייט און פריינט פון אויסלאַנד. אין פאַרלויף פון יאָר זיינען פאַראַן פיל אַזעלכע, וועלכע קומען באַזוכען אונזער אינסטיטוציע. יעדער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, אָדער וואָס איז פאַרבונדען מיט ביאַליסטאָקער און אונזערע פריינט, האַלט פאַר זיין חוב אַז ווען מען קומט קיין ניו־יאָרק, זאָל מען אויך באַזוכען דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. און ווי דער שטייגער איז, גייען אַלע באַזוכער פון אונז אַוועק באַגייסטערטע און צופרידענע. אַלע דריקען אויס גרויס אָנערקענונג צו די פירער און טוער פון אונזער אינסטיטוציע, פאַר דער גאָר וויכטיגער און נוצליכער אַרבעט וואָס מיר טוען, פאַר אָנפירען אויף אַזאַ גוטען אופן און אויפהאַלטען מיט פיל זאָרג די גרויסע אינסטיטוציע אונזערע, וואו די עלטערע אייגענער לעבען זיך אויס אויף אַ גוטען אופן.

פערקע און יאָסל ביאַלאָסטאָצקי

די ליבע געסט פערקע און יאָסל ביאַלאָסטאָצקי, וואוינען אין מדינת ישראל. זיי זיינען געווען דאָ אין אַמעריקע אויף אַ באַזוך אַלס געסט, ביי אַ גאָלדענעם חתונה־יובילעאום פון זייער משפּחה, אין טעריטאַן, נ. י. די דאָזיגע משפּחה האָט אַ גוט־באַקאַנטע בעקעריי־אונטערנעמונג אין טעריטאַן. האָבן די ביאַלאָסטאָצקיס

געסט פון ישראל, יאָסל און פערקע ביאַלאָסטאָצקי, ווערן אויפגענומען פון עטל אינגבערג און איסאַק ריבאַלאָווסקי, ביי אַ באַזוך אין ביאַליסטאָקער „היים".

אויך ניט דורכגעלאָזט די געלעגענהייט צו באַזוכען אונזער אינסטיטוציע. פערקע און יאָסל ביאַלאָסטאָצקי האָבען צוויי רעסטאָראַנען אין מדינת ישראל; אײַן גרויסער און גוט־באַקאַנטער רעסטאָראַנען איז אין נתניה, און דער צווייטער איז אין כפר תבור. די ביאַלאָסטאָצקיס זיינען געקומען קיין מדינת ישראל, פון אַר־גענטינע, נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה. פרוי פערקע ביאַלאָסטאָצקי איז פון דער היים אַלטער, זי האָבן געהאַט אַמאָל אין ביאַליסטאָק אַ צוקערניע לעבען דעם מאָגיסטראַט.

חיים גינגאָלד

פאַר אונז איז געווען אַ כבוד אויפצונעמען חיים גינגאָלד, פון אויסטראַליע, וועלכער האָט דאָרט אַ געשעפט פון פוטער־וואָרג. פאַר דער מלחמה איז ער געווען אַ קירזשנער אין ביאַליסטאָק, ער איז געקומען קיין אויסטראַליע אין יאָר 1938. מיט

יאָסל קאפּיצקי פון ניו־דזשוירזי (ר.) שטייט מיט זיין פריינט, חיים גינגאָלד פון אויסטראַליע, אין לאַבי פון ביאַליסטאָקער „היים".

אַ קורצער צייט צוריק איז ער אויך געווען אויף אַ באַזוך אין סאָוועט־רוסלאַנד, וועגען פוטער־האַנדעל. זייענדיג דאָרט האָט ער, אין מינסק, זיך באַגעגענט מיט זיין ברודער שלום גינגאָלד. ער איז אין סאָוועט־רוסלאַנד פון זינט נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה. זייענדיג אויף אַ באַזוך דאָ אין ניו־יאָרק, האָט חייבּ גינגאָלד זיך דאָ באַגעגענט מיט אַ צאָל זיינע פריינט. באַזונדערס גאָר האָט ער זיך באַגעגענט מיט זיינע גוטע פריינט, יאָסל קאפּיצקי און זיידל פינקעלשטיין.

אסתר און קלמן שיפמאַן

קלמן און אסתר שיפמאַן זיינען צווישען אונזערע אָנגעזעענע און אַקטיווע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער וויטער אויסטראַליע. מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען זיי געמאַכט אַ רייזע קיין מדינת ישראל. אויפן וועג האָבען זיי זיך אויך אָפּגעשטעלט אין ניו־יאָרק. און ווי דער שטייגער איז, האָבען זיי אויך באַזוכט אונזער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע און אויך געווען צופרידען פון דעם באַזוך. קלמן און אסתר שיפמאַן זיינען געווען אין ניו־יאָרק, ווען אונזער ביאַליסטאָקער צענטער האָט גראָד דורכגעפירט די גרויסע חנוכה־פייערונג. נו, זיינען די געסט פון דער וויטער אויסטראַליע, אויך געווען געסט ביי אונזער גרויסן יום־טוב. פרוי שיפמאַנ׳ס מיידלשער נאָמען פון ביאַליסטאָק איז געווען איזביצקי. זי איז אַן אייניקעל פון יעקב שנייידער, וועל־כער האָט געהאַט אַ געשעפט פון פאַרטיגע קליידער, אַנטקעגען דעם שטאָט־זייגער אין ביאַליסטאָק.

* * *

אַלע געסט וואָס האָבען באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שיפּטאָל, זיינען אויפגענומען געווארען מיט וואַרימקייט פון איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג, דער געשעפטס־סעקרעטאַר און די עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין פון דער אינסטיטוציע. די חשוב׳ע געסט האָבען געמאַכט אַ שפּאַציר איבער דער אינסטיטוציע, זיי האָבען באַזוכט די פאַרשידענע אָפּטיילונגען און אויך געשמועסט מיט די עלטערע איינוואוינער. פאַרשטייט זיך, אַז די געסט זיינען אַוועק באַגייסטערט פון אונזער אינסטיטוציע, פון דעם וואָס זיי האָבען דאָ געווען.

די ביאַליסטאָקער היים — אַ מוסטער־אינסטיטוציע

איינדרוקען פון **אברהם שיקעוויטש** (ישראל)

פון מדינת ישראל קיין אַמעריקע, איז שוין היינט ניט קיין גרויסער מהלך. ספּעציעל מיט די שטאָלענע פייגל, וואָס פאָר־מעסטען זיך אין שנעלען פליען. איך מיט מיין פרוי האָבען דורכגעמאַכט די רייזע פון תל־אָביב קיין אַמעריקע און קאַנאַדע און מיר זיינען געקומען אין צייט, צו אַ שמחה אין דער משפּחה, וואו מיין שוועסטער און שוואָגער האָבען געפירט צו דער חופּה זייער ליבען בן־יחיד אוירווינג.

אונזער באַזוך אין ניו־יאָרק איז זיך צונויפגעקומען מיט אַ גרויסער שמחה בייַ דער ביאַליסטאָקער משפּחה. דעם 9טען נאָוועמבער, 1975, זיינען מיר איינגעלאַדען געווארן פון דעם געזעלשאַפט־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, איסאַק ריבאַלאָווסקי, און פון דער סימפאַטישער מרס. עטל אינגבערג, די עקזעקוטיווע־דירעק־טאָרין פון דער אינסטיטוציע, אַלס געסט צו אַ גרויסער פייערונג אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי. עס זיינען ביי דעם יום־טוב באַהרט געווארן די וועטעראַנען־פירער פון די ביאַליסטאָקער: ראובן בינדלער, הערי פיינבערג און סעם סאַלאַזש, וועלכע האָבען גרויסע פאַרדינסטען אין זייערע

שושנה און אברהם שיקעוויטש

אַקטיוויטעטען צו העלפען די עלטערע איינוואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים.

מיין פרוי און איך זיינען אויף אַ וואַרימען אופן באַגריסט געווארן פון די פירער פון דער אינסטיטוציע, אַלס געסט פון ישראל. ביי אונזער טיש זיינען מיר געווען אין שכנות מיט דעם באַקאַנטען קינסטלער און פרעזידענט פון דער אידישער אַק־טיאָרן־יוניאָן, הערמאַן יאַבלאָקאָוו מיט זיין ליבער פרוי, בעלאַ מייזעל. ביי אונזער טיש איז אויך געזעסען דער באַקאַנטער ישראל־קינסטלער ישראל בעקער, וועלכער איז גראָד געווען אין ניו־יאָרק ביים איינשטעלן די פאַרשטעלונג פון דער אַרבעטער־רינג „פאָלקסבינע". איך מיט מיין פרוי זיינען אויך געווען צו־פרידען צו האָבען אַלס שכנים ביי אונזער טיש פרוי ראַיאַ זאַק, מיטגליד פון באָארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און די פרוי פון דעם באַקאַנטען בינע־קינסטלער שעפּטל זאַק. ביי אונזער טיש איז אויך געזעסען דער באַקאַנטער „פאָר־ווערטס"־מיטאַרבעטער י. שמולעוויטש מיט זיין פרוי.

איך מיט מיין פרוי זיינען באַזונדערס יענעם טאָג אויך געווען באַאיינדרוקט פון דעם, וואָס פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט מיט אונז געמאַכט אַ מין שפּאַציר איבער דער פיינער אינסטיטוציע וואָס הייסט ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. מיר האָבען זיך באַקענט מיט אַלע פיינע אייגנריכטונגען און מיר האָבען געזען, ווי אַזוי די עלטערע אייג־ווואוינער ווערען באַאַרגט מיט אַלעם נויטיגען, ווי זיי פילען זיך ווי ביי זיך אין אַ גוטער היים. מיר שאַצען דערביבער זייער אַפּ דעם גרויסען רייכטום וואָס די ביאַליסטאָקער האָבען אויפגעבויט אויף דער אַלטער אידישער איסט סאַיד, אין ניו־יאָרק.

פאַר די לעצטע 45 יאָר וואָס די ביאַליסטאָקער היים עקזיס־טירט, פריער אונטער דער אָנפּירערשאַפט פון דעם וואונדערלעכן מענטש דוד סאָהן ע"ה, און זינט ער איז געשטאָרבען איז די אינסטיטוציע אין די הענט פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווארענע־סעקרעטאַר און מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין. דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען, וואָס איז נאָך אַלץ אין האַרץ פון דער אידישער ניו־יאָרק, באַשיינט נאָך דאָרט די גאַס מיט דער גרויסער אימפּאָזאַנטער געביידע. און דער נייער טייל פון דעם בנין, וואָס וועט מיט דער צייט נאָך מער פאַרגרעסערען די אינסטיטוציע, וועט נאָך מער באַשיינען און צוגעבען חשיבות די ביאַליסטאָקער, זייער גרויסער אינסטיטוציע און די טעטיגקייטען.

אויף אונזער שפּאַציר אין דער ביאַליסטאָקער היים, האָבען מיר געטראָפען אויך וועטעראַנען און אַקטיוויסטען פון דער אינסטיטוציע. זיי לעבען איצט אַ גוטען לעבען אין זייער היים. איך קען ניט פאַרגעסען, ווי אייניגע זקנות האָבען צו אונז געזאָגט: „עס איז אונז גוט דאָ, מיר זיינען צופרידען".

שפּאַצירענדיג איבער די צימערען וואו עס וואוינען די עלטערע מענטשען, האָבען מיר געזען שיינע מעבל, באַצירט מיט בילדער פון קינדער און אייניקלעך. מיר האָבען געזען אין די צימערען טעלעפאָן, ראַדיאָ און טעלעוויזיע. יעדער שטאָק האָט אויך אַ ספּעציעלע מעדיצינישע אָפּטיילונג, מיט דאָקטוירים און נוירסעס. מען זעט אויך פאַר די זקנים צוגעגרייט ביכער, צייטונגען; פיל טוען אויך פאַרשידענע האַנט־אַרבעט, אונטער דער אָנפירונג פון ספּעציאַליסטען.

יאָ, די ביאַליסטאָקער היים אין ניו־יאָרק איז אַן אינסטי־טוציע מיט אידישער האַרץ און נשמה פאַר די, וועלכע זיינען דאָרט אינוואוינער. עס איז אַ גרויסער כבוד צו זיין פאַרבונדען מיט דער אָרגאַניזאַציע פון די ביאַליסטאָקער. מיר האָבען דאָרט אויך באַזוכט די גרויסע שוהל, וואו די זקנים און זקנות דאָווענען און פיל לערנען אויך. דאָרט, אין דער שוהל, האָבען מיר אויך פאַראייביגט די נעמען פון אונזערע עלטערן און פון אונזערע קינדער, וועלכע זיינען אַזוי שוידערליך אומגעקומען אין אַן עראָפּלאַן־קאַטאַסטראָפע. אין דער שוהל דאָרט, זאָגען די זקנים קדיש נאָך די, וועלכע זיינען מיט אונז מער ניטא.

מיר זיינען געווען צופרידען צו קומען פון מדינת ישראל און באַזוכען אייער וואונדערליכע אינסטיטוציע מיט די פאַר־צווייגטע אָקטיוויטעטען, דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, אויף דער אַלטער איסט סאַיד אין ניו־יאָרק. זייט געשטאַרקט אין אייער אַרבעט!

• שליסט זיך אָן אַלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

גרויסער דערפאָלג אין ניו־יאָרק פון דעם באַוואוסטען ביאַליסטאָקער קינסטלער, ישראל בעקער

דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער קינסטלער, ישראל בעקער, וועלכער וואוינט און שאַפט אין מדינת ישראל, האָט איצט געהאַט זייער גרויס דערפאָלג אין ניו־יאָרק. אַלס אַקטיאָר און רעזשיסאָר פון דער „הבימה" אין תל־אָביב, איז בעקער גוט באַקאַנט און באַליבט אין דער אידישער מדינה. איצט איז זיין דערפאָלג און ווי געהעריגער אָנזען אויך אויסגעשפרייט געוואָרען ביי אונז אין אַמעריקע.

ערב דעם פאַרגאַנגענעם טעאַטער־סעזאָן, איז ישראל בעקער איינגעלאַדען געוואָרען פון דער „פאָלקסביגע" אין ניו־יאָרק, וואָס איז שוין 61 יאָר ביים אַרבעטער־רינג, אַז ער זאָל דאָ צוגרייטען די אויפפירונג פון יעקב גאָרדינ׳ס „גאָט, מענטש און טייוול". די גרויסע און ביז גאָר קינסטלערישע פאָרשטעלונג האָט זיך געעפנט דעם פאַרגאַנגענעם 2טען נאָוועמבער און איז געשפילט געוואָרען מיט גרויסען דערפאָלג דעם גאַנצען סעזאָן, ביז איצט. די גאַנצע היגע פּרעסע, די אידישע און ניט־אידישע, האָט זייער געלויבט די פאָרשטעלונג מיט ישראל בעקער׳ס אויפפירונג.

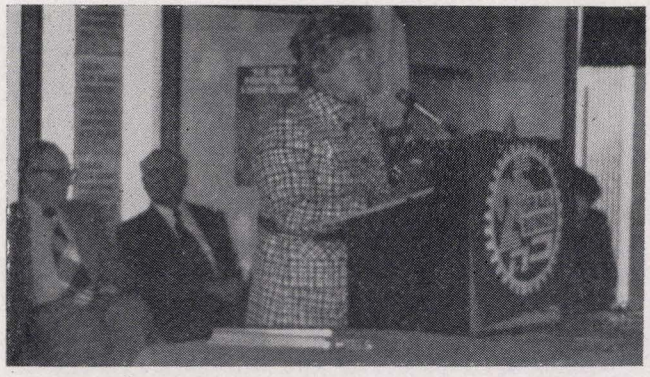
ישראל בעקער האָט אָנגעהויבען זיין טעאַטער־קאַריערע אין ביאַליסטאָק, וואו ער איז געבוירען געוואָרען, אין יאָר 1917. ער איז דערנאָך אויך אַרומגעפאָרען אויף דער פּראָווינץ און געשפילט טעאַטער. ער האָט אויך אַליין געגעבען קאָנצערט־פראָגראַמען און ער פלעגט אויך איינשטעלען און רעזשיסירען מיט אַמאַטאָר־קרייזען. אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, איז ער פאַר־וואָגלט געוואָרען קיין סאָוועט־רוסלאַנד. בעקער׳ס נאָענטע זיינען אומגעבראַכט געוואָרען ביי די נאַציס. זייענדיג אין מאָסקווע, האָט ער דאָרט ווייטער געלערנט קונסט אין דעם דראַמאַטישען אידיסשען טעאַטער, וואָס איז געווען אונטער דער אָנפירונג פון דעם באַרימטען קינסטלער שלמה מיכאָעלס. נאָכדעם האָט ער אויך געשפילט, אַלס פּראָמינענטער אַקטיאָר, אין דעם מאָסקווער אידישען מלוכה־טעאַטער עטליכע יאָר.

שפּעטער איז ישראל בעקער עוואַקואירט געוואָרען, צוזאַמען מיט אַנדערע, אין דעם סאָוועטישען מיטעל־אַזיע. אויך דאָרט האָט ער געשפילט אין דעם מאָסקווער אידישען מלוכה־טעאַטער. ער האָט אויך געשפילט אין דעם קיעווער מלוכה־טעאַטער. באַלד נאָך דער מלחמה, ווען בעקער איז צוריקגעקומען קיין פוילען, האָט ער געשאַפען דעם קונסט־טעאַטער „מיקט" און שפּעטער, אין דייטשלאַנד, האָט ער געשאַפען און אָנגעפירט מיט דעם צענטראַלען טעאַטער פון די באַפרייטע אידן, פון היטלערן. ער האָט אויך רעזשיסירט אַ פילם, „לאַנג איז דער וועג".

ישראל בעקער, וועלכער האָט זיך באַזעצט אין ישראל באַלד נאָך דער מלחמה, איז די גאַנצע צייט פאַרבונדען מיט דער „הבימה" אין תל־אָביב. ער האָט רעזשיסירט און אויפגעפירט 14 פיעסען און אַליין אויך געשפילט ביי הונדערט ראָלעס. ישראל בעקער איז אויך אַ קונסט־מאָלער מיט אַ זייער אָנגעזעענעם נאָמען. זיינע בילדער און צייכענונגען ווערן זייער געלויבט פון דער קריטיק אין דער אידישער מדינה.

ווען ישראל בעקער איז דאָ איצט געווען אין ניו־יאָרק, אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין אויפפירונג אין דער „פאָלקסביגע", איז ער זייער אָפט געווען אין פאַרבינדונג מיט אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און מיט אונזערע לאָנדסלייט. מיר זיינען שטאָלץ פון אונזער באַרימטען לאָנדסמאַן, וועמענס אויפפירונג פון „גאָט, מענטש און טייוול" אין ניו־יאָרק איז אַדורך מיט אַזאַ גרויסען דערפאָלג.

(פון רעכטס צו לינקס:) ישראל בעקער, איסאַק ריבאַלאָווסקי ביי אַ געזעגענונגס־אָוונט פאַר ישראל בעקער, איינגאַרדענט פון דער „פאָלקסביגע", וואו ער האָט רעזשיסירט די פאַרשטעלונג „גאָט, מענטש און טייוול".

חייקע גראָסמאַן רעדט ביי אַן אויפנאַמע פון דער ישראל-באַנד דרייוו.

ביי אַ צוזאַמענטרעף מיט חייקע גראָסמאַן

אונזער באַרימטע לאָנדספרוי חייקע גראָסמאַן, די לעגענדאַרע געטאָ־קעמפערין און איצטיקע דעפוטאַטין פון דער כנסת אין מדינת ישראל, איז מיט עטליכע חדשים צוריק געווען אויף אַ באַזוך אין אַמעריקע. חייקע גראָסמאַן איז דאָ געווען אַלס איינע פון די מיטגלידער פון דער כנסת־דעלעגאַציע, וואָס איז דאָ געווען איינגעלאַדען אַלס געסט פון קאַרל אַלבערט, דער ספּיקער פון דער אַמעריקאַנער רעפּרעזענטאַנטען־הויז.

זייענדיג דאָ אין אַמעריקע אַלס מיטגליד פון דער כנסת־דעלעגאַציע, איז חייקע גראָסמאַן אַרויסגעטראָטען אין פאַרשידענע ערטער, זי איז אומעטום אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס דערפאָלג. אין ניו־יאָרק איז חייקע גראָסמאַן אַרויסגעטראָטען ביי אַ גרויסער אונטערנעמונג לטובת ישראל־באַנדס. צווישען דער גרויסער צאָל געסט זיינען אויך אָנוועזענד געווען: איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, חיים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל; די פּראָמינענטע טוער פון אונזער אינסטיטוציע מר. און מרס. סאָלאָזש, מר. און מרס. שוועכער, מר. און מרס. דזשעק בערגער און אַנדערע. אונזערע טוער האָבען וואַרים באַגריסט חייקע גראָסמאַן, און זי איז געווען זייער צופרידען אונז צו זען צווישען דעם גרויסען פאַרזאַמלטען עולם. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט איבערגעגעבען צו חייקע גראָסמאַן די בעסטע גרוסען און וואונטשען פון די היגע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דער גרויסער אינסטיטוציע. אונזער חשוב׳ע לאַנדספרוי האָט אויסגעדריקט באַדויערן, וואָס זי האָט ניט קיין מעגליכקייט צו קומען באַזוכען דאָסמאָל די אינסטיטוציע. זי האָט געבעטען איסאַק ריבאַלאָווסקי, אַז ער זאָל איבערגעבען אירע בעסטע גרוסען און וואונטשען צו די פירער, טוער און מיטגלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

אַלע אָנוועזענדע ביי דער גרויסער אונטערנעמונג האָבען זיך צוגעקוקט צו דער וואַרימער באַגעגעניש צווישען אונזער גרופּע ביאַליסטאָקער מיט דער ליבער און לעגענדאַרער חייקע גראָסמאַן.

דער 70־יאָריגער יובילעי־באַנקעט פון די גאַניאַנדזער־טרעסטינער

פון מאָרים מאַלאָזאָווסקי, פּרעזידענט

כאָטש אונזערע מיטגלידער און געסט זיינען איינגעלאַדען געוואָרען צו קומען 1 אַזייגער בייטאָג (זונטאָג דעם 19טען אָקטאָבער, 1975), זיינען אַ טייל לאַנדסלייט שוין געווען אין זאַל אַרום 12 אַזייגער. און זאַל אויך דאָ גלייך געזאָגט ווערען, אַז דער זאַל אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי, האָט זעלטען אויסגעקוקט אַזוי יום־טוב׳דיג, ווי דאָס איז געווען דאָסמאָל. די טישען, מיט בלומען אויף יעדען טיש, אויסגעשטעלט אין אַ האַלב־קיילעכדיגער פאָרעם, און אין מיטען אַ ליידיגער פּלאַץ צו טאַנצען. דאָס איז צו פאַרדאַנקען אונזערע גוטע פריינט, די אָנפירער איסאַק ריבאַלאָווסקי און עטל אינגבערג.

אַרום 1 אַזייגער, ווען דער עולם איז שוין געווען פאַרזאַמלט, האָבען באַדינער אַרומגעטראָגען אויף טאַצען פאַרשידענע צו־בייסען און נאַשערייען. און פריינט, וועלכע האָבען זיך שוין לאַנג ניט געזען, האָבען זיך אַרומגעכאַפּט און געמאַכט לחיים צוזאַמען, וואו פאַרשידענע געטראַנקען זיינען סערווירט געוואָרען אין אַ באַזונדערן ווינקעל פון זאַל. 2 אַזייגער, האָט דער עולם זיך אויסגעזעצט אויף זייערע באַשטימטע פלעצער ביי די טישען. אַ פּראָכטפולער מאָלצייט איז סערווירט געוואָרען. פאַרשטייט זיך, אַז אינצווישען האָט די מוזיק געשפילט און דער עולם האָט געטאַנצט.

אַרום 3:30 האָט דער פאָרזיצער פון באַנקעט־קאָמיטעט, רובין בינדלער, אָפּיציעל געעפענט די פייערונג. נאָך אַ קורצער וואָרימער באַגריסונג, האָט ער פאָרגעשטעלט דעם הויפּט־גאַסט פון דער שמחה דעם ערשטען פּרעזידענט פון אונזער אַרגאַניזאַציע שמעון בלום, וועלכער איז 96 יאָר אַלט. ער איז דער אייניציג לעבעדיג־געבליבענער פון די אָריגינעלע 7 גרינדער פון אונזער אַרגאַניזאַציע. דער עולם גיט אים אַ שטייענדיגע אָוואַציע און ווינטשט אים, אַז ער זאָל נאָך פייערן אונזער 75־יאָריגען יובילייי צוזאַמען מיט אונז אַלע. שמעון בלום איז געווען זייער געריבט פון דער וואָרימער אויפנאַמע און דאַנקט אַלע זייער האַרציג.

רובין בינדלער שטעלט פאָר די ספּעציעלע געסט פון דער ביאַליסטאָקער פּירערשאַפט, וועלכע מיר האָבען איינגעלאַדען: הערי פּינבערג, פאָרזיצער פון באָארד אָו דירעקטאָרען מיט זיין פרוי; א. גאָרדאָן, וויצע־פאָרזיצער מיט זיין פרוי; דעם געזעלשאַפטסעקרעטאַר איסאַק ריבאַלאָווסקי, מיט זיין פרוי; און די עקזעקוטיוו־דירעקטאָרשע עטל אינגבערג מיט איר מאַן. די לעצטע צוויי באַגריסען דעם עולם זייער וואָרים און זייער האַרציג. ספּעציעל דערמאָנט עטל אינגבערג, אַז אונזער אָרגאַניזאַציע איז שטענדיג געווען מיט די ביאַליסטאָקער וועג זיי האָבען אונז געדאַרפט.

רובין בינדלער שטעלט צום סוף פאָר דעם פּרעזידענט פון אונזער אָרגאַניזאַציע, מאָריס מאַלאָזאָווסקי. צוליב דעם, וואָס צווישען דעם עולם האָבען זיך געפונען אַ טייל אַמעריקאַנער קינדער און פריינט, וועלכע האָבען ניט פאָרשטאַנען אידיש „גוט געזונ", האָט מאַלאָזאָווסקי דאָסמאָל געריידט אין ענגליש. ער גיט אַ קורצען איבערבליק פון אונזער אָרגאַניזאַציע פאָר די לעצטע 70 יאָר, די אַקטיוויטעט הילף פאָר אונזערע שטעטלעך וועג זיי האָבען נאָך געלעבט, די גרויסע סומעס געלט וואָס מיר האָבען אויסגעטיילט צו אונזערע מיטגלידער (וועלכע האָבען זיך אין דעם ענוויטיגט) דורך די יאָרען, אונזער אָנטייל אין אַלגעמיינעם

די ביאַליסטאָקער לעידים אָוקזילערי עהרט די וויצע־פּרעזידענטין איידאַ רעזענבלום

ביי אַ פיינעם דינער און קאָנצערט, וואָס איז פאָרגעקומען זונטאָג, דעם 12טען אָקטאָבער 1975, איינגעאָרדענט פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָוקזילערי, איז באַהרט געוואָרען די ליבע וויצע־פּרעזידענטין, מרס. איידאַ ראָזענבלום. אַ גרויסער עולם פון מיטגלידערינס פון דער לעידס אָוקזילערי, משפחה און פריינט האָבען זיך באַטייליגט אין דער היימישער פייערונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין גרויסען אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי.

מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, איז געווען פאָרזיצערין פון דעם יום־טוב. זי האָט אין האַרציגע ווערטער באַגריסט דעם עולם, אין נאָמען פון דער פירערשאַפט און טוער פון דער אינסטיטוציע. מרס. הילדאַ סלאָיער, די פרעזידענטין פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס־אָוקזילערי, האָט געעדעט וועגען דער טריישאַפט וואָס מרס. ראָזענבלום וווייזט שטענדיג אַרויס אין אירע אַקטיוויטעטען פאַר דער אינסטיטוציע. מרס. סלאָיער האָט באַדאַנקט מרס. ראָזענבלום פאַר איר גוטער אַרבעט און איר געוואונטשען פיל יאָרען פון געזונט, נחת אין דער משפּחה און ווייטערדיגען דערפאָלג אין די אַקטיוויטעטען.

איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזעלשאַפטסעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, האָט אין איינדרוקספולע ווערטער באַגריסט דעם עולם. ער האָט דערביי געמאַכט אַן אַפּיל פאַר דער לעידיס אָוקזילערי, אין כבוד פון מרס. איידאַ ראָזענבלום, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אויפן אָרט אַ פיינע סומע. מרס. ראָוז פינקעלשטיין, אַן אַקטיוויסט טוערין פון דער לעידיס אָוקזילערי און אַ קוזינע פון עהרען־גאַסט, האָט פּרעזענטירט אַ ספּעציעלען פלאַק צו מרס. ראָזענבלום. אַ גע־רירטע און מיט ווארימע ווערטער, האָט מרס. איידאַ ראָזענבלום באַדאַנקט פאַר דעם כבוד וואָס ווערט איר צוגעטיילט. זי האָט באַדאַנקט איר פאַמיליע, די לעידיס אָוקזילערי און פריינט פאַר איינאַרדענען דעם שיינעם יום־טוב. מרס. ראָזענבלום האָט דער־ביי אויך צוגעטראָגען אַ בריייטהאַרציג ביישטייערונג פאַר דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָוקזילערי. שמעון ראָגאָוו, דער איידעם פון מרס. ראָזענבלום, האָט געהאַלטען אַ קורצע איינדרוקספולע רעדע, אין נאָמען פון דער גאַנצער משפּחה. ער האָט אָנגעוויזען אויף די גרויסע מעלות פון זיין שוויגער, און ער האָט גערופן צו טאָן אַלץ, כדי צו העלפען און מאַכען לייכטער דאָס לעבען פון די עלטערע איינוואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים.

אַמעריקאַנער אידישען לעבען מיט זייערע אינסטיטוציעס, איינ־געשלאָסען די ביאַליסטאָקער, און די לעצטע יאָרען אונזער הילפס־אַרבעט פאַר ישראל בכלל און אונזערע לאַנדסלייט בפרט.

מאָלאָזאָווסקי פאָראַפּאַזירט אונזער מאַרטירער־פרעזידענט קענעדי, ווען ער זאָגט — אַז דער סוד פון אונזער דערפאָלג סיי מאַראַליש און סיי פינאַנציעל איז נאָר אַדאַנק דעם, וואָס אונזערע פירער האָבען פאַר די אַלע יאָרען קיינמאָל ניט געפרעגט, וואָס די סאָסייעטי קען טאָן פאַר זיי, נאָר שטענדיג געפרעגט וואָס זיי קענען טאָן פאַר דער אָרגאַניזאַציע.

מאָלאָזאָווסקי האָט באַדאַנקט ריבאַלאָווסקי׳ן און מרס. אינג־בערג׳ן, וואָס זיי האָבען דערמעגליכט אַז דער היינטיגער באַנקעט (כאָטש ניט דער גרעסטער) זאָל זיין דער שענסטער, וואָס מיר האָבען אַמאָל געהאַט. אַלץ איז צוגעגרייט געוואָרען אין דער קיך פון דער אינסטיטוציע אַדאַנק דער פאָרוואַלטערין פון שפּייז און בילדונג, בראַניאַ סקאָרקא. ער ווינטשט די אַלע פאָרזאַמלטע, אַז מיר זאָלען נאָך אַלע צוזאַמען פייערן אַ סך ימים־טובים אין אַ וועלט פון שלום און דער עיקר, שלום אין מדינת ישראל.

דער יערליכער ביאַליסטאָקער דינער און קאָנצערט דורכגעפירט אויף אַ גרויסן אופן

זונטאָג, דעם 9טן נאָוועמבער 1975, איז אין דעם גרויסן אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, 232 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק, דורכגעפירט געוואָרען דער יערליכער דינער און קאָנצערט. ביי דעם גרויסן יום־טוב זיינען באַהערט געוואָרען אויף אַן אײַנדרוקספולען אופן די וויכטיגטע טוער פון דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע: ראובן בינדלער, וויצע־פּרעזידענט; הערי פיינבערג, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; און סאַם סאַלאַוש, וויצע־פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע.

ריכטער פיליפּ נאָוויק, טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס, איז געוועזן טשערמאַן פון דער פייערונג. ער האָט אין האַרציגע ווערטער באַגריסט די עהרען־געסט און אַלע אָנוועזנדע. עס זיינען געווען פאַרטרעטן פאַרשטייער פון פאַרשידענע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זיינען פאַרבונדען און אַרבעטען אויף אַ געמיינזאַמען אופן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, ווי אויך אַ צאָל חשובֿע געסט.

צוליב דעם וואָס דער פּרעזידענט פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע, אילאַי טאַרלאָווסקי, האָט ניט געקענט זיין אָנוועזנד ביי דער פייערונג צוליב זיין קראַנקהייט, האָט ראַבי לאָעל ס. קראָניק, דער דירעקטאָר פון פאָבליק רילעישאַנס ביים ביאַליסטאָקער צענטער, פאָרגעלייענט אַ צוגעשיקטען מעסעדזש פון פּרעזידענט אילאַי טאַרלאָווסקי. דער בריוו איז געווען פול מיט וואַרימקייט, גוטע וואונטשען ווי אויך אַ רוף צו טאָן אַלץ, כדי צו העלפען אויף אַ גוטען אופן פאַראָרגעניזירן די עלטערע איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע. חזן הערי פיינבערג האָט געזונגען פיינע לידער. ער איז באַגלייט געוואָרען אויף דער פּיאַנאָ פון זיין ליבער טאָכטער, מרס. דזשאַיס ראָטמאַן.

מרס. עטל אינגבערג עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, האָט באַגריסט די דריי עהרען־געסט מיט זייערע פאָמיליעס און דעם פאַרזאַמלטען עולם. מרס. אינגבערג האָט דערביי דערציילט ווי אַזוי מען טוט אַלץ אין דער אינסטיטוציע, כדי צו העלפען די עלטערע איינוואוינער.

איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, האָט אויך אין האַרציגע ווערטער באַגריסט די דריי עהרען־געסט מיט זייערע פרויען, פאָמיליעס און אַ צאָל פריינט, וועלכע זיינען ספּעציעל געקומען צו דעם יום־טוב. ריבאַלאָווסקי האָט אויך געמאַכט אַן אָפּיל, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אַ היפּשע סומע פאַר דער אינסטיטוציע.

צום סוף זיינען צוגעטיילט געוואָרען ספּעציעל שיינע, קינסטלערישע פלאָקס צו די דריי עהרען־געסט, פאַר זייערע אַקטיווי־טעטען און טריישאַפט פאַר דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע. מרס. עטל אינגבערג האָט צוגעטיילט דעם פלאָק צו ראובן בינדלער; ראַבי קראָניק האָט צוגעטיילט דעם פלאָק צו חזן הערי פיינבערג; און איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט צוגעטיילט דעם פלאָק צו סאַם סאַלאַוש. די דריי עהרען־געסט האָבען געענטפערט אין האַרציגע ווערטער און באַדאַנקט פאַר דעם כבוד וואָס ווערט זיי צוגעטיילט.

צום שלוס איז דורכגעפירט געוואָרען אַ ראַפּעל מיט פאַרשידענע פריזען, וואָס עס האָבען געוואונען אַ צאָל אַנוועזנדע. דער איינקונפט פון דעם ראַפּעל איז באַשטימט פאַר דעם פאַנד צו העלפען בויען די נייע געביידע.

אין די פוס־טריט פון אונזערע אבות

פון בנימין אָבעלסקי (סקאָקי, אילינאָי)

מיר גייען אין די פוס־טריט פון אונזערע אבות,
מיט דער תורה אין ראַמען, פון הייליקע צוואות.
באַגלייט מיט שחיטות, דורות צעשטערט;
אונזער בלוט פאַרוואַשט יעדן שפּור פון ערד.

מיר בלאָנדזשען אויף וועגן פון גליענדע קוילן,
אין פינצטערניש געפּרעסט, אין אָפּגרונט פון גרוילן.
שרעקט מיך דער גורל פאַר די קומענדע דורות;
עס עגבערן מיינע אויערן שרעקלעכע סודות...

מען טייטלט כסדר אויף מיר מיט פינגער,
און שפּייען ווי שלאַנגען מיט גיפטיקע צינגער.
כ׳לעב ווי אַ צוויג פון אַ קראַנקן שטאַם,
מיין פּיין איז גרויס, מיין האַריזאָנט ווי אַ שפּאַן.

מיינע וואונדן ווערן גרעסער, מיין וווייטאָג דויערט...
מיין וויי־געשריי, אין וועלט טיף פאַרמויערט.
פאַר אַ נס מיר וואַרטן נעכט און טעג;
אונזער געדולד אויסגעלאָדן מיט האָפענונג אַוועק.

עס רופט און רייסט, עס לאָזט מיר ניט שלאָפן,
דאָס אַלטע לידל פון גלויבן און האָפן.
געשפּייזט מיט תפילות פון אַלטע ספּרים,
פאַרשפּרייט די ערד מיט אידישע קברים...

ליבער בורא! שוין אויסגעשעפּט אַלע קוואַלן טרערן,
זאָלן אַנדערע פעלקער די אויסדערווויילטע ווערן.
נעם זיי אַוועק, אין אונזער וועג זיי שטייגן!
שוין צייט פאַר אונז אַביסל פרייד צו זייגן...

שטענדיק געשאָפּן, געבויט אַ לעבן,
ליכט און וויסן צו די פעלקער געגעבן.
מיר ווערן באַלוינט מיט שנאה און האָס,
פאַר דער וועלט מיר זיינען אַ בלוטיקער שפּאָס.

מיר זיינען ווי אָפּגעשלאָסן פון דער וועלט,
ווי אַ וואַנט וואָלט אונזער רעכט פאַרשטעלט;
אונזערע גייסטיקע גבורות האָבן ביי האַנט,
קענען נישט ברעכן די געזעצן פון האָס און שאַנד.

דאָך שטראָמט פון אונז אַ מוטיקער פאַרשטאַנד!
וואו איז דער אויסלייזער מיט זיין מעכטיקער האַנט?
אונז פירן, ווי משה מיט חכמה און וויסן,
אין ריכטיקן וועג, אָן אידיש בלוט צו פאַרגיסן...

אין טרוים איז מיר בעסער, לייכטער מיין לעבן,
כ׳זע ווי ס׳קומען אַרויס צו מיין פאָלק אַנטקעגן,
ליכטיקע זונען־שטראַלן באַלייכטן אונזער וועג,
די שוואַרצע כמאַרעס פאַר שרעק רוקן זיך אָוועק...

יודקע שפילקאָוויטש ווערט געזוכט

יודקע שפילקאָוויטש, דער זון פון יצחק שפילקאָוויטש, וועלכער שטאַמט פון ביאַליסטאָק, ווערט געזוכט פון זיין קוזין. ווער עס ווייס עפּעס וועגען דעם געזוכטען, אָדער ער אַליין און זיין משפּחה, ווערט געבעטען צו שטעלען זיך אין קאָנטאַקט מיט:

JACOB SPILKOWICZ
24 Shoobra Rd., Unit 1. Elsternwick, Vig. 3185
Melbourne, Australia

גרויסער דערפאָלג פון בענ׳ס קונסט־שאַפונגען אין פראַנקרייך

אין פּאַריז און אין פראַנקרייך בכלל, קומען איצט פאָר אויסשטעלונגען פון זעלטענע קונסט־בילדער, פון דעם באַרימטן קינסטלער **בען**. ווי באַקאַנט, איז בען (בן־ציון ראַבינאָוויטש) אַ ביאַליסטאָקער. וועגן בענ׳ס שאַפונגען, שרייבט כסדר די פּרעסע אין פּאַריז, מיט גרויס לויב און וואַרימקייט. אויך די פראַנצויזישע טעלעוויזיע און ראַדיאָ גיבען־אָפּ פיל פּלאַץ פאָר לויב פון בענ׳ס קינסטלערישע שאַפונגען.

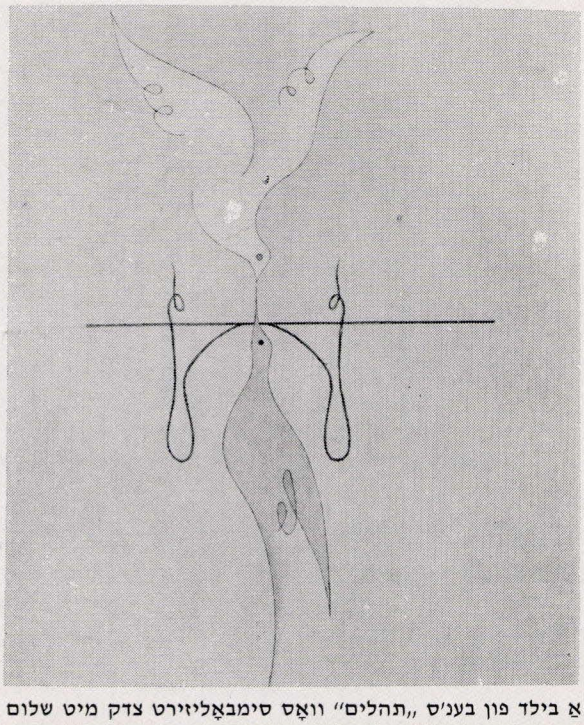
עס האָט זיך אויך געפּעפּנט אַ גאַלעריי אונטערן נאָמען: „די ראָק" נאָר פאָר בענ׳ס בילדער.

די דערעפענונג איז געווען אויסערגעווייניליך פייערליך. עס זיינען געקומען באַרימטע פּערזענליכקייטן פון גאַנץ פּאַריז מיטן סענאַט־פּרעזידענט אַלען פּאָהער אין דער שפּיץ.

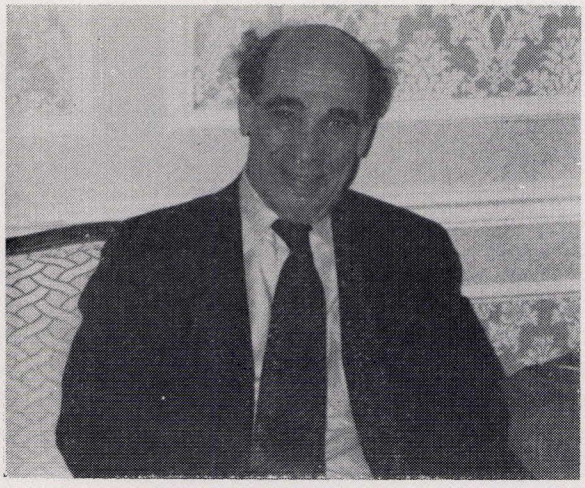
וועגען דער אויסשטעלונג זיינען געווען זייער פיינע אָפּהאַנדלונגען. אין אייניעם פון די זשורנאַלן איז געווען געשריבען, אַז בענ׳ס „תהלים־בילדער" זיינען דאָס הויפּט־ווערק פון 20סטען יאָרהונדערט.

דער גרויסער אידישער קינסטלער און חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, מאָלט אויך זיינע קונסט־ווערק פאָר פאַרשידענע אָפּטיילונגען פון דער פראַנצויזישער רעגירונג. לעצטענס, האָט דאָס פראַנצויזישע פינאַנס־מיניסטעריום באַשטעלט בייַ בענ׳ען צו מאָלען 12 בילדער, אויף ביבלישע מאָטיוון. דאָס וועט זיין אויף בראָנז, זילבער און אויך גאָלד.

ווי באַוואוסט, האָט בען געשאַפען 153 גרויסע בילדער און אומפאַרגלייכליכע בילדער צום תהילים. פון דעם איז אויך דער־שינען אַ פּרעכטיגער אַלבום מיט די תהילים־צייכענונגען, וואָס האָט איצט אַרויסגערופען אַ גאָר גרויסן אינטערעס אין פראַנקרייך. מיר ברענגען דאָ אייניע פון בענ׳ס פרעכטיגע שאַפונגען, אויף די מאָטיוון פון תהילים.

אַ בילד פון בענ׳ס „תהלים" וואָס סימבאָליזירט צדק מיט שלום האָבען זיך צעקושט (תהלים פ״ה: י״א) פון דעם נאָר וואָס דערשינענעם אַלבאָם.

מאַקס ראַטנער

דער חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן מאַקס ראַטנער פון קליוולענד אין ניו־יאָרק

אין ניו־יאָרק איז מיט אַ קורצער צייט צוריק געווען אויף אַ באַזוך, אונזער חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן מאַקס ראַטנער, פון קליוולאַנד. פריינט ראַטנער איז אַ פראָמינענטער ביזנעסמאַן און אָנגעזעענער אידישער כלל־טוער. ער איז אויך זייער טעטיג פאָר מדינת ישראל, באַזונדערס אייניער פון די פירער אין דער „אַמעריקען־איזראַעלי טשעמבער אָוו קאָמערס".

זייענדיג אין ניו־יאָרק, האָט פריינט ראַטנער טעלעפאָנירט צו איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאָר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. ביידע האָבען זיך באַגעגענט אין וואַלדאָרף־אַסטאָריאַ, וואו מאַקס ראַטנער איז אייניגעשטאַנען. ער איז געקומען קיין ניו־יאָרק צו אַ וויכטיגער קאָנפערענץ פון דער „אַמעריקען־איזראַעלי טשעמבער אָוו קאָמערס", וואָס איז פאָרגעקומען אין וואַלדאָרף־אַסטאָריאַ.

פריינט ראַטנער איז לעצטענס געווען אויף אַ באַזוך, מיט זיין משפּחה, אין ביאַליסטאָק. ער האָט אייבערגעגעבען אַ לעבעדיגען גרוס צום פּרי׳ איסאַק ריבאַלאָווסקי פון דעם ביסעל אידען, וועלכע זיינען נאָך איצט אין ביאַליסטאָק. אַ ענויע אָפּהאַנדלונג וועגען דער פראָמינענטער פּערזענליכקייט פון מאַקס ראַטנער, און וועגען זיינע וויכטיגע טעטיגקייטן פאָר מדינת ישראל און אַנדערע אידישע צוועקען, וועלען מיר אייבערגעבען אין דעם נאָענטסטען נומער „ביאַליסטאָקער שטימע".

אַ דאַנק־אויסדרוק צו ישראל מינעס פֿון שיקאַגאָ

מיר האָבען לעצטענס באַקומען אַ בריוו פון אונזער „גוט־ווילען אַמבאַסאַדאָר", ישראל מינעס, אַז ער געפּינט זיך אין לאָס־אַנדזשעלעס אויף אַ באַזוך מיט זיין פאַמיליע. מיט אים איז זיין פרוי, וועלכע איז שטענדיג ביי זיין זייט און דערמוטיגט אים אָנצוגיין מיט זיין וויכטיגער אַרבעט לטובת אונזער אינסטיטוציע.

די באַאַמטע און דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאָר עלטערע מענטשען אין ניו־יאָרק ווינטשען ישראל מינעס און זיין פרוי אַ געזונטען, כשר׳ען און פרייליכען פּסח, ווי אויך אַ סך נחת פון זייער פאַמיליע.

אויף אַ באַזוך ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק

פון **בן־ציון דרוקער** (בוענאָס־אירעס)

די אמאָל באַרימטע איסט־בראָדוועי שטייט אויפן שייד־וועג: איר עכט אידישער כאַראַקטער הויבט אָן צו פאַרשווינדען.

מיר בלייבען שטיין פאַר אַ גרויס הויז, וואו מיר זענען דעם אויפשריפט „ביאַליסטאָקער היים"; גלייך ביים אַריינגאַנג מערקט זיך, אַז דאָ איז שוין יאָ אַן אָרט פון לעבען. אמת, עס האָט צו טאָן מיט אַלטקייט, אָבער דווקא אין זיקנה קען מען באַווייזען, אַז מיר זיינען נאָך באַהערשט פון דער אידישער מאַראַל, זאָרג און דערהויבענקייט.

אַזוי האָט עס טאַקע פאַרשטאַנען דוד סאָהן ז״ל, וועלכער האָט אין 1931 אויפגעבויט די ביאַליסטאָקער עלטערן־היים און

בן־ציון ברוקער מיט זיין פרוי

אין 1968 איז זי איבערגעבויט געוואָרען מיט דער הילף פון הלוואות פון לאַנדסלייט, וועלכע זיינען שוין פון לאַנג געדעקט געוואָרען. איצט שטייט די אינסטיטוציע פאַר אַ ווייטערדיגען פאַנאַנדערוואוקס.

די דאָזיגע היים צייכענט זיך אויס אויף אַלע געביטען: די צימערן זיינען ציכטיג, פילפאַרביג און אָריגינעל מעבלירט, די אָטמאָספערע אַן אָנגענעמע, די מעדיצינישע הילף — אויף אַ הויכען ניוואָ, די באַשפייזונג — אַ כשר׳ע און לויט אַ מעדיצינישען אָנווייז, און די באַקליידונג ווערט אָפט געביטען — לויט יעדענס געשמאַק.

עס ווערט אויך געזאָרגט, אַז די איינוואוינער זאָלען זיך ניט לאַנגווייליגען; זיי זיינען באַשעפטיגט ביי פאַרשידענע שפּילעריייען, האַנט־אַרבעטען, קונסט, טעלעוויזיע און אַ ביבליאָטעק אין פאַרשידענע שפּראַכען. עס ווערט געזאָרגט פאַרן געזונט פון די ציין, פאַר פוס־פלעגערס און פאַר... שיינקייט, אויף וועלכער קיין פרוי וויל ניט מוותר זיין און באַזונדערס אויף דער עלטער.

פיל פון די איינוואוינער זיינען פיזיש און גייסטיג אין אַרדענונג. אין גאַרטען ביים טרינקען שמועסען מיר מיט זיי איבער פאַרשידענע ענינים. צווישען זיי באַגעגענען מיר אַ „יונג־גערמאַנטשיק" פון הונדערט און צוויי יאָר; דאָס איז נתן סאָלטיס. מיר זעען ביי אים אַ בילד ביי אַ יובילייי־פייערונג; ביי אים זיצט „אברהמ׳ל" — דאָס איז דער מעיאָר פון ניו־יאָרק; סאָלטיס איז געווען זיין שדכן...

די ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, אין ניו־יאָרק, איז טאַקע אַ „היים מיט אַ נשמה": דער קאָמיטעט, בראש מיט אלי טאַרלאָווסקי, פרעזידענט פון דער היים, האָט

אַ דאַנק־אויסדרוק צום ציוניסטישען אַרבעטער־פאַרבאַנד

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, באַדאַנקען האַרציג דעם „גרייטער ניו־יאָרק ראַיאָן־קאָמיטעט, ציוניסטישער אַרבעטער פאַרבאַנד" און די מיטגלידער פאַר דעם שיינעם אָפּרוף צו אונזער מעות־חיטים־קאַמפּעין.

דאָס גיט אונז די געלעגנהייט צו פאַרבעסערען און פאַרשענערען די אינסטיטוציע און ספּעציעל מאַכען בעסער פאַר די עלטערע איינוואוינער.

מיר זיינען זייער צופרידען צו זיין פאַרבונדען מיט אַזאַ וויכטיגער אידיש־נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע אַלס אונזערע מיטהעלפער.

מיין זיידע אליהו הערש ליפקעס ע״ה

פון **פיליפ גלאנאס** (גלאָגאָווסקי)

מיין זיידע געווען איז אַ הויכער,
געגאַנגען פון דאַרקייט געבויגן,
זיין פּנים אַ מילדער, אַ בלויכער,
פול מיט גוטסקייט געווען זיינע אויגן.

תמיד מיט אַ ספר אין איין האַנט,
מיט דער צוויייטער אונטערן שטערן,
געלערנט, אוף אַ טיש ביי דער וואַנט,
ביז ער פלעגט אַנטשלאָפן דאָרט ווערן.

די בילדער איך קען קיינמאָל פאַרגעסן,
אָט אַזוי זע איך שטענדיק מיין זיידן,
קיינמאָל אָן אַ ספר געזעסן,
זאָל ער האָבן אַ ליכטיקן גן־עדן...

אָפּגעקויפט דעם שכנות׳דיגען דריי־גאַראַנדיגען בנין, בכדי אויס־צובריייטערן דעם אַנשטאָלט און גרייטען אויך צימערן פאַר על־טערע פּאַרלעך. פאַר דעם אַלעם איז נויטיג געלט. מ׳לייגט האָפענונגען אויף די לאַנדסלייט אין דער גאַנצער וועלט, אָבער דערווייל זאַמעלט מען ביי די, וואָס געפינען זיך אין די פאַראייניקטע שטאַטן.

גראָד האָבען מיר געהאַט אַ געלעגנהייט אַנווועזנדיג צו זיין אויף אַן אונטערנעמונג, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען פאַרן דאָזיגען צוועק. די הכנסה איז טאַקע געווען אַ היפּשע, אָבער דער גרעסטער דערפאָלג איז געווען דאָס, וואָס די ביאַליס־טאָקער האָבען געקענט קאָנצענטרירען אין איינעם פון די שענסטע זאָלען אין ניו־יאָרק, אין לינקאָלן צענטער, דריי טויזענט ביאַליסטאָקער אידען און פריינט. ס׳איז באמת געווען אַ שיין בילד, ווי פון אַלע זייטען האָבען געשטראָמט אָפּשטאַמיגע פון ביאַליסטאָק און פון געגענט; מילא, מיר וועלען שוין ניט רעדען וועגען די אַרויסטריטען פון אַזעלכע קינסטלער ווי דזשאַן פּירס, דזשאַנט לאַביאַנקאַ, הערי פיינבערג און אַנדערע.

מיר האָבען זיך געזעצענט מיט די פּירער פון דער היים, צווישען זיי אויך ראַבבי קראָניק, און זיי געוואונטשען הצלחה.

33סטע יערליכע אזכרה־פאַרזאַמלונג אין אָנדענק פון 60 טויזענט ביאַליסטאָקער קדושים

דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, און דער „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" האָבען דורכגעפירט די 33טע יערליכע אזכרה־פאַרזאַמלונג אין אוידיטאָריום פון דער אינסטיטוציע, זונטאָג, דעם 8טען פעברואַר, 1976, געווידמעט די 60 טויזענט קדושים פון ביאַליסטאָק און אומגעגענט וועלכע די נאַצישע רוצחים האָבען אומגעבראַכט במשך דער צווייטער וועלט־מלחמה.

מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, האָט געעפענט די פאַרזאַמלונג באַגריסענדיג דעם עולם. זי האָט דערקלערט אַז לואיס סילווער, קולטור־פאַרזיצער פון ביאַליסטאָקער לאַנדס־מאַנשאַפט, איז געווען נישט געזונט און דעריבער האָט ער נישט געקענט זיין דער טשערמאַן פון דער אזכרה. איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווארן־סעקרעטאַר, האָט פאַרטרעטן לואיס סילווערן אלס טשערמאַן.

פריינט ריבאַלאָווסקי האָט פאַרגעשטעלט חזן הערי פיינבערג, טשערמאַן פון אונזער באַאַרד אָו דירעקטאָרען, און אים געבעטן זינגען א קאַפּיטעל תהלים.

שלמה בן־ישראל, באַוואוסטער יו־ען־קאָרעספּאָנדענט פון „פאָרווערטס" און ראַדיא־קאָמענטאַטאָר, איז געווען דער גאַסט־רעדנער. אין זיין רעדע האָט מר. בן־ישראל אין רירענדע ווערטער אויפגעשטעלט די קולטורעלע געשיכטע פון דער אידישער ביאַליסטאָק, און האָט דערמאָנט א סך באַוואוסטע פערזענליכקייטן פון אַלע געביטן, געבוירען אין ביאַליסטאָק, וועלכע האָבען אויפגעטאָן גוטעס פאַר דער וועלט. די פאַרניכטונג פון ביאַליסטאָקער געטא און דער כמעט אינגאַנצען פאַרשוואונדען ווערען פון אידען פון ביאַליסטאָק איז א גרויסער פאַרלוסט פאַר אידען איבער דער גאָרער וועלט, האָט שלמה בן־ישראל געזאָגט.

איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט דאַן געמאַכט אַן אַפּיל פאַר ביאַליסטאָקער וועלכע נויטיגען זיך אין הילף איבער דער גאָרער וועלט, צו וואָס די אַנווועזענדע האָבען זיך וואַרים אָפּגערופען.

הרב שמואל קראָניק, דירעקטאָר אָו פּאָבליק רעלעישאַנס, האָט געזאָגט א ספּעציעלע תפילה אין העברעאיש אוּן ענגליש פאַר די געפאַלענע ישראל־סאָלדאַטן אין די פאַרשידענע מלחמות קעגען די אַראַבער.

סעם סאַלאַזש, וויס־פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער אוּן היים, ווי אויך א קעמפער אין דער „הגנה" במשך דער דער באַפרייאונגס־מלחמה אין 1948, האָט אָנגעצונדען איין ליכט אין אָנדענק פון די העלדישע ישראל באַוואָפענטע כוחות וועלכע האָבען פאַרלוירען זייערע לעבענס אין צייט פון פאַרטיידיגען די זיכערקייט אוּן כבוד פון דעם אידישען היימלאַנד.

אַן איינדרוקספולע גרופּע פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אוּן פריינט האָבען געצונדען 33 ליכט, פאַר דעם 33טען יאָרצייט זינט דעם אומקום פון ביאַליסטאָקער געטא.

חזן פיינבערג האָט געמאַכט א „מלא רחמים" אוּן געזאָגט קדיש בציבור נאָך די 60 טויזענט קדושים. די פאַרזאַמלונג האָט זיך געענדיגט מיט זינגען „התקוה" אוּן דאָס „פאַרטיזאַנער־ליד".

די יערליכע טראַדיציע פון האַלטען א טרויער־פאַרזאַמלונג האָט זיך אָנגעהויבען נאָכדעם ווען די ביאַליסטאָקער מאַרטירער האָבען געבעטען די איבערגעבליבענע זיי נישט צו פאַרגעסען, כאָטש מיר קענען נישט צוריקברענגען אונזערע באַליבטע בריידער אוּן שוועסטער, געדענקען וואָס האָט פאַסירט צו זיי וועט אונז מאַכען וואַכיג קעגען די שונאים וועלכע ווילען נאָך אויסראָטען דאָס אידישע פאָלק.

אַלגעמיינע בילד ביי דער 33סטער הזכרה-פאַרזאַמלונג וואו די פאַרזאַמלטע עהרען דעם אָנדענק פון די 60,000 קדושים פון ביאַליסטאָק און אומגעגענט. (זעט זייט 22 אין ענגלישען אָפּטייל פאַר נאָך א בילד פון אַנדערע וועלכע האָבען אָנגעצונדען ליכט.)

איינדרוקספולע יזכור-פאַרזאַמלונג פון די פרוזשענער און אומגעגענט לאַנדסלייט דורכגעפירט אין ביאַליסטאָקער צענטער

זונטאָג, דעם ערשטן פעברואַר 1976, איז אין ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, פאַרגעקומען אַ טרויער-אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 33טן יאָרצייט פון די פרוזשענער און אומגעגענט קדושים, וועלכע זיינען פאַרטיליגט געוואָרען דורך די נאָצישע רוצחים.

עטליכע הונדערט לאַנדסלייט פון פרוזשענע און אומגעגענט זיינען געקומען פון ניו-יאָרק, פילאַדעלפיע, קאַנעטיקוט און אַפילו פון ווייטערע מקומות ווי ניו-אָרלינס, כדי צוזאַמען אויס-שרייען און אויסווייגען זייער ווייטאָג און צאָרן אויפן גרויסען חורבן, וואָס איז געווען מיט 33 יאָר צוריק.

דער פאָרזיצער פון פרוזשענער און אומגעגענט רעליף-קאָמיטעט, איטשע יאַנאָוויטש, האָט דערעפענט דעם יזכור-מיטינג. ער האָט מיט ריירענדע ווערטער אין ענגליש אַדרעסירט צו זעקס אייניקלעך פון די פרוזשענער קדושים און אַקצענטירט וועגען דער הייליגער מיסיע וואָס די קינדער און קינדס-קינדער פון די הרוגים ע"ה, דאַרפען געדענקען און קיינמאָל נישט פאַר-געסען דעם גרויסען חורבן און שרעקליכע טראַגעדיע, וועז אַ האַרצלאָזע און גלייכגילטיגע וועלט האָט שטום און פאַסיוו דערלאָזט, אַז זעקס מיליאָן פון אידישען פאָלק זאָלען אויסגע-ראָטען ווערען.

אין אַנדענק פון די זעקס מיליאָן קדושים, האָבען די זעקס יוגענטליכע געצונדען זעקס יאָרצייט-ליכט, ביי אַ רירענדער שטילקייט אין זאַל.

דער באַקאַנטער זשורנאַליסט פון "פאָרווערטס", אברהם ווילק, איז אויפגעטראָטען מיט אַ רעפעראַט אויף דער טעמע "חורבן און ווידערשטאַנד בעת דער נאַצישער הערשאַפט". ער האָט אויף אַן אייגדרוקספולען אופן דורכגעפירט אַ היסטאָרישען פאַראַלעל פון אידישער גבורה און הערואיזם. ער האָט אַרויס-געבראַכט פאַקטען פון אידישען מסירת-נפש'דיגען ווידערשטאַנד בעת דער נאַצישער הערשאַפט און דערמיט פאַרטיידיגט דעם כבוד פון אידישען פאָלק.

דער פרוזשענער בן-עיר, לייזער קאָרטשאַנקער, האָט זיך געטיילט מיט זיינע זכרונות פון די געטאָ- און קאָנצענטראַציע-לאַגערן. ער האָט פאַרענדיגט מיטן רוף, אַז צו נאָך אַן אוישוויץ וועלען מיר און אונזערע קינדער מער נישט דערלעבן.

דער פאָרזיצער, איטשע יאַנאָוויטש, האָט אָפּגעלירט צום פאַרזאַמלטען עולם, אַז מען זאָל זיך ביישטייערען פאַרן רעליף-פאָנד, כדי דער רעליף זאָל קענען אָנגיין מיט דער אַרבעט פון זאָרגען און פאַרזאָרגען די נויטבאַדערפטיגע לאַנדסלייט אין ישראל, אַמעריקע און אין אַנדערע לענדער מעבר-לים. ער האָט פאַרגעלייענט אייניגע בריוו פון די פרוזשענער און אומגעגענט לאַנדסלייט וואָס באַקומען הילף פערמאָנענט.

דער חשוב'ער לאַנדסמאַן הערשל מאָראָווסקי האָט מספּיד געווען די לאַנדסלייט, וועלכע זיינען אַוועק אויפן עולם האמת אין דעם לעצטען יאָר, 1975. צווישען אַנדערע נפטרים האָט ער אויסגערופען די נעמען פון יעקב ראָזענבוים ע"ה און פרוי לענאַ יודעוויטש ע"ה, שענא ראגאוויטש ע"ה, חיים שאַצקי ע"ה און בעווערלי לעוו ע"ה א. א.

הערלש מאָראָווסקי האָט אויך איבערגעגעבען וועגען די גרויסע געזעלשאַפטליכע אַקטיוויטעטען פון דער נפטרת לענאַ יודעוויטש ע"ה, נאָך פון די אַמאָליגע יאָרען אין פרוזשענע אין אַ סך אַרגאַניזאַציעס. נאָך דער צווייטער וועלט-מלחמה איז זי געווען פון די ערשטע, וואָס האָבען אויסגעשטרעקט אַ שוועסטער-האַנט צו דע על-פי-נס געראַטעוועטע רעשטלעך פון דער פאַר-

„קלוב פון גראָדנער פריינט" פירט דורך 33טע אַזכרה נאָך די קדושים — אין ביאַליסטאָקער צענטער

זונטאָג, דעם 21טען מערץ, 1976, האָט דער „קלוב פון גראָד-נער פריינט" דורכגעפירט אין גרויסען אוידיטאָריום פון ביאַ-ליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, נ. י., די 33טע יערליכע אַזכרה אין אַנדענק פון די קדושים און מארטירער. עס איז אויף אַ ווירדיגען אופן באַערט געווארען דער הייליגער אַנדענק פון די אומגעבראַכטע קנאַפּע 30 טויזענט אידען אין גראָדנע און אומגעגענט.

פאָרזיצער פון דער טרויער-פאַרזאַמלונג איז געווען יאַנקל וואָליקאָוו, וועלכער האָט אין זיין אַריינפיר-וואָרט אויך געגעבען אַן אָפּשאַצונג וועגען דעם אַמאָליגען פאַרצווייגטען אידישען ישוב אין גראָדנע, פון וואָס עס איז מער ניטאָ קיין צייכען.

מיישל קרעמער, סעקרעטאַר פון „קלוב גראָדנער פריינט", האָט אויף אַ טיף-רירענדען אופן געשילדערט די פיין און העל-דישקייט פון די אידען ביי די נאַצים.

דער גאַסט-רעדנער איז געווען אונזער לאַנדסמאַן פון ישראל, פריינט קוסטין, אַ מיטגליד פון גראָדנער קאָמיטעט אין ישראל, וועלכער האָט אָפּגעגעבען אַ באַריכט וועגען די טעטיגקייטען אין ישראל און ספּעציעל וועגען דער מצבה אין „קרית שאול" נאָך די גראָדנער קדושים, אומגעבראַכט דורך די נאַצים.

אין טיפען טרויען זיינען אָנגעצונדען געוואָרען זעקס ליכט. דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער חזן, הערי פיינבערג, האָט גע-מאַכט דעם א-ל מלא רחמים און אויף אַן אייגדרוקספולען אופן האָט ער געזונגען פאַסיגע חורבן-לידער. ס'איז דורכגעפירט גע-וואָרען אַ זאַמלונג פאַרן „יונייטעד דזשואיש אַפּיל", אויף וואָס דער עולם האָט זיך זייער וואַרים אָפּגערופען.

אַ ספּעציעלע הזכרה איז געמאַכט געוואָרען פאַר אונזער טרייען לאַנדסמאַן משה בערען ע"ה, וועלכער איז פלוצלונג געשטאָרבען מיט אַ צייט צוריק.

די איינדרוקספולע טרויער-פאַרזאַמלונג איז פאַרענדיגט גע-וואָרען מיט זינגען דעם פאַרטיזאַנער-הימן און די „התקוה".

שניטענער שטאָט פרוזשענע און אומגעגענט. זי איז געווען ביי אַלעמען זייער באַליבט. געבענטשט זאָל זיין איר אַנדענק.

דער פראָמינענטער און טאַלאַנטפולער חזן הערי פיינבערג, פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איז אויפגעטראָטען מיט אַ פראָגראַם פון ליטורגישע און געטאָ-לידער, אַקאָמפּאַניירט אויף דער פיאַנאָ פון דער זייער באַגאַבטער סאָניאַ איידוס.

דער שערעשעווער רב און פראָפעסאָר פון ישיבה-אוניווער-זיטעט האָט פאַרגעלייענט אַ קאָפּיטעל תהילים און גענאָגט מיטן עולם קדיש בציבור.

מיטן פאַרטיזאַנער-הימען און „התקוה", האָט די טרויער-אַקאַדעמיע זיך געשלאָסען, איבערלאָזענדיג אַ גרויסען רושם אויפן פאַרזאַמלטען עולם.

מען מוז באַטאָנען דעם גרויסען אינטערעס און די וואָרימע הילף, וואָס מרס. עטל אינגבערג, די דירעקטאָרין פון דער ביאַליסטאָקער היים, און יצחק ריבאַלאָווסקי, דער געשעפטס-פירער פון דער אַבען אַרויסגעוויזען ביים אָרגאַניזירען און דורכ-פירען די יזכור-פאַרזאַמלונג. דער פרוזשענער און אומגעגענט רעליף-קאָמיטעט דריקט אויס זיין דאַנקבאַרקייט צו זיי און אַ יישר-כוחכם פאַר זייערע מעשים טובים.

פּסח אין אונזער היים

ווי אַלע יאָרן וועט אויך דאָס מאָל דער פריילעכער יום־טוב פּסח געפֿייערט ווערן אויף דעם ריכטיגען טראַדיציאָנעלען שטייגער.

די עלטערע איינוואוינער פון אונזער היים וועלען פֿראָווען די סדרים אין דעם גרויסען ליכטיגען און ציכטיגען עס־זאָל מיט גלאַנץ און פֿראַכט. אונזער גבאי, מר. טאָביאָש, וועט אָנפֿירען מיט דעם וואונדערשיינעם מנהג, זאָגען צוזאַמען די הגדה און עסען די כשר'ע געשמאַקע פּסח'דיגע מאכלים.

יערליכער באזאר

דער יערליכער באזאר, אָנגעפֿירט פון אונזער ליידיס־אָוקזילערי, איז אָפּגעהאַלטן געוואָרען פון 6טן דעצעמבער ביז 14טן דעצעמבער, 1975. דער איבערגעגעבענער טשערמאַן, אַרטשי לין, די פֿרעזידענטין פון דער אָוקזילערי, הילדע סלאָיער מיט זייער קאָמיטע, האָבען גערבעט צוזאַמענברענגען, סאָרטירען און פֿאַרקויפֿען די סחורה. דער באזאר איז געווען אַ גרויסער דערפֿאָלג אַדאַנק דער שוועריקייט פון די גוטע מענער און פֿרויען. מיר דריקען אויס אַ גרויסען יישר־כח צו די אַלע גוטע פריינט, וועלכע האָבען צוגעשטעלט די סחורה און צום טשערמאַן מיט דער קאָמיטע פֿאַר דער גרויסער מי.

אונזער שוהל

מיר ווילען אויסדריקען אַ גרויסען יישר־כח צו אונזער גבאי, מאָקס טאָביאָש, וועלכער גיט אַכטונג אַז עס זאָל זיין אַ מנין אין דער פרי און פֿאַרנאַכט, און אַז אַלץ זאָל זיך פירען בסדר. ביים דאָוונען דערמאָנט מען די נעמען פון אַלע נפטרים און אויך פֿאַר די וועלכע מ'האַלט יאָרצייט און מ'זאָגט קדיש בציבור. זאָל השי"ת בענטשען פריינט טאָביאָש מיט אַלע מתפּללים, אַז זיי זאָלען געזונט זיין און קענען אָנפירען מיטן מנין.

אין שוהל וועט מען מקבל זיין דעם יום־טוב מיט שמחה, ניט נאָר די איינוואוינער פון דער היים, נאָר אויך די שכנים און פריינט.

יערליכער מעמבערשיפּ־מיטינג און פּורים־פֿאַרזאַמלונג
דורכגעפירט אין ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

זונטאָג, דעם 14טן מערץ, 1976, איז פֿאַרגעקומען די טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג אין ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק. דאָס איז אויך געווען אַן אַלגעמיינע מיטגלידער פֿאַרזאַמלונג אויסצוקלייבען די נייע דירעקטאָרען פֿאַרן יאָר 77־1976.

דער פֿאָרזיצער פון דער פֿאַרזאַמלונג און פּורים־פייערונג איז געווען חזן הערי פיינבערג, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרען. אין קורצע ווערטער האָט ער באַגריסט דעם עולם און דאַן אַרויסגערופען מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, וועלכע האָט אָפּגעגעבען אַ באריכט ווענען די טעטיגקייטען פון דער אינסטיטוציע, ספּעציעל ווענען די פֿאַרבאַריי־טונגען צו פסח.

דער טשערמאַן האָט פֿאַרגעשטעלט הרב שמואל קראָניק, דירעקטאָר אָוו פּאָבליק ריליישאַנס, וועלכער האָט גערעדט ווענען דער באַדייטונג פון פּורים אין אונזער צייט.

חזן פיינבערג האָט פֿאַרגעשטעלט איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל סעקרעטאַר, וועל־כער האָט איבערגעגעבען אַ גרוס פון דעם פֿרעזידענט, אילאַי טאַרלאָפּסקי, וועלכער האָט אַרײַנגעשיקט אַ טשעק פאַר אַ גרע־סערער סומע פאַר שלח־מנות. דער גענע־ראַל סעקרעטאַר האָט געמאַכט אַן אָפּיל פאַר שלח־מנות, צו וועלכען דער עולם האָט זיך ווארים אָפּגערופען.

מרס. הילדע סלאָיער, פֿרעזידענטין פון דער ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי, האָט געריעדט אין נאָמען פון די פרויען פון דער אַרגאַניזאַציע, וועלכע טוען גוטע ארבעט. זי האָט איבערגעגעבען אַ טשעק פון $3000.

דער טשערמאַן האָט דאַן געלייענט פאַרן מעמבערשיפּ־מיטינג אַ ליסטע פון די נייע דירעקטאָרען פאַר 77־1976, וואָס איז גוט־געהייסען געוואָרען.

דער עולם האָט גוט פאַרבראַכט ביי די שיינע געדעקטע טישען, וואו מ'האָט סערווירט געשמאַקע יום־טוב'דיגע מאכלים.

חזן פיינבערג האָט געזונגען פּאָסיגע לידער. סאָניאַ איידוס, אַ באַוואוסטע פיאַניסטין, און איר מאַן, הערי, אַ באַאַבטער פידלער, האָבען געשפּילט אידישע מעלאָדיעס.

מעות חיטים

איינער פון די שענסטע מנהגים איז די אידישע טראַדיציע פון „מעות חיטים", פון העלפען דעם נויטבאַדערפטיגען צו האָבען אַ פריילעכען פּסח. ווילען מיר דורך די שורות אָפּגעבען אַ גרויסען דאַנק צו אַלע וועלכע האָבען זיך אַזוי וואַרים אָפּגערופען אויף אונזער יערליכען מעות־חיטים־קאַמפּעיין. עס איז אוממעגליך אויסצורעכענען די אַלע פֿערזאָנען, וועלכע האָבען אַליין געגעבען און אויך געזאַמעלט ביי פריינט און באַקאַנטע און די אַרגאַני־זאַציעס וועלכע זיינען תמיד גרייט צו טאָן זייער פליכט און העלפען. אויב איר האָט נאָך נישט דערפילט דעם חוב, בעטען מיר איך, שיקט אַריין אייער ביישטייערונג איצט צו דעם מעות־חיטים־פֿאָנד.

ווי עס איז באַקאַנט, העלפֿען מיר מיט דעם מעות־חיטים־קאַמפּיין לאַנדסלייט אין ישראל און אין ביאַליסטאָק וועלכע נויטי־גען זיך אין אונזער הילף, ווי אויך די עלטערע קראַנקע איינוואוינער פון אונזער „היים".

יערליכער מיטגליד־אָפּצאָל

מיר ווילען דורך די שורות פון אונזער „שטימע" דאַנקען אַלע מיטגלידער, וועל־כע האָבען זיך שנעל אָפּגערופען און אַריין־געשיקט זייערע „דיוס". עס איז באמת אַ כבוד צו האָבען אַזויפיל איבערגעגעבענע מיטגלידער, וועלכע שאַצען אָפּ די נויט־וועניגקייט פון העלפען די עלטערע שוואַכע מענער און פרויען. בעטען מיר טאָקע די יעניגע, וועלכע האָבען וועגען דעם פֿאַרגעסען, זיי זאָלען טאָן זייער פליכט און אָפּצאָלען די „דיוס" און פֿאַראינטע־רעסירען זייערע קינדער און פריינט זיך אַנשליסען אין אונזערע רייען און אַנטייל־נעמען אין דער הייליגער נאָבעלער אַרבעט.

דער גרויסער דערפאָלג פון דעם ביאַליסטאָקער טעאַטער-בענעפיט אין לינקאָלן-צענטער

זונטאָג בייטאָג, דעם 5טן אָקטאָבער 1975, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, דורכגעפּירט דעם יערליכן טעאַטער-בענעפיט, וואָס איז געווען אַ גאָר גרויסער דערפאָלג. די פייערליכע אונטערנעמונג וואָס איז פאָרגעקומען אין דעם גרויסן אייוועי פישער האַל פון פּרעכטיגען ליבקאָלן-סענטער, אין ניו-יאָרק, איז טאַקע פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ גרויסען אידישען קולטור-יום-טוב. דער עלעגאַנטער ריזיגער זאַל איז געווען פול געפּאַקט מיט עטליכע טויזענט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, ליבהאָבער און שטיצער פון דעם בעסערען אידיש-קינסטלערישען וואָרט. די גאַנצע אונטערנעמונג איז געווען אויף אַ זייער הויכער ניוואָ, דער עולם האָט געהאַט עטליכע שעה פון גייסטיגער הנאה.

דער גרויסער קאָנצערט, וואָס איז געווען אונטערן נאָמען „פון אַלדאָס-גוטס", איז פראָדוצירט און נאַראָטירט געוואָרען, אין אידיש און ענגליש, פון די באַוואוסטע בינע-קינסטלער הערמאַן יאָבלאָקאָוו און בעלאַ מייזעל. אינ'ם אימפּאָזאַנטען פּאָר-שטעלונג-קאָנצערט האָבן זיך באַטייליגט די באַרימטע קינסטלער: דזשען פּירס, דזשינעטטא לאַביאַנקא, לאו מייסאָן, הערי פיינבערג, שושנה רון, די אַיאַלאַנס און די פּיאַניסטין-קאַמפּאָזיטאָרין רענע סאלאָמאָן. די אַלע קינסטלער זיינען אויפגעטראָטען, יעדער באַזונדער, אין אַ ספּעציעלען צו-געפּאַסטען קינסטלערישען פּראָגראַם מיט אידישע, העברעאישע און קלאַסישע לידער. די קינסטלער זיינען כסדר באַשאָנקען געוואָרען מיט לאַנגדויערענדע אַפּלאָדיס-מענטען.

פּאָרן אָנהויב פון דעם צווייטען טייל, האָבען צו דעם גרויסען פּאַרזאַמלטען עולם געערעדט מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, און איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער ענערגישער געניעראַל-סעקרעטאַר פון דער גרויסער פאָפולערער און באַליבטער אינסטיטוציע אין דעם אידישען ניו-יאָרק. מרס. עטל אינגבערג האָט אין קורצען באַריכטעט וועגען די אַקטיוויטעטען אין דער אינ-סטיטוציע. מרס. אינגבערג האָט אויך האַרציג באַדאַנקט הערמאַן יאָבלאָקאָוו מיט בעלאַ מייזעל, ווי אויך אַלע אַרטיסטען, פאַר זייער פיינעם און הויך-קינסטלערישען אַרויסטריט, ביי דעם יום-טוב. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט באַגריסט די איינגע-לאָדענע געסט, ווי אויך די פאַרטרעטער פון די אַרגאַניזאַציעס, וואָס האָבען זיך באַטייליגט אין דער פייערונג. ער האָט אויך ספּעציעל באַדאַנקט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פון אומגעגענט.

אַלע זיינען זיך פונאַנדערגעגאַנגען פון דעם קאָנצערט, מיט אויסדרוקען פון לויב און דאַנקבאַרקייט פאַר די פירער פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע, פאַר דורכפירען אַזעלכע געלונגענע און הויך-קולטורעלע אונטערנעמונגען.

שלום-מיטינג, דינער און אינסטאַלעישאַן

דער שלום-מיטינג פון באַארד אָוו דירעקטאָרען און די אינסטאַלעישאַן פון די אָפּיסערס וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 6טן יוני, 1976, 1 אַזייגער בייטאָג, אין אונזער אינסטיטוציע. אַלע דירעקטאָרען און אָפּיסערס זיינען געבעטען צו קומען פּינקטליך אין צייט.

אַ געשמאַקער דינער וועט סערווירט ווערען און אַ קאָנצערט וועט פאָרקומען.

יערליכע חנוכה-פייערונג פאַר לאַנדסלייט און פריינט אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו-יאָרק

די יערליכע חנוכה-פייערונג און קאָנ-צערט פאַר מיטגלידער און פריינט איז געהאַלטען געוואָרען אין דעם נייעם אויי-דיטאָריום ביים ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו-יאָרק, דעם 30טן נאָוועמבער, 1975, די לאַנדסלייט האָבען, ווי אַלעמאָל, באַ-וויזען זייער שטאַרקע איבערגעגעבענקייט און אויסגעפילט דעם זאָל. עס איז געווען אַן אמת'ע היימישע שמחה אויף דעם עכטען ביאַליסטאָקער שטייגער.

טשערמאַן פון דער גרויסער אונטערנע-מונג איז געווען הערי פיינבערג, וועלכער האָלט אויך דעם אַמט פון פאָרזיצער פון אונזער באָארד אָוו דירעקטאָרען. ער האָט געבעטען הרב שמואל קראָניק, דירעקטאָר אָוו פאָבליק רעליישאַנס, צו רעדען וועגען חנוכה בנוגע אונזער צייט.

חזן פיינבערג האָט אַרויסגערופען מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו-דירעקטאָר, צום באַריכטען. זי האָט באַגריסט די געסט און זי האָט געערעדט וועגען פאַרשידענע אַדמיניסטראַטיווע ענינים פון דער „היים".

דער טשערמאַן האָט געבעטען איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניעראַל-סעקרעטאַר, אויפ-צוטרעטען אויף דער בינע. פריינט ריבא-לאָווסקי האָט באַגריסט די לאַנדסלייט, און דאַן האָט ער פאַרקויפט 6 חנוכה-מנורות און געשאַפען אַ גרויסע סומע געלט. אַזוי ווי אַלע יאָר, האָבען סעם און אַננאַ אַדלער, דירעקטאָרען פון דער היים, געקויפט אַ גאַנצע מנורה פאַר זייער משפּחה. דער עולם האָט זיך ווארים אָפּגע-רופען צו דעם אָפיל און געגעבען שיינע ביישטייערונגען.

דער עולם האָט פאַרבראַכט אין אַ פריי-ליכער, יום-טוב'דיגער אַטמאָספער, מיט שיינע, באַדעקטע טישען און געשמאַקע חנוכה-לאַטקעס זיינען סערווירט געווא-רען. דער הויכפונקט פון דער פאַרווייל-ונג איז געווען חזן הערי פיינבערג'ס בענטשען חנוכה-ליכט און זינגען שיינע לידער, באַ-גלייט ביי דער פּיאַנאָ פון זיין טאָכטער, מרס. דזשאיס ראָטמאַן.

דער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אַהיים אין אַ געהויבענער שטימונג.

מרס. אַננאַ אַדלער, וועלכע האָט ווי שטענדיג געקויפט אַ פולע חנוכה-מנורה, גיט אָנצינדען אַ ליכט איינער פון איר פאַמיליע.

חנוכה-פּאַרטי פּאַר די איינוואוינער פון דער אינסטיציע

ווי די טראַדיציע איז יעדעס יאָר, איז אויך דעם פּאָרגאַנגענעם חנוכה דורכגעפירט געוואָרען אַ היימישע פייַנע פּאַרטי פאַר די איינוואוינער פון דער אינסטיטוציע. די דאָזיגע יערליכע חנוכה־פּאַרטיס ווערען דערמעגליכט דורך ביישטייערונגען פון מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין פון דער אינסטיטוציע מיט איר מאַן, לואי, אונזער געבוירענעל־סעקרעטאַר, איסאַק ריבאַלאָווסקי מיט זיין פרוי מאַלי, ווי אויך פון דער ווירטשאַפט־דירעקטאָרין, בראָניאַ סקאָרקאַ מיט איר מאַן, דזשעק.

די דאָזיגע חנוכה־פּאַרטי פאַר די על־טערע איינוואוינער פון דער היים איז פאָרגעקומען מאָנטאָג, דעם 1טען דעצעמ־בער, 1975, אין גרויסען אוידיטאָריום פון דער אינסטיטוציע, וואָס איז פאַר דעם צוויק געווען ספּעציעל דעקאָרירט אויף אַ שיינעם אופן. אַלע איינוואוינער אין דער היים זיינען אַראָפּגעקומען צו דעם יום־טוב, מען האָט אַפילו אויך אַראָפּגעבראַכט די עלטערע, קראַנקע מענטשען אויף ווייל־טשעירס. די טישען זיינען געווען באַדעקט מיט פיינע יום־טוב׳דיגע מאכלים.

טשערמאַן פון דער היימישער פייערונג איז געווען הרב שמואל קראָניק, דירעק־טאָר אָוו פּאָבליק רעלייישאַנס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר על־טערע מענטשען און שפּיטאָל. ער האָט אין האַרציגע ווערטער באַגריסט דעם פאַרזאַמלטען עולם און האָט גערעדט וועגען דער באַדייטונג פון דעם יום־טוב חנוכה.

מרס. עטל אינגבערג, איסאַק ריבאַ־לאָווסקי און מרס. בראָניאַ סקאָרקאַ האָבען אויסגעטיילט, אַזוי ווי זיי פירען זיך יעדעס יאָר, מתנות צו די עלטערע איינוואוינער פון דער אינסטיטוציע.

ביי דער היימישער חנוכה־פּאַרטי איז מיט אַ פייַנעם קאָנצערט פון חזן׳ישע לידער אַרויסגעטראָטען חזן הערי פיינ־בערג, פאַרזיצער פון אונזער באָארד אָוו דירעקטאָרען. בריייען ד. קאָרו, אַ זינגער פון פּאָפּולערע לידער און אַ „גיטאַר״־שפּילער, האָט פאַרווייילט דעם עולם זינ־געדיג לידער פון פאַרשידענע לענדער און שפּראַכען.

ביאַליסטאָקער צענטער פירט איצט דעם גרויסען קאַמפּיין פאַר נייע מיטגלידער

אין פאַרבינדונג מיט דער בריטער אַקטיוויטעט, וואָס עס פירט כסדר דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען, אויף 228 איסט בראָדוועי אין ניו־יאָרק, און צוליב דעם וואָס די טעטיגקייטען ווערען אַלץ מער אויסגעבריטערט, האָט די אָנפירערשאַפט פון דער אינסטיטוציע לעצטענס באַשלאָסען אָנצופירען אַ בריטען קאַמפּיין, כדי צו ווערבירען נייע מיטגלידער און פריינט פאַר דער אינסטיטוציע.

דאָס מיינט צו געווינען פאַר דעם צוועק ניט דווקא ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט, נאָר אויך אָנדערע, ווייל אויך צווישען די על־טערע איינוואוינער אין דער היים זיינען ניט דווקא ביאַליסטאָקער. דאָס געווינען נייע מיטגלידער, ווערט געבען מעגליכקיי־טען נאָך מער אויסצובריטערען, פאַר־שטאַרקען און אויך פאַרבעסערען די זייער פאָפּולערע אינסטיטוציע פאַר עלטערע מענטשען, וואָס איז גוט באַקאַנט און באַ־ליבט אין היגען אידישען פאָלקס־לעבען.

מיר זיינען זיכער, אַז דער איצטיגער מיטגלידער־קאַמפּיין ווערט ברענגען די געהעריגע רעזולטאַטען, ווי דאָס פאַרדינט אונזער זייער נוצליכע און וויכטיגע אינ־סטיטוציע.

אַ דאַנק אויסדרוק

מיר באַדאַנקען מרס. סאָפי מינעס, אלמנה פון דעם פאַרשטאָרבענעם ביאַליס־טאָקער לאָנדסמאַן, סאָל מינעס ע״ה, פאַר איבערגעבען צו אונזער שוהל אַ ספר־תורה. דאָס באַווייזט פרוי מינעס׳ נאָענט־קייט צו אידישע טראַדיציעס און איר פאַר־זאָרגטקייט אַז די עלטערע איינוואוינער אין אונזער אינסטיטוציע זאָלען האָבען אַלע מיטלען מיט וואָס אָפּצוהיטען אידישע דינים און מנהגים.

מיר ווינטשען מרס. מינעס, אַז זי זאָל זיין געזונט און קענען אָנגיין מיט איר גוטער אַרבעט.

משה בערען ע״ה

דעם 4טען דעצעמבער, 1975, איז פּלוצ־לונג געשטאָרבען אין עלטער פון 54 יאָר משה בערען, אַ גראָדנער לאָנדסמאַן, אַ ברודער פון אונזער גוטען שטיצער, יעקב בערען.

ער איז געווען פון די געראַטעוועטע פון די לאָגערען און האָט זיך איינגעאָרדענט אין ניו־יאָרק און האָט אויפגעבראַכט אַ שיינע פאַמיליע. ער איז געווען אַ טעטיגער מיטגליד פון דעם „קלוב פון גראָדנער פריינט״. עס איז אָפּגעהאַלטען געווארען אַ טרויער־פאַרזאַמלונג אין ביאַליסטאָקער צענטער אין זיין אָנדענק דורכן „קלוב פון גראָדנער פריינט״, וואו זיינע חברים האָבען אַרויסגעבראַכט אין רירעגדע ווער־טער זיין טריישאַפט צו די לאָנדסלייט.

ער לאָזט איבער זיין פרוי, מאַשע, אַ זון און אַ טאָכטער, ווי אויך זיין ברודער יעקב בערען מיט זיין פרוי קעי, וועלכע האָבען איבערגעגעבען אַ ביישטייערונג צו אונזער אינסטיטוציע אין זיין אָנדענק.

די פאַמיליעס בערען זאָלען מער פון קיין צער נישט וויסען.

אַכטונג

אויב איר ווילט פאַראייביגען די נעמען פון אייערע ליבע און טייערע אויף דעם יאָרציים־טאָפּעל אין אונזער שוהל, כדי אַז קדיש זאָל געזאָגט ווערען און דער יאָרציים אָפּגעהיטען ווערען, בעטען מיר אייך רופט אונזער אָפּיס און מיר ווועלען זיין צופרידען צו געבען אַלע אייניצעל־הייטען. די בעסטע זאַך קומט צו אונז און זעט אונזער אַרבעט.

רייזל פוקס פון אַרגענטינע, וועלכע האָט באַזוכט אויסטראַליע, זיצט דאָ מיט פּייוועלע דיטקאָווסקי (דער באַוואוסטער „ליליפוט״), וועל־כער גענפינט זיך אין אויסטראַליע, און יאַנקל אוליצקי (טעילאָר).

אונזערע פאַרלוסטן

צום אייבערגעבן אַנדענקען

הערשל יאָסעם ע״ה

דער טויט האָט אַרויסגעריסן פון די ביאַליסטאָקער רייען דעם געשעצטן לאַנדסמאַן, הערשל (צבי) יאָסעם. ער איז געווען אויף אַ באַזוך אין מדינת ישראל בעת די ימים־נוראים, ער האָט אויך בייגעווואינט דאָרט דעם ברית פון זיין ערשטען איניקעל. ער איז צוריקגעקומען אַ גליקליכער קיין ניו־יאָרק, אָבער צוויי טעג שפּעטער איז ער פלוצלינג געשטאָר־

הערשל יאָסעם

בען. ער האָט אַפילו פלאַנירט צו באַזוכן זיך אין מדינת ישראל.

הערשל יאָסעם איז געווען אַ ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַן, און ער איז געווען זייער באַליבט ביי אַלעמען. ער האָט אי־בערגעלאָזט אין טרויער זיין פרוי, דבורה, אַ טאָכטער מיט אַן אייַדעם און צוויי אייניקלעך, צוויי שוועסטער מיט שוואָגערס, אין ישראל, וווי אויך אַ ברודער און צוויי שוועגערינס אין אויסטראַליע. דער פאַרשטאָרבענער איז געבראַכט געוואָרען צו קבורה אין ירושלים. כבוד זיין אַנדענק!

לייזער שופאַקעוויטש ע״ה

דעם 20טען דעצעמבער 1975, איז אין שיקאַגאָ געשטאָרבען לייזער שופאַקעוויטש, וועלכער איז געווען אַ חשוב׳ער ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַן. פאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה איז שופאַקעוויטש געווען גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער פועלי־ציון אַרגאַניזאַציע אין פוילען. ער איז אויך פריער געווען אַ ראַטמאַן אין ביאַליסטאָ־קער שטאָט־ראַט, אין נאָמען פון דער דאָר־טיגער פועלי־ציון. פאַרן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, פלעגט ער מאַכען אָפטע רייזעס קיין ארץ־ישראל. אין צייט פון דער מלחמה, האָט שופאַקעוויטש אָנ־געפירט מיט אַ גרויסער הילפס־אַרבעט פאַר אידישע פליטים אין ווילנע. שפּעטער איז ער, צוזאַמען מיט אַנדערע, פאַרוואָ־געלט געוואָרען קיין שאַנכאַי. נאָכדעם איז ער געקומען קיין אַמעריקע, ער האָט זיך באַזעצט אין שיקאַגאָ, וואו ער האָט פאַר־נומען וויכטיגע פאָזיציעס אין דער דאָר־טיגער ציוניסטישער אַרבעטער־באַוועגונג און אין אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען בכלל. ער איז אין שיקאַגאָ געווען זייער טעטיג, ער איז דאָרט געווען דירעקטאָר פון דעם הסתדרות־קאַמפּעין. דער פאַר־שטאָרבענער לייזער שופאַקעוויטש האָט איבערגעלאָזט זיין פרוי, רענאַ, אַ געבוי־רענע אין זעמבראָוו, ווי אויך אַ טאָכטער, רחל, וועלכע איז אַ דעקאַן פון אַ קאָלעדזש און דעם אייַדעם, פראָפעסאָר סטיפען וויז־נער, ווי אויך צוויי אייניקלעך. כבוד זיין אַנדענק!

חיים (דייוויד) ווילענסקי ע״ה

דינסטאָג, דעם 13טען יאַנואַר 1976, איז אין עלטער פון 54 יאָר פלוצלונג געשטאָר־בן ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, חיים (דייוויד) קירזשנער־ווילענסקי. דער פאַרשטאָרבע־נער איז געווען אַ גראַטעוועטער פון די קאַנצענטראַציע־לאַגערן. ער איז געווען אַ מיטגליד פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״ און האָט געהאָלפען אַנדערע אַריבערגע־קומענע לאַנדסלייט אין אַמעריקע. ער איז אויך געווען אַ דירעקטאָר פון דעם ביא־ליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען. דעם זונטאָג פאַר זיין פלוצלונג־דיגען טויט, איז ער געווען אָנגעזעצט בייַ דעם ישראל־באַנד ברעקפעסט, וואָס די ביאַליסטאָקער היים האָט דורכגעפירט, און האָט געקויפט אַ ישראל־באַנד.

ער לאָזט איבער זיין פרוי, לאָלאַ, אַ זון, מאיר מיט זיין פאַמיליע, אַ טאָכטער, ליבאַ ראָטהאָלץ, מיט איר פאַמיליע, און צוויי אייניקלעך.

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים דריקען אויס זייער מיטגעפיל צו דער פאַמיליע און פאַרהאָפען אַז זיי וועלען געפינען אַ טרייסט אויף זייער פאַר־לוסט.

יצחק געלטשינסקי ע״ה

דעם 29טען יאַנואַר 1976, איז אין עלטער פון 72 יאָר געשטאָרבען דער גוט־באַקאַנטער אַקטיאָר און זינגער, יצחק געלטשינסקי. דער פאַרשטאָרבענער, וועל־כער האָט געשטאַמט פון ביאַליסטאָק, האָט אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה דורכגעמאַכט ליידען און פיין, ער איז אַרויס פון דעם היטלער־גיהנום דורך אַ נס. געלטשינסקי איז געווען איינער פון

יצחק געלטשינסקי

די גרינדערס און אַקטיאַרען־זינגערס פון דעם אַמאַליגען קונסט־טעאַטער אין ביא־ליסטאָק, „גילה־רינה״, ביי דער לינת הצדק. ביז צו דער צווייטער וועלט־מלחמה איז געלטשינסקי געווען אונטערנעמער, וויי אויך געשפילט און געזונגען אין דעם טעא־טער, צוזאַמען מיט די גוט־באַקאַנטע אַק־טיאָרען זלמן קאָלעשניקאָוו, יעקב זונא־צאָוויטש (סוזאַנאָוו), דוד זאַבלודאָווסקי, ישראל בעקער און אַנדערע. נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה האָט יצחק געל־טשינסקי געשפילט אידיש טעאַטער און געזונגען פאַר דער שארית הפליטה, אין די די.־פּי.־לאַגערן אין דייטשלאַנד. דער פאַר־שטאָרבענער לאָזט איבער אין טרויער זיינע צוויי ברידער, שמואל און מולי מיט זייערע פאַמיליעס, וועלכע וואוינען אין אַמעריקע. כבוד זיין אַנדענק!

• **היט אַף די אַנדענקען פון אייערע טייערסטע מיט אַ יאָרצייט־טאָוול אין אונזער שוחל!**

אליעזר עלקעס ע״ה

אין רמת־גן, מדינת ישראל, איז געשטאָרבען דער זייער חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן אליעזר עלקעס. ער איז געווען זייער אַקטיוו אין רמת־גן, וואו ער איז פיל יאָרן געווען אַ מיטגליד אין דאָרטיגען שטאָט־ראָט. ער איז אויך געווען אַ פירנדער חבר אין דער הסתדרות.

אליעזר עלקעס איז געקומען קיין אר־ישראל אין די דרייסיגער יאָרן. פון אַנ־

אליעזר עלקעס

הויב האָט ער דאָ געאַרבעט שווער ביים בויען הייזער, און שפּעטער אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע. ניט געקוקט אויף דעם וואָס ער איז געווען זייער באַשעפּ־טיגט אין שטאָט־ראָט, אין דער הסתדרות און אין אַנדערע געביטן, פלעגט עלקעס אַבער זייער אָפט קומען צו די פאַרזאַמ־לונגען און אַנדערע אונטערנעמונגען, פון די ביאַליסטאָקער אין תל־אָביב. ער איז געווען 67 יאָר. ער האָט איבערגעלאָזט אין טרויער זיין פרוי, חנה, זיינע קינדער, אַ ברודער מיכאל עלקעס, זיין שוועסטער, ליפּטשע פירסטענבערג, און פּינף אייניק־לעך. כבוד זיין אָנדענק!

פּסח קופּער ע״ה

דעם 19טן אָקטאָבער, 1975, איז פּלוצ־לונג געשטאָרבען אַ ביאַליסטאָקער, פּסח קופּער, אין די 50ער יאָרן. אַ געליטע־נער פון אוישוויץ, ער האָט פאַרלוירן זיין גאַנצע פאַמיליע, נאָר ער אַליין איז גע־ראָטעוועט געוואָרן. ער איז נישט געווען פאַרהייראָט.

דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט גע־נומען אויף זיך צו פאַראייביגען דעם עלענטען לאָנדסמאַן מיט אַן אָנדענק־טאָוועל אין אונזער שוהל, ווי אויך מיט זאָגען קדיש טאָג־טעגליך פאַר אַ יאָר. מיר פאַרהאָפען אַז די נשמה פון דעם פאַר־שטאָרבענעם וועט געפינען אייביגע רוה אין דעם עולם האמת.

לובע ראַבינאָוויץ ע״ה

אין עלטער פון 100 יאָר איז אין מדינת ישראל לעצטענס געשטאָרבען לובע ראַ־בינאָוויץ. זי איז געווען די פרוי פון פאַר־שטאָרבענעם זעליג ראַבינאָוויץ, אַ געבוי־רענער אין סלאָנים, וועלכער איז אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה געשטאָר־בען אין די ווייטע, קאַלטע סטעפּעס פון סיביר. די פאַרשטאָרבענע האָט געשטאַמט פון ראָסטאָוו, רוסלאַנד.

פון דעם יאָר 1900, האָט די משפּחה געוואוינט אין ביאַליסטאָק, וואו זיי זיינען געווען זייער אַנגעזען אין דאָרטיגען אי־דישען לעבען. זיי האָבען כמעט אַלע יאָרן געוואוינט אויף דער ברייטער גאַס. זיי האָבען געהאַט די פאַרטרעטערשאַפט פון „ווידזעווסקא־מאַנופאַקטורא״, פאַר ביא־ליסטאָק און דער אומגעגנט. אין יאָר

לובא ראַבינאָוויץ

1941 איז די גאַנצע משפּחה פאַרשיקט געוואָרן קיין סיביר, פון די סאָוועטען, אַלס „בורזשואָען״. זייער זון לעאָן, אַ גע־בוירענער אין פּינסק, לעבט איצט אין ישראל מיט זיין פרוי, מאַשע, און מיט זייערע קינדער און אייניקלעך. די פאַר־שטאָרבענע לובע ראַבינאָוויץ, איז געקומען נאָך דער מלחמה קיין ישראל, צו איר זון און משפּחה. כבוד איר אָנדענק!

דייוויד מינעס ע״ה

דעם 15טן אָקטאָבער, 1975, איז גע־שטאָרבען נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט דייוויד מינעס, אַ ביאַליסטאָקער, אין על־טער פון 94 יאָר. דייוויד מינעס איז געווען באַקאַנט אַלס אַ פאַרמער אין לעיקוואוד, ניו־דזשוירזי, פאַר העכער 40 יאָר. ער איז געווען אַ גוטער שטיצער פון דעם ביא־ליסטאָקער צענטער און היים פאַר אַ סך יאָרן, און איז געווען אַן איינוואוינער פון דער אינסטיטוציע זינט דעצעמבער, 1972.

זיין פרוי, אסתר, איז געשטאָרבען אין 1971. זיי האָבען נישט געהאַט קיין קינדער. מיר דריקען אויס צער אויפן פאַרלוסט פון דעם פאַרשטאָרבענעם.

סאָניעל י. מירמאַן ע״ה

פון מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, איז אָנגעקומען די טרויעריגע נייעס, אַז דאָרט איז גע־שטאָרבען סאָניעל י. מירמאַן, אַ וועטעראַן־פירער פון׳ם דאָרטיגען אָרבעטער־רינג. כאָטש ער איז ניט געווען קיין ביאַליסטאָ־קער, איז מירמאַן געווען אַ וואָרימער שטיצער פאַר די ביאַליסטאָקער אין צייט פון דער רעליף־אַרבעט, פאַר דער לאַנדס־מאַנשאַפט אין מאָנטרעאָל. ער איז געווען

סאָניעל י. מירמאַן

דער מאַן פון מלכה שייקעוויטש־מירמאַן, וועלכע איז געווען סעקרעטאַרין פון די ביאַליסטאָקער אין מאָנטרעאָל.

סאָניעל מירמאַן איז געווען זייער טעטיג אין דער אידישער אַרבעטער־באַוועגונג און אין פאַרשידענע אידיש־געזעלשאַפט־ליכע אָרגאַניזאַציעס. ער האָט איבערגע־לאָזט אין טרויער זיין פרוי, מלכה (פון דער היים שייקעוויטש), צוויי זין, בענטאָן און אוירווינג, און אייניקלעך. עהרע זיין אָנדענק!

גאָלדע רובין ע״ה

מיט אַ געפיל פון טרויער דערמאָנען מיר ערשט איצט, מיט אַ שטיקעל פאַר־שפּעטיגונג, אַז אין תל־אָביב איז געשטאָר־בען גאָלדע רובין, די פרוי פון יוסף רובין. די פאַרשטאָרבענע איז אַלט געווען 71 יאָר. גאָלדע רובין ע״ה מיט איר מאַן, יוסף, אים צו לאַנגע יאָרן, זיינען אָפּשטאָמיגע פון ביאַליסטאָק. ביידע האָבען אַלע יאָרן אַרויסגעוויזען אינטערעס פאַר די ביא־ליסטאָקער טעטיגקייטען אין דער אידי־שער מדינה, ווי אויך פאַר אונזער צענטער. דער ליבער יוסף רובין איז אויך לעצטענס כסדר אין פאַרבינדונג מיט אונזער לאַנדס־מאַנשאַפט אין ניו־יאָרק, און ער היט־אָפּ מיט ליבע די צוגעבונדענקייט צו אונזערע געמיינזאַמע אַקטיוויטעטען און אויפגאָבען, אַזוי ווי ער פלעגט דאָס טאָן אין די פריער־דיגע יאָרן מיט זיין ליבער פרוי. כבוד איר אָנדענק!

JAMES P. REGAN

Institutional Fire Safety Consultants

★

3410 KINGSBRIDGE AVENUE

Bronx, New York 10463

(212) 796-7796

GEORGE CAU

Medical Labor Relations Services

★

527 MADISON AVENUE, ROOM 617

New York, N. Y. 10022

EAST NEW YORK & INWOOD

FISH CO.

★

208 FRONT STREET

New York, N. Y. 10038

ROTHMAN DENTAL LAB.

2549 Webster Avenue Bronx, New York

ESQUIRE PHOTO ENGRAVING

We process the "cuts" for the Bialystoker Stimme

4 West 22nd Street New York, N. Y. 10010

EMJAY PHOTOGRAPHERS

Candid - Portrait - Movies - Natural Color

201 EAST BROADWAY

New York, N. Y. 10002

ORegon 4-2616

MORTON RUBINSTEIN JACK GOLDBERG

M. SCHAMES & SON

3 ESSEX STREET

New York, N. Y. 10002

FALLS POULTRY CORP.

★

448 EAST 173rd STREET

Bronx, New York

Est. 1914 GR7-4908

BLEVITZKY BROS., Inc.

MONUMENTS

210-212 FORSYTH STREET

(near Houston Street)

New York, N. Y. 10002

ARTHUR BLEVIT

Members of Bialystoker Home for the Aged

Compliments of . . .

POMERANTZ PAPER CORP.

★

239 26th STREET

Brooklyn, N. Y. 11232

IN MEMORIAM

SAMUEL, IDA, MERVIN & MAX

HERZFELD

★

SANTISI-VACCARINO FLOWERS

331 COURT STREET
Brooklyn, N. Y. 11231
Tel. TR 5-5567

▽

Florist for Bialystoker Home

SELECT FILM LIBRARY, Inc.

★

115 WEST 31st STREET
New York, N. Y. 10001

JACK ZABUSKY

Venetian Blinds - Window Shades
Traverse Rods - House Furnishings

59 HESTER STREET
New York, N. Y. 10002
Tel. 260-6930

H. SCHRIER & CO., Inc.

WHOLESALE GROCERS

Institution, Restaurant & Hotel Trade Exclusively

★

363 BOND STREET

Brooklyn, N. Y. 11231

SCHEMBRI PRODUCE CO., Inc.

★

86-02 101st AVENUE
Ozone Park, N. Y. 11416

FRIENDS OF

BIALYSTOKER HOME

▲

J & L MEN'S CLOTHING, Inc.

Manufacturers of Fine Men's Clothing

137 5th AVENUE — 10th FL.
Between 20th & 21st St.
New York, New York

Represented by ביאלימטאקער לאנדסלייט און פרוינט
JACK KUKAWSKI באקומען 10% דיסקאונט

The Finest in Bronze Tablets

W & E BAUM BRONZE TABLET CORP.

524 WEST 43rd STREET
New York, N. Y. 10036
BRyant 9-5341

PARK SURGICAL COMPANY, Inc.

The Medical Department Store

5001 NEW UTRECHT AVE. (cor. 50th St.)
Brooklyn, New York 11219
GEdney 6-9200

GOTHAM EXTERMINATING CORP.

241 EAST BROADWAY
New York, N. Y. 10002

ROCHESTER GERMICIDE CO.

★

1457 BROADWAY
New York, N. Y. 10036
Tel. 391-8533

Sales Representative
WILLIAM BRITTON

Compliments of . . .

RIV PHARMACY, Inc.

Prescription Specialists

55 AVENUE A, Corner 4th Street
New York, N. Y. 10009
Phone 475-5000

ROBERT RUBENSTEIN, PHG.

RIZELLI CO.

Distributor of Tropicana Products

Office: 7-02 — 154th STREET
Whitestone, N. Y. 11357
Tel. 767-5900

ATTENTION BIALYSTOKER LANDSLEIT!

RYVKA ROSENTHAL

of the

Max Rosenthal Travel Bureau, Inc.

853 BROADWAY (at 14th St.), N.Y.C. 10003 — ROOM 410
OR 4-3382-3

where you can make reservations for your travel plans to
ISRAEL, EUROPE, & ALL PARTS OF THE WORLD
Also PACKAGE TOURS / CRUISES & HOTEL RESERVATIONS
IN MIAMI / APPLIANCES & SHIPPING FURNITURE TO ISRAEL

Your Independent Insurance Agent ***Serves You First***

WILLIAM L. OSSIP
LIFE & GENERAL INSURANCE
117-14 QUEENS BOULEVARD
Forest Hills, New York
BOulevard 3-5400

Ossip Associates, Inc.

COMPLIMENTS OF
GARY LASS

EDWARD BOKER, Inc.

SP 7-2560 - YU 9-5445 Est. 1932

Hy Goldfine Barney Rosen
G & R KOSHER FOODS
Penn South Kosher Meat & Poultry, Inc.
STRICTLY בשר כשר KOSHER
MEAT • POULTRY • PROVISIONS
Suppliers to Camps, Hotels & Restaurants
240 — 9th AVENUE
New York, N. Y. 10001

NORTH AMERICAN INDUSTRIES, Inc.
Institutional furniture, kitchen equipment & medical supplies
91 GRAND STREET
Hoboken, New Jersey 07030
(201) 798-2300

John Ornstein Robert Ornstein

FROHLICH & NEWELL FOODS, Inc.
11 JAY STREET
New York, N. Y. 10013
Tel. 226-0191 - 2

COMPLIMENTS
RIDGEWAY LAUNDRY SERVICE, Inc.
"We Service All Laundry Needs"
748 — 64th STREET
Brooklyn, N. Y. 11220
Tel. 745-1304

COMPLIMENTS OF
GNESIN & RUBIN
SAFETY GROUP SERVICE CO.
85 WORTH STREET
New York, N. Y. 10013

GRramercy 5-7926

MONTGOMERY
STATIONERY & PRINTING CO.
Printing - Engraving - Office Supplies
Rubber Stamps Made to Order
35 Canal Street New York, N. Y. 10002

LUNDY'S, Inc.

Kosher Meats and Poultry

S. LUNDY'S SONS, Inc.

934 NORTH 3rd STREET
Philadelphia, Pa. 19123
MA 7-2050

GLATT

226-1618
1617

674-2427
2415

ZION MEMORIAL CHAPEL

FUNERAL DIRECTORS

41 CANAL STREET

New York, New York

Chapels Available In All Boroughs

Directors

IRVING SMITH
EMANUEL GROSSMAN
SAM WENDROFF

GOLDIE FREEDENBERG

On February 2nd, 1976, Goldie Freedenberg passed away at the age of 89. She was one of the founders of the Bialystoker Ladies Auxiliary. For many years she put in much effort to help the Bialystoker Home, never refusing to do whatever she could when called upon. She served in various capacities within our Home, finally becoming President of the Ladies Auxiliary. Her husband, Solomon Freedenberg, was

Goldie Freedenberg

also a very active member of this institution. Mrs. Freedenberg was, at the time of her death, a resident of the Bialystoker Home. Her name will be memorialized on a plaque in the synagogue of our Home near her departed loved ones.

Surviving her are her sons, Bernard, Marcus, and Morris Freedenberg and their families; a daughter-in-law, Ethel Freedenberg and her family, grandchildren and great-grandchildren.

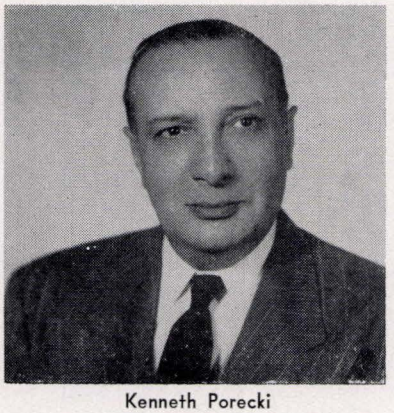
The deceased's children have followed in the footsteph of their mother and father, in giving their support to our Home. May the Almighty enable them to continue their good work.

Our officers and directors express sincere condolences to the bereaved family and pray that the soul of Goldie Freedenberg be bound up in the bonds of eternal life.

KENNETH PORECKI

On Wednesday, February 25, 1976, our Bialystoker *landsman,* Kenneth Porecki, died suddenly at the age of 72. He was in the manufacturing business.

His wife Belle and son Mark were exterminated by the Nazis.

Kenneth Porecki

His father, Wolf Porecki, had a textile factory in Bialystok.

He is survived by two sisters, Tania Porecki and Raja Samter; a brother-in-law, Paul Samter. The Samters live in Paris.

The family has fittingly memorialized the deceased by dedicating a residential bed and a plaque in our Synagogue to him.

We extend heartfelt condolences to the bereaved family.

JOSIF SZMUSZ

The sad news has reached us that Josif Szmusz, our *landsman,* died in Johannesburg, South Africa. His father, Zimel Szmusz, was a leather manufacturer in Bialystok. During the war Josif Szmusz and his family were brought to Russian camps from Bialystok where they were confined until the end of the war. They then went to Paris and later settled in Johannesburg where they lived near Mrs. Szmusz's sister and brother-in-law, Eva and Israel Gryngauz. Mr. Szmusz maintained a business in Johannesburg.

He is survived by his wife, Yetta (nee Zylberman); their daughter, Eva and her husband who live in Cape Town; and his sister-in-law, Eva Gryngauz. He was laid to rest in Israel.

HYMAN LAZAR

On September 29th, 1975, Hyman Lazar, a Trustee of our Home for many years, passed away at the age of 64. He was very helpful to our Home, always considering its needs and doing whatever he could to further our cause. Especially before Passover, he donated to our Home large quantities of eggs and other foodstuffs to ease the financial burden of rising food costs.

He is survived by his wife, Rae; and two brothers, Eli and Samuel Lazar.

Our officers express their heartfelt condolences to the family and pray that the soul of the deceased find eternal repose.

URGENT!

To Families with loved ones on Beth David Cemetery

Recently a committee from our Board of Directors inspected the condition of graves on the ground of the Bialystoker Center at Beth David Cemetery, Elmont, Long Island. They were appalled and upset at the neglect of these graves and at the overgrowth of weeds. We urge you to call the cemetery office, (516) JI 3-4000 and order annual care for these graves. Thank you.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

HELEN KLEMENTS

On September 29th, 1975, Helen Klements, widow of our landsman and friend, David Klementynowski (Klements), passed away at the age of 77. The deceased was a very devoted supporter and donor of our institution for many years. Her husband, David, gained prominence for his cultural achievements, particularly in that he was a member of the Bialystoker Historical Society which brought about publication of

Helen Klements

Hershberg's major work, *Pinkas Bialystok*.

Surviving her are her daughter, Ruth W. Rubin; two grandchildren, Dr. David R. Singer and Jade R. Singer, and a brother, Seymour Kossoff.

To her family and friends, we express the condolences of our officers, directors and members.

LIBBY ROSENBLOOM

On Tuesday, November 25th, 1975, Libby Rosenbloom, sister of our very devoted Director and generous benefactor, Yetta Finkelstein, passed away. She was also the sister of our esteemed Director, the late David Rosenbloom, and was the aunt of Rose Finkelstein, currently a member of our Board of Directors and Financial Secretary of the Bialystoker Ladies Auxiliary. Another niece, Miriam Finkelstein, also survives the deceased.

The officers and directors of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express their condolences to the family and hope they will be comforted on their loss.

PHILIP F. SCHNEIDER

Our former Controller, Philip F. Schneider, died suddenly in his office on October 17th, 1975. He was 67 years old.

Philip Schneider was an attorney who actively involved himself in the affairs of the Bialystoker Home for many years. He served as Chairman

Philip F. Schneider

of our Admissions Committee before becoming Controller. Not only did he give his financial assistance to our Home, but he also was helpful in many other ways.

Survivors include his wife, Beatrice; two daughters, Sondra Harris and Rose Eisner; a son, Steven; a sister, Elaine Jaffrey; a nephew, Dr. Ira Jaffrey, and four grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Home lament the passing of Philip F. Schneider and pray that his family be comforted.

JOE MINES

On February 4th, 1976, Joe Mines, a Bialystoker, passed away at the age of 89. He was a founder of the Bialystoker Center and Home, a former president of the Bialystoker Unterstitzung Verein Somach Noflim, and a director of our Home for many years. At the time of his death, Joe Mines was a resident of this institution.

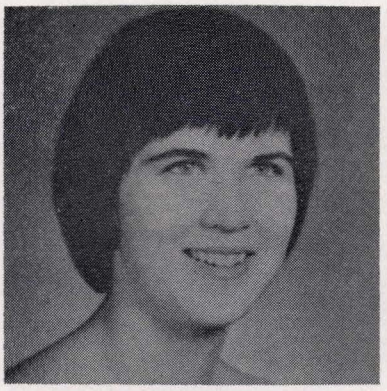
He is survived by two sons, Saul G. and Sidney Mines; a daughter, Lillian Motz, and their families.

The officers and directors of the Bialystoker Home express their profound sorrow to the bereaved family, hoping that they will be comforted.

ELLEN NATOWITZ GOODENOUGH

Ellen Natowitz Goodenough, daughter of Norman and Sylvia Natowitz, died on June 3rd, 1975 as a result of injuries received in an automobile accident in Lambton, Canada.

She was born in Jersey City on March 9th, 1945 and lived most of her life in Metuchen, N. J. She graduated from Ohio State Univer-

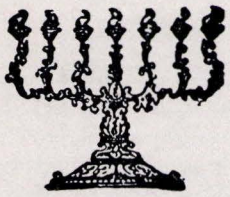
Ellen Natowitz Goodenough

sity in 1966 and was a former employe of New York University at Sterling Forest, N. Y.

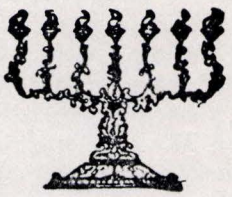
Her survivors include her parents, Norman and Sylvia Natowitz of Cranbury, N. J.; a brother, Jerry Natowitz of Cincinnati, Ohio; and two sisters, Dr. Toby Rossman of Woodside, N. Y., and Miss Sallie Natowitz of Old Bridge, N. J.; an uncle, Naftoli Notowicz of Trondheim, Norway. The deceased was a granddaughter of Gere Notowicz of Notowicz Wygodski Czysta 8, Bialystok.

The officers of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express their profound condolences to the family on their extremely tragic loss and hope they will be comforted.

HONOR THE MEMORY OF YOUR LOVED ONE WITH A PLAQUE IN OUR SYNAGOGUE

In Memoriam

ROSE RUBIN

The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged suffered a great loss on the passing of Rose Rubin, former President of the Bialystoker Relief Society of Paterson, N. J., and a resident of our Home at the time of her death. She was 86 years old.

Rose Rubin was born in Bialystok and, from her early youth, demonstrated unusual leadship qualities. As a young woman, she vigorously

Rose Bubin

protested unfair labor conditions in Bialystok. Later on, she came to America and worked in the textile factories in Paterson. She founded the Paterson Relief Society, a major organization which created very substantial financial assistance for the Bialystoker Home. Under Mrs. Rubin's leadership, dancing balls, picnics and other fund raising activities were held, the proceeds going to our institution. For almost half a century, Mrs. Rubin continually gave of her energies and talents to advance the cause of making the elderly comfortable in their old age.

Several years ago, Mrs. Rubin entered the Bialystoker Home as a resident. She was soon elected as President of the Residents Council, a tribute to her ability to inspire others around her. She was humorous and witty, a walking encyclopedia of fascinating anecdotes growing out of her many years of activity on behalf of our Home and other important institutions. She regularly appeared in our Purim Play and frequently spoke at gatherings of the residents. Mrs. Rubin was articulate, dignified and very intelligent. All those who knew her deeply admired her because she gave of her wise counsel and shared her instructive experiences.

Surviving her are three sons, Daniel, Jack and Dave Rubin; two daughters, Belle Kalish and Gertrude Brower; as well as grandchildren and great-grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Home express their profound condolences to the family of the deceased and will greatly miss Rose Rubin. May her soul be bound up in the bonds of eternal life.

ARTHUR ORNITZ

On February 16, 1976, Arthur Ornitz passed away after a long illness at the age of 59. For many years he was the President of the Bialystoker Bricklayers Benevolent Association. His father, the late Sol Ornitz, was one of the builders of the Bialystoker Home.

Surviving him are his wife Dora; and two sons, Alan and Michael.

May the bereaved family be comforted on their loss.

ARON SCHUMACHER

On October 31st, 1975, Aron Schumacher, a Bialystoker landsman, passed away at the age of 86. He was an active supporter of the Bialystoker Benevolent Society of Milwaukee, Wisconsin, never failing to assist that organization and the Bialystoker Home in New York, when called upon. He is survived by his son, Harold; two daughters, Mrs. Genevieve Cekensky, and Mrs. Muriel Mechanic; a brother, Sam; five grandchildren and six great-grandchildren.

Our officers express heartfelt condolences to his family and pray that his soul will be bound up in the bonds of eternal life.

CELIA COHEN

On February 18th, 1976, Celia Cohen, wife of our late Vice President for many years, William Cohen, passed away after a long illness. Her age was 85.

Celia Cohen was a very devoted member of the Bialystoker Home and Ladies Auxiliary, a charitable person who never refused to give assistance to the needy. Her husband, William Cohen, invested his energies and time to help make this

Celia Cohen

institution the fine geriatric facility it has become.

Surviving are her daughters, Selma Siegel, Florence Engel and Helen Meltzer; two sons-in-law, Sam Siegel and Sidney Meltzer; five sisters: Jeanne Punie, Fannie Urdang, Edna Saltzman, Betty Parmett and Mary Landon; five grandchildren and six great-grandchildren.

Our officers and directors express their sympathy to the bereaved family and pray that they be comforted.

33rd Annual Memorial Meeting for 60,000 Bialystoker Martyrs

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and the Club of Bialystoker Friends, convened the 33rd Annual Memorial Meeting in the auditorium of the institution on Sunday, February 8, 1976. This gathering paid tribute to the sixty thousand martyrs of Bialystok and vicinity who perished at the hands of the Nazis during World War II.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, opened the Assembly and greeted the audience. Explaining that Louis Silver, Culture Chairman of the Bialystoker *landsmanschaft,* was ill and therefore unable to chair this meeting, she called upon Izaak Rybal, General Secretary, to serve as chairman.

After welcoming the audience, Mr. Rybal introduced Reverend Harry Feinberg, Chairman of the Board of Directors, who chanted a selection from the Book of Psalms.

Shlomo Ben-Israel, United Nations correspondent of the Jewish Daily Forward and radio commentator for station WEVD, was the guest speaker. In his talk, Mr. Ben-Israel eloquently sketched the cultural history of pre-war Bialystok, naming a substantial number of prominent personalities in various walks of life born in Bialystok who have made major contributions to society. The liquidation of the Bialystoker ghetto and the almost complete elimination of Jews from this major cultural center, represent a catastrophic blow to all Jews, said Mr. Ben-Israel.

Mr. Rybal then made the appeal for needy Bialystoker *landsleit* everywhere, to which the members of the audience generously responded.

Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, recited a special prayer in Hebrew and English for the fallen Israeli soldiers of the Arab-Israeli wars.

Sam Solasz, Vice-President of the Bialystoker Home and a former soldier in the Haganah during the 1948 War of Independence, lit one candle in tribute to the heroic Israeli fighting forces who lost their lives in war defending the security and honor of the Jewish homeland.

Sam Solasz, Vice-President of our Home, lighting a special candle in tribute to the fallen Israeli soldiers at the 33rd memorial meeting.

An impressive entourage of Bialystoker *landsleit* and friends lit 33 memorial candles, representing 33 years since the liquidation of the Bialystoker ghetto.

Cantor Feinberg chanted the *Molei Rachamim* and recited the *Kaddish* for the 60,000 Bialystoker martyrs. The assembly adjourned with the singing of *Hatikvah* and the *Partisaner Lid.*

The annual custom of conducting a memorial meeting began when the Bialystoker-Jewish victims of the Nazis pleaded with their survivors not to forget them. While we cannot bring back these beloved brothers and sisters, remembering them will protect us against a false sense of security. We must constantly maintain our vigilance in the face of adversity if we wish to ensure our own survival.

Bialystoker *landsleit* and friends light 33 candles in memory of martyred Jews in Bialystok. (See page 20, Yiddish section, for another picture).

ANNUAL CHANUKAH PARTY FOR MEMBERS AND FRIENDS HELD NOVEMBER 30, 1975

The annual Chanukah party and concert for members and friends was held in our new auditorium Sunday, November 30, 1975. Our members as usual exhibited their strong dedication and filled the hall. The celebration was truly enjoyable.

Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, presided at this occasion. He asked Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, to speak about the meaning of Chanukah in our time.

Mr. Feinberg then called upon Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, to deliver a report. She greeted the guests and spoke about various administrative matters affecting the Home.

The Chairman, called Izaak Rybal, General Secretary, to the podium. Mr. Rybal auctioned six Chanukah *menorahs* and raised a substantial sum of money. As is their custom, Mr. and Mrs. Sam Adler, directors of our Home, purchased a full *menorah* for their family. The audience responded enthusiastically to the appeal by making generous contributions.

Everyone spent an enjoyable, festive afternoon in the presence of beautifully decorated tables, where delicious Chanukah *latkes* were served. The highlight was Cantor Harry Feinberg's kindling the Chanukah candles, after which he sang several songs, accompanied at the piano by his daughter, Mrs. Joyce Rothman.

Our special appreciation to Mrs. Bronia Skorka, Director of Building and Food Services, and her staff, for preparing such delicious, traditional dishes for this occasion.

This Chanukah party demonstrated once again that the Bialystoker Home enjoys strong and active support from its people.

CLOSING MEETING AND INSTALLATION

The Closing Meeting and Installation of Officers for 1976-77 will be held Sunday, June 6, 1976 at 1:00 P.M. in our Home.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING AND PURIM PARTY HELD AT BIALYSTOKER CENTER IN N. Y.

Sunday, March 14th, 1976, our traditional Purim party was held at the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged in New York. We also simultaneously conducted a general membership meeting to select a new Board of Directors for 1976-77.

The chairman of this meeting and Purim party was Rev. Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors. He greeted the audience and then called upon Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, who delivered a report about the activities of the Home, especially regarding preparations for Passover.

The Chairman then introduced Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, who spoke about the meaning of Purim in our time.

Mr. Feinberg called Izaak Rybal, General Secretary, who conveyed greetings from our President, Elly Tarlofsky, who sent in a generous check for the Purim holiday. The General Secretary then made the appeal for *Shalach Monos,* to which the audience responded enthusiastically.

Mrs. Hilda Sloyer, President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, spoke on behalf of her members who accomplish many wonderful things for the Home. She then presented a check in the amount of $3,000 from the Auxiliary to the Home.

The Chairman read to the membership meeting a list of the new Directors for 1976-77, which was approved.

The audience spent an enjoyable afternoon during which tasty Purim dishes were served.

Cantor Feinberg sang appropriate melodies. Sonia Eidus, well known pianist and her husband, Harry, a talented violinist, presented a fine concert.

REFUAH SHLEIMAH

Jack Ingberg, husband of our Executive Director, Ethel Ingberg, has had major surgery.

Archie Lynn, our Treasurer, has been ill and hospitalized several times.

Frida Lynn, the wife of our Treasurer, Archie Lynn, has been hospitalized and has undergone several operations.

Hershl Pitluk, husband of our good member and *landsfrau,* Riva Pitluk, has been ill and was hospitalized.

Joseph Warick, our Trustee, has been ill and hospitalized.

Bernard Kaganowski, our Director, was hospitalized and had surgery.

Gladys Lichtenstein, our medical records clerk, was hospitalized and underwent surgery.

Esther Wiener, wife of our late Vice President, Sol Wiener, has been ill and hospitalized.

Fanny Talinsky, mother of the Vice Chairman of our Board of Governors, Harold Talin, has been ill and hospitalized. She has now returned home.

Isabel Nadler, daughter of our Trustees, Morris and Sarah Molosofsky, was hospitalized and remains quite ill.

* * *

May the Almighty grant each of them a *refuah shleimah,* a speedy and complete recovery, and may they return to their normal activities.

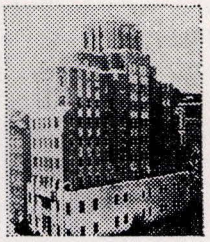
THANKS TO ROSE KASS

We express our sincere appreciation to our Honorary Vice-President, Mrs. Rose Kass. Although she lives with her daughter in Portland, Maine—so far away—her interest in our elderly continues unabated. She always expresses her generosity on every occasion and holiday.

May the Almighty bless her, her daughter, and the other members of her family with a healthy and happy Passover.

OUR INSTITUTION

RESIDENTS PURIM PARTY

On March 16th, Purim Day, our annual party for the residents was held in the auditorium. Our elderly people gathered and enjoyed a festive afternoon. Delicious refreshments were provided.

As is customary, the residents put on a Purim play in Yiddish, rewritten this year by Rabbi Lowell S. Kronick to relate the *Megillah* story to some of the contemporary issues. Rabbi Kronick and Mrs. Mifa Rogoff directed the rehearsals. Our thanks to Mordechai Yachson, Golda Yachson, Maurice Jeffey, Charles Lieberman, Isidore Eckstein, Rose Savador, Samuel Levine, Celia Slipowitz, Sylvia Hyman, Helen Weinstein, the actors and actresses in the play.

A special thank you to our volunteer, Ruth Groner, who provided piano accompaniment.

PASSOVER

Our Home prides itself on the traditional *Seder* observances conducted by our Gabbai and Director, Mr. Max Tobias, with the participation of our residents. In our impressively decorated dining room, the elderly gather around the customary *Seder* table—cups of wine, *matzoth,* bitter herbs and *haggadoth* underscoring the Passover celebration. No doubt our occupants recall sentimentally the *Sedorim* they conducted in their own homes not long ago.

Many wonderful supporters of our Home help make our *Sedorim* possible by their generous contributions. In this way they fulfill the spirit of *Pesach* by helping the needy observe the Festival of Freedom.

ANNUAL BIALYSTOKER THEATRE BENEFIT AT LINCOLN CENTER—A GREAT SUCCESS

Sunday afternoon, October 5th, 1975, the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged conducted its Annual Theatre Benefit, which was a great success. The show, held at Avery Fisher Hall of Lincoln Center in New York, turned out to be an impressive Jewish cultural event. The elegant, huge hall was packed by several thousand Bialystoker *landsleit* and friends, as well as afficionados and supporters of Yiddish theatre. The entire program afforded the audience several hours of spiritual pleasure.

The concert, titled "Nothing But the Best!", was produced and narrated in Yiddish and English by the well-known personalities of the Yiddish stage, Herman Yablokoff and Bella Mysell. In this impressive show participated the following prominent performers: Jan Peerce, Ginetta Labianca, Lou Masin, Harry Feinberg, Shoshana Ron, the Ayalons and the pianist-composer, Renee Solomon. Each star appeared separately in a special, appropriate artistic program of Yiddish, Hebrew and classical entertainment.

Before the beginning of the second act, Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged and Izaak Rybal, General Secretary, addressed the audience. Mrs. Ingberg delivered a short message about the activities of our Home. She warmly thanked Herman Yablokoff and Bella Mysell, as well as the other entertainers, for providing much enjoyment with their excellent performances.

Mr. Rybal greeted the invited guests and the representatives of various organizations who took part in our Theatre Benefit. He especially thanked Bialystoker *landsleit* and those who originate from the vicinity of Bialystok for coming to the show.

Everyone left Avery Fisher Hall with expressions of praise and appreciation to the officers of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, for carrying out such a successful and top quality revue.

MAOS CHITIM

We convey our sincere appreciation to all who answered our appeal for Maos Chitim. Our aging residents are able to celebrate the *Sedorim* with this assistance.

The poor in our community also benefit from the many kind donations given by our contributors. Most importantly we send gift certificates to *landsleit* in need residing in Israel where they can purchase Passover food in Super-sol (Israel Supermarket) and in Bialystok where they can obtain what they need with Pekao (Polish Trading Company) certificates.

SUMMER CAMPAIGN

During the summer months our Home customarily finds itself needing additional money. Therefore we launch each year a Summer Emergency Campaign after Passover. With the assistance from this fund we carry on numerous activities for our elderly residents during the summer.

We wish to thank all who so thoughtfully contributed to our Summer Campaign last year and call upon them, their relatives and friends to respond to our call for much required donations for our people this summer.

and entertainments were voiced. The residents voted to collect money and plant some trees in Israel in memory of Rose Rubin, President of the Council, who died while in office several months ago.

Community Involvement

We always try to keep our residents in touch with the outside world, the neighboring community, other homes for the aged, the world of entertainment. It prevents feeling isolated and keeps them in touch with the changing times. Driving through the city gives people the opportunity to recognize names of streets, to get excited over the huge, glass buildings which have replaced the brownstones they used to live in, to comment on the new way young people dress today.

This program of community involvement was carried out in the last six months by:

1. Participating in the School Board elections.

2. Encouraging residents to use the local public library.

3. Residents attending Senior Citizens Council meetings (sponsored by Central Bureau for the Jewish Aged) and the monthly concerts at the Educational Alliance.

4. Residents participating in Henry Street Settlement House meetings and manning their own Bialystoker booth at the Outdoor Fair, on August 21st. We also entered the bread baking contest and although none of us won any prizes, we enjoyed making the bread and eating it after it was baked.

5. On August 6th, we participated in the citywide Nursing Home Craft Exhibit and Concert at Damrosh Park. It was sponsored by the Workmen's Circle Home in conjunction with the Department of Parks. Many homes were represented with tables of crafts around the park and performances by dance and choral groups on the stage. Our craft exhibit attracted much favorable comment and so did the welcoming speech by Rose Rubin, the late President of our Residents Council. When we opened our picnic lunch of fried chicken and trimmings, we were the envy of all around us. Mrs. Skorka was so generous that we had enough to share with people who had not brought lunch.

6. Annual Theatre Benefit on October 5th, which was a great success as usual. So was the late supper served in the dining room upon returning to the Home.

7. ILGWU Concert at Lincoln Center on November 10th.

8. "THE WORLD OF SHALOM ALEICHEM," three short plays in Yiddish, on November 16th, which the residents enjoyed very much.

The Community Involved in Our Home

When the weather gets too cold for forays into the outside world, we try to bring the community into the Home with concerts and other entertainment by local groups.

Besides the things mentioned above, we had all our usual parties: the yearly Chanukah party sponsored by Mrs. Ingberg, Mrs. Skorka and Mr. Rybal; weekly movies in the auditorium on Monday evenings, and the monthly patients' luncheons.

Residents are encouraged to invite family and friends to all these occasions. Serving refreshments in the gaily decorated library on the 8th floor makes the ladies feel that they are still "balabostas." Participating in a craft program with their parents gives the children a mutual interest and an added topic of conversation for visiting hours.

Our thanks go to all the other departments in the Home without whose cooperation the Activities program could not function as successfully as it does.

TRADITION, TRADITION

Our Director and active Ladies Auxiliary member, Rose Finkelstein, is continuing the tradition of her late uncle, David Rosenbium and her departed mother, Yetta Finkelstein, of donating two cases of Passover wine to our Home. We warmly thank her for her thoughtfulness.

Helen Weinstein

FOR THE MONTH OF MARCH

by HELEN WEINSTEIN

March warms its feet by April's fire
and dreams of violets.
I grow older and easily tire
and think of all regrets . . .

The wind is keen,
The rain is cold,
The fields are all forlorn . . .
But if you bend down close to earth
you hear the flowers yawn.

For March plays a strategic part
In nature's plan you know —
When old man Winter says goodbye
and Miss Spring says Hello.

Mrs. Weinstein is a resident of our Home.

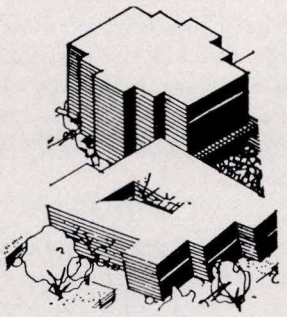
MAZEL TOV

A new grandson was born to Abraham and Estelle Gordon on January 19, 1976. Mr. Gordon is the Vice Chairman of our Board of Directors, having been active in the Bialystoker Home for many years. The name of his new grandson is Stephen Philip Gordon.

Our officers and directors extend hearty congratulations to Mr. and Mrs. Gordon as well as to the parents of the child, Laurence and Gloria Gordon. May they have much *nachas* from this addition to their family.

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

There have been several changes in the Activities Department since we last went to press:

The Activities Leader, Mifa Rogoff, is now working full time and her job description was changed to Director of Activities.

The activities program which previously ran four days a week was extended to six days, including Friday and Sunday, for both the health related and infirmary residents. The new Sunday program for residents and patients who are well enough to participate, consists of:

Entertainment

A Coffee Hour in the library with residents taking turns being hosts; a special craft program for residents and their visitors; an occasional craft sale in the lobby and reading from Sholom Aleichem and other Jewish writers in Yiddish and English.

The rationale behind the additional Friday and Sunday programs on the three infirmary floors is that we started programs in Reality Orientation and Sensory Awareness, which have to be carried out daily to be of any benefit.

Therapy

An Occupational Therapy program was started in September with Diane Gaffney, OTR, as evaluator. Mrs. Gaffney evaluates patients referred by a physician as to physical dysfunction and draws up a treatment plan which Mrs. Rogoff, COTA, implements under her supervision.

The extended program required additional staff. Jennie Bulls, who was with us six months for field work training in geriatrics, fell in love with the Bialystoker Home and stayed on as a part time member of the staff.

Volunteers

Three new volunteers, Ruth Groner, Sidney Hyman and Bella Cooper have been added to the list of our old reliables: Martha Ambus, Bernice and Nathan Birnbaum, Lena Bazin, Nick Ditizio, Dina Farber, Regina Feit, Helen Freiberg, Sylvia Hyman, Doris and Albert Kohn, Betty Ostro, Anne Reilly, Shirley Schneier, Alex Schumacher, Helen Sharron, Fanny Sternberger, Lillian Tamarkin and Lena Weber. We would also like to mention Hilda Sloyer, President of the Ladies Auxiliary, who supplies us with materials for the craft program and with help whenever needed. And Rita Siff, wife of Rabbi Sherman Siff of the Young Israel of Manhattan, who promised to come and read Yiddish stories to the residents. We cannot stress enough the importance of these volunteers to our program. They are an extra pair of hands, but more than that — they enrich the program with their individual talents. Also, they have time; they can listen to the end of a long story, something the staff with all their responsibilities cannot always do.

To thank all these nice people, a "Volunteer's Recognition Tea" was held in the auditorium on February 4th. Each volunteer received a gift, hand made in the crafts program. Mrs. Skorka served delicious refreshments. The entertainment was "home talent"; every one got into the act. The star of the afternoon was our own Rabbi Kronick with a rendition of Yiddish and Israeli songs.

Everyone has the need to give.

New Friends

Students of the Industrial Arts Department of N. Y. U., accompanied by one of their Professors, Isabel Lee, came to the Home in December bearing hand made gifts for our residents, who in turn presented them with gifts they had made. The residents plied the young people with refreshments and everyone had a good time.

Congratulations to the New Slate of Officers for 1976.

Elected at the January meeting of the Residents Council.

President.....Anna Goren
Vice-President.....Maurice Jeffey
Secretary.....Sophie Berger
Treasurer.....Tessie Schwartz

Floor Representatives:

5th floor
Gussie Wall, Lena Gerson

6th floor
William Lifshitz, Julius Zbarsky

7th floor
Esther Gobel, Nettie Goltzman

Delegates to Senior Citizens Council: Helen Weinstein, Evelyn Sloane, Maurice Jeffey. Alternates: Rose Savador, Samuel Levine

Welcoming Committee: Anna Scheinman, Celia Slipowitz, Samuel Levine, Helen Weinstein

Bialystoker Volunteers—Visiting Committee: Mary Farkas, Rose Savador

House Committee: Mary Farkas, Rose Epstein, Anna Scheinman, Rose Savador, Celia Slipowitz, Evelyn Sloane.

The Residents Council attended to a lot of business during the last year. The Residents' Bill of Rights was discussed, approved and signed. Residents' preferences as to program

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home for the Aged
228 East Broadway
New York, New York

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

Please accept the enclosed check as a token of appreciation for the wonderful work that you are and have been doing for so many years. My recent guided tour through the premises with Sam Solasz, Mrs. Ingberg and Mr. Rybal has left a lasting impression with me. The efforts of a dedicated person such as Sam, who gives of his heart and his financial means, cannot be taken lightly and certainly must be an inspirational example for all to follow. I myself am very actively involved in similar charitable activity and can understand the satisfaction one derives when his efforts are rewarded by the good that has been done for human beings in need of help.

Although the enclosed contribution is but a "drop in the bucket" when it is related to the total cost of running the Home, I know that in some small way I will have helped to meet the enormous financial burden you are confronted with. I would also like you to know that your Home will certainly remain on the list of organizations to which I will make an annual contribution so long as I am financially able to do so. Let us all hope that individuals such as Sam Solasz enjoy good health for many years to come so that you can continue to derive the substantial benefits of their efforts.

Sincerely yours,

ROBERT SALTZMAN

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home for the Aged
228 East Broadway
New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

On June 28th we celebrated our Golden Wedding Anniversary. It is, as you know, traditional on such a special occasion to celebrate with both family and friends, usually at a substantial cost for catering, dinner and gifts. We could not help feeling that all of the money which would thus be expended might be put to better use.

In the course of fifty years of marriage, we have had many opportunities to celebrate with our family and with our friends. Now we want to celebrate our joy and thankfulness in another way—by sharing money, otherwise to be spent for an anniversary party, with the Bialystoker Home for the Aged. Please accept the enclosed check for $500 in recognition of your splendid work in the past, and with the hope that it will be continued in the future.

Sincerely,

Mildred and Nathan Starr

* * *

(Editor's Note: The officers and directors of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express their deepest gratitude to Mr. and Mrs. Starr for their charitable deed. May the Almighty grant them many more years of good health and happiness together.)

BIALYSTOKER HOME REMEMBERED

(Editor's Note: In 1975, Mrs. Eugenie Harris Gross conducted an interview with several of our residents, tracing their background in Europe and how they adjusted to life in America. In the June, 1975 issue of the "National Jewish Monthly," published by Bnai Brith, Mrs. Gross contributed an article incorporating her interview with residents of the Bialystoker Home, titled, "The Journey Remembered." The following are two letters in a subsequent edition of the "National Jewish Monthly," expressing appreciation for Mrs. Gross' article.)

Torrance, Ca.

After reading "The Journey Remembered" by Eugenie Harris Gross in your June issue, I was once again living the days of my youth.

I was born and raised on the Lower East Side, and my mother and her sisters were founders of the Bialystoker Home for the Aged. I remember the day the home opened. I remember setting the tables for dinner after I got home from school, wheeling a cart containing tubs of water and towels just outside the dining room so that the old people could wash their hands before eating. I remember the block party when the mortgage was burned, and when the entire community marched in protest against a New York firm selling Nazi-made goods in 1937. My memories are so beautiful and so happy. We must never forget.

ELEANOR HAHN

Philadelphia, Pa.

Eugenie Harris Gross' article brought back many memories of my childhood. Many Jewish families that arrived from Europe did not remain in New York City. A lot went to other cities, such as Rochester, New York, where I was born and raised by foreign-born parents.

I believe it would be very interesting to read how Jewish immigrants lived and raised children in other American cities.

BERNARD S. ZELL

LETTERS TO OUR EDITORS

Mr. Elly Tarlofsky, President
Bialystoker Home for the Aged
228 East Broadway
New York, N. Y. 10002

Dear Mr. Tarlofsky:

I have just finished reading your message in the *Bialystoker Stimme*. Your message and the contents of the *Stimme* inspired me to write and thank you for continuing to work for the elderly residents at the Home.

My beloved parents, Mr. and Mrs. Abraham Kass, were also devoted to the Home. In their beloved memory I send the enclosed check.

I sincerely hope G-d will give you and our people strength here in the Diaspora and in our beloved Israel.

Happy New Year.

HILDA GRADINGER

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home and Infirmary for the Aged
228 East Broadway
New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

I would like you to know how much I enjoyed yesterday's concert. It was the finest in many years. Every one of the artists was outstanding. You really should charge a little more than you do. I enjoy it so much.

Thank you for the lovely seat I had.

Sincerely,
GRACE N. SHULTZ

KLUTZNICK AND FISHER, PROMINENT JEWISH LEADERS, EXPRESS APPRECIATION FOR YIDDISH ARTICLE ABOUT THEM IN LAST *STIMME*.

In the September, 1975 issue of the *Stimme,* a Yiddish article appeared concerning two prominent Jewish leaders who attended a conference of the World Jewish Congress, February, 1975, in Jerusalem. Our *landsman,* former Deputy Mayor of Tel Aviv Zvi Klementynowski, coincidentally discovered that both these personalities are of Bialystoker descent. They are Philip Klutznick, a renowned American Jewish leader and Lord Fisher of Camden, a member of the British Parliament and Chairman of the Board of Deputies of the Jewish community in Great Britain.

Mr. Klutznick spoke at a session of the conference, beginning his talk by debating whether to speak in English or Yiddish. He then casually remarked that he learned Yiddish from his grandparents who came from Bialystok. Mr. Klementynowski immediately communicated with Mr. Klutznick, indicating to him that he is also a Bialystoker.

Subsequently, Zvi Klementynowski had occasion to sit at a table with Lord Fisher of Camden for tea. He told him that he just discovered a new Bialystoker *landsman,* Philip Klutznick. On hearing this, Lord Fisher began speaking a beautiful Yiddish, indicating that his mother was born in Bialystok.

The article in the last issue of the *Stimme* detailed the rich background of these two individuals, outlining the varied causes for which they work. Bialystokers may justly be proud that Philip Klutznick and Lord Fisher share the lofty heritage of Bialystok.

The following are letters from them responding to the article in the *Stimme:*

Philip M. Klutznick
875 North Michigan Avenue, Suite 4044, Chicago, Illinois 60611

Ms. Ethel Ingberg
Mr. Izaak Rybal
Rabbi Lowell S. Kronick
Bialystoker Home and
Infirmary for the Aged
228-230 East Broadway
New York, New York 10002

Dear Friends:

I am deeply grateful for your letter of August 26th and the enclosure. It is a pleasure to share a page with my good friend, Lord Fisher. Thank you for your thoughtful references.

Cordially,
PHILIP M. KLUTZNICK

FROM THE LORD FISHER OF CAMDEN

48 Viceroy Court, Prince Albert Road, London, N.W.8. 7PR

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Center and Bikur Cholim, Inc.
228-230 East Broadway
New York, N. Y. 10002
U.S.A.

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

I thank you very much for your letter of the 26th August enclosing the Bialystoker Stimme. I have read this with very great interest and in particular the article about me in the Yiddish edition.

It so happens that Philip Klutznick is an old and good friend and it is a coincidence that we appear side by side.

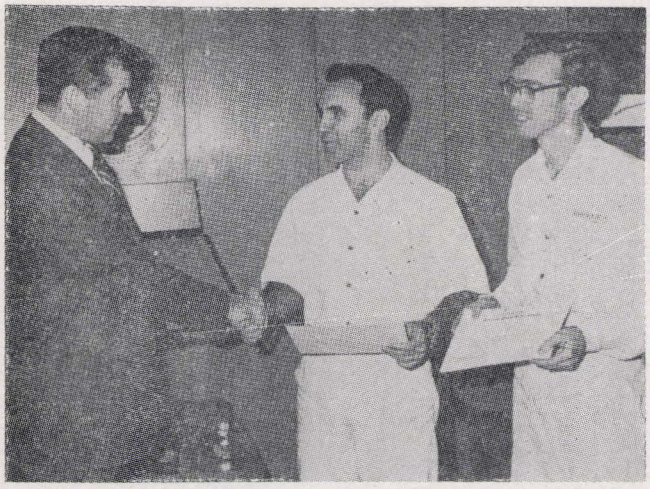
My wife joins me in sending to you and all your colleagues together with the residents, our best wishes for a Happy, Healthy and Peaceful New Year.

Yours sincerely,
The Lord Fisher of Camden

THE LATEST DEVELOPMENTS IN THE CASE OF BENJAMIN LACH

Our readers have been kept up to date on the progress of Benjamin Lach, the son of Bialystoker parents, sentenced to 40 years in a Texas prison, toward winning his freedom. The Bialystoker Center and Home has set up a Defense Committee to obtain for Benjamin the best possible legal assistance so that he may be released.

We reported in the last issue that Benjamin's appeal had been denied at all state court levels and also by the Federal District Court in Houston, Texas. While there still may be a possibility of taking his appeal to the United States Court of Appeals for the Fifth Circuit, the most promising avenue at this time appears to be parole. His attorney has informed us that the Texas Board of Pardons and Paroles will probably review his

Congratulations Extended — (L to R): W. J. Estelle, Jr., Director of the Texas Department of Corrections, congratulates Benjamin Lach and Paul E. Krueger on their outstanding achievements in the American Penal Press Contest. Lach, editor of "The Echo", received a trophy after the TDC publication was voted number one penal newspaper in the nation.

parole application in April, 1976. While it is unusual for the Parole Board to grant parole on first review in assaultive cases, it may make an exception in Benjamin's case because of his many achievements while in custody. The following is a list of those achievements:

During the entire period of his incarceration, Benjamin has had no disciplinary problems. He worked in the field at Eastham (one of the prison facilities at which he was incarcerated) for approximately one year, and while there received an Associate of Applied Science degree in business maintaining a 3.4 average. Furthermore, at Eastham he was active as a Sunday School teacher and was engaged in the Alcoholics Anonymous program as a counselor. Later at the Ramsey Unit, he finished one semester of college credit while working as a bookkeeper in the Education Department and in the furniture factory. At the Walls (the prison in which he is now incarcerated), Benjamin Lach has participated in the college program, is listed as a graduate student at Sam Houston State University with a major in psychology, has been accepted as a graduate student at the University of Houston with a major in behavioral science, and has made application to the Boston University School of Public Communications upon his release from the Texas Department of Corrections. He has become a Corps member of the Transactional Analysis Program. Benjamin has, furthermore, been for some period of time the Editor of the "Echo," which has been voted the number one prison newspaper in the nation. He has been a Class Three Trustee since October 27th, 1971, and is an honorary Jaycee in the Huntsville, Texas Junior Chamber of Commerce.

The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged has sent letters to the officials who conducted Benjamin Lach's trial, appealing to them not to oppose parole on first review. We have listed for these individuals Benjamin's constructive activities while in prison and hope that they wil be persuaded that he does deserve freedom.

At our request, Sam Solasz, our Vice-President, has graciously offered Benjamin Lach a position in his meat processing plant, Master Purveyors, and sent a letter through us to the Texas Parole Board informing them of his offer. This was necessary because the Parole Board wants to know how an inmate will occupy himself once parole is granted. Benjamin Lach joins us in thanking Mr. Solasz for his help.

The following is a letter from the son of a resident who recently passed away:

February 8, 1976

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

Thank you and Rabbi Kronick for your kind letter of February 3rd.

I do find it difficult to express to the fullest my appreciation to you and each member of your institution and the organization behind it for the professional care, the tenderness, warmth and indeed love you have given to both my parents in their most difficult years.

No, my friendship with the Bialystoker Home will not cease now. Please call on me at any time and be sure I will respond to the best of my ability.

I am enclosing a token of appreciation.

With my best wishes and again with heartfelt thanks.

Sincerely,
LEWIS W. SOLOMON

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY HONORS ITS VICE PRESIDENT, IDA ROSENBLUM, AT DINNER AND CONCERT

Ida Rosenblum, Vice President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, was honored by the Auxiliary at a lavish Dinner and Concert Sunday, October 12th, 1975. Many relatives and friends of Mrs. Rosenblum, along with members of the Ladies Auxiliary, participated in this festive occasion. The Dinner, held in the auditorium of our Home, was enhanced by a talented musical concert.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, served as Chairlady and greeted the audience in the name of the institution.

The President of the Ladies Auxiliary, Mrs. Hilda Sloyer, explained in her message why Mrs. Rosenblum was selected as guest of honor. For a number of years, Mrs. Rosenblum has been very devoted to the Home and the Auxiliary. She has regularly attended meetings, never refusing to give her assistance when called upon. She frequently brings in donations, both her own and from family and friends. Not only has she herself been actively involved in our institution, but she has introduced her family members to our ranks so that they can also take an active role in helping us carry on our important work. Mrs. Rosenblum has, in addition, made possible contributions to our Annual Bazaar by soliciting merchandise from family and friends. Mrs. Sloyer warmly thanked Ida Rosenblum for all her good deeds on behalf of the Ladies Auxiliary and hoped that she would be granted many more years of energetic effort. Mrs. Ruth Winston, daughter of Ida Aidak, First President of the Ladies Auxiliary, pinned a corsage on the guest of honor.

Izaak Rybal, General Secretary, welcomed the guests, expressed gratitude to Mrs. Rosenblum, and made an appeal for the Ladies Auxiliary in her honor. A nice sum of money was raised.

The highlight of this event was the presentation of a special plaque to Ida Rosenblum by Rose Finkelstein, an officer of the Ladies Auxiliary and the guest of honor's cousin. Mrs. Rosenblum expressed her appreciation to the Ladies Auxiliary for having chosen her as its honored guest at the Dinner, thanked her family and friends for taking part in her testimonial, and gave a very generous donation to the Bialystoker Ladies Auxiliary.

Simon Rogove, Mrs. Rosenblum's son-in-law, spoke on behalf of the family, expressing his love for his mother-in-law, emphasizing the importance of assisting the elderly, and pointing out Mrs. Rosenblum's great spirit of compassion for those needing help. Mr. Rogove spoke movingly, quoting from the Bible and other appropriate sources.

The officers of the Bialystoker Home and Ladies Auxiliary profoundly appreciate Ida Rosenblum's activities on behalf of our organization and hope that she will continue her good work.

Rose Finkelstein presents testimonial plaque to Ida Rosenblum. (L to R:) Ethel Ingberg, Hilda Sloyer, Ida Rosenblum, Rose Finkelstein, Izaak Rybal.

The Rosenblum family and friends at Testimonial Dinner for Ida Rosenblum.

RESIDENTS' CHANUKAH PARTY

This year's Chanukah party for the residents was held December 1, 1975. Mr. and Mrs. Jack Ingberg, Mr. and Mrs. Izaak Rybal and Mr. and Mrs. Jack Skorka sponsored it.

The auditorium, specially bedecked with beautiful decorations for the occasion, was the scene of the celebration. Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, served as master of ceremonies. He warmly greeted the audience, stressing the joyous nature of Chanukah. Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, and Mrs. Bronia Skorka, Director of Building and Food Services, each addressed the residents, after which a gift was distributed to each resident by the sponsors of the party. Delicious refreshments were served by the Food Services department.

Cantor Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, graciously sang a number of cantorial and folk renditions. Bryan D. Carew entertained the residents by playing appropriate songs on the guitar.

During Chanukah, the residents assembled in the dining room, and participated nightly in lighting the *menorah.*

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

By HILDA SLOYER, *President*

The past history of the Bialystoker Ladies Auxiliary's assistance to the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, has been amply documented in past issues of the *Stimme*. In this article, I would like to mention some of my impressions concerning the present work of the Auxiliary.

The substantial group of women who regularly attend our Monday meetings at the Home deserve much credit since most of them are retired, some of them elderly and others ill. Nevertheless, they share a sense of responsibility to the institution, causing them to overlook their personal problems. I call this true dedication.

The atmosphere at the Monday meetings is very warm, pleasant and friendly. The members feel they belong to one another and to the Bialystoker Home. Coming to the meetings imparts to them purpose and meaning. They know that their efforts contribute to fulfilling the goal our Home has set for itself since its inception—providing a home, a shelter and a congenial environment for the old and the sick.

In the past several months, some neighbors from our East Side community have joined the Ladies Auxiliary. They have heard from their friends about our vital efforts and have joined our organization to offer their help. I believe this is a most encouraging trend which will keep the Ladies Auxiliary strong and effective. I fervently hope that other residents of our community will follow the example of their neighbors and join our ranks. I promise you will feel very satisfied.

The children of our elderly residents, those who have been with us for a long time and those who have recently been admitted, I urge to become members of the Bialystoker Ladies Auxiliary. Many of you visit your parents and relatives, offering them affection and moral support. This is most important for the well being of the residents but there is more you can do. You can make sure that the Bialystoker Home, where your relatives reside, is kept strong. Please make it your business to attend our meetings every Monday at 12:00 noon.

Our ladies, despite the fact that many of them live on fixed incomes, give fully and generously for the benefit of our Home. In fact, the Ladies Auxiliary plans to present to the Home at its Purim meeting a check for a very substantial amount, all of it collected from the donations of our members. This is a fine tribute to their generosity, compassion and humanity.

I wish all our readers a healthy and happy Passover.

DAVID LUBIN, CELEBRATING 85th BIRTHDAY, CONTINUES HIS IMPORTANT ACTIVITIES

David Lubin, one of the first and most important active members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, visited Kiryat Bialystok in December, 1975, announcing the following three initiatives he had made on behalf of that Yahud, Israel community, established 25 years ago as a monument to pre-war Jewish Bialystok.

Mr. Lubin, President of the "Kiryat Bialystok Foundation," said he was establishing a scholarship fund for selected students of the Kiryat Bialystok-Yahud high school. This will ease the financial burden of their parents as these youngsters pursue their education.

Second, Mr. Lubin has made a substantial donation to the project currently in progress, *Sefer Bialystok,* which will be a thoroughly researched history of the

David Lubin

Jewish community of Bialystok from its inception until its liquidation by the Nazis.

Third, Mr. Lubin has set up an annual budget for the municipal institutions in Kiryat Bialystok, such as the synagogue and the community center, which will receive from now on regular budget allocations from monies available to the Kiryat Bialystok Foundation.

At a specially convened reception at the "Beit Am," the community center in Kiryat Bialystok, Mr. Lubin was honored for his many years of devoted service to that community and was tendered a congratulatory toast on the occasion of his 85th birthday in March, 1976.

A lengthy interview with Mr. Lubin by Izaak Rybal, General Secretary of the Bialystoker Center and Home, appeared in the April, 1974 issue of the *Stimme*. It traced Mr. Lubin's involvement in our own institution for many years.

Our officers and directors extend a warm *mazel tov* to David Lubin on his 85th birthday and wish him and his lovely wife, Betty, his constant companion, many more healthy, happy birthdays so that he may continue his important activities for Kiryat Bialystok and the Bialystoker Home.

A PROFILE OF THE SOCIAL SERVICE DEPARTMENT

By SONYA K. ESSIN, MSW
Social Worker

I was born in Russia and came to the United States at the age of 8. This has been a help to me as Social Worker for the Bialystoker Home, because my background is similar to that of many of the residents and because I can converse with them freely in Yiddish and in Russian, if necessary. All of my education I received in America—a B.A., M.A. in Literature and a Master's degree in Library Science in Cleveland, Ohio; and a Master's degree in Social Work in Wisconsin.

I was a librarian and a library supervisor until 1952 when I changed to Social Work because I preferred

Sonya K. Essin

people to books. I helped children—dependent, neglected, abused and battered children, in their own homes, in foster homes and in adoption—until August, 1974 when I came to the Bialystoker Home.

There is a widespread myth that the aged are like children and should be treated as such. The fact is that old and young alike have certain basic human needs, such as food, shelter and a chance to learn in order to grow and flourish.

There are important elementary Social Work principles which apply to the elderly as well as the young. These are: 1. Every client is an individual and should be treated as one—not as a case, a number, or a problem. 2. Every client must be accepted as he is, with his faults as well as his virtues; his weaknesses as well as his strengths, but it is the strengths we build on. In the words of a once popular song, "Accentuate the positive, eliminate the negative." 3. Every person, as long as he is mentally competent, is entitled to the right of self determination—a chance to participate in plans being made for him. Hence, the Resident's Bill of Rights which each resident is asked to read and sign. 4. Even a good social worker can get nowhere unless she first builds up a relationship of trust and love with the client. Most important is love. A social worker who does not love people has no business being a social worker, and should "switch, rather than fight."

Social services in long term care facilities, such as the Bialystoker Home, have as their chief goal helping residents to live with dignity as long as possible and, when the time comes, to die with dignity. Social services start with the original application for admission. We meet with the family as well as with the applicant—helping them to consider alternate plans; get a preview of facilities and services at the Home, and finally come to a reasoned and satisfying decision. Family members are also legitimate recipients of social services throughout the resident's stay at the Home. Family attitudes and relationships are important to the overall well being and the rapid adjustment of the resident. If they are helped to work through their emotional conflicts about putting their relative in a home they can accept the placement more comfortably and help the resident to do so.

After admission, other problems develop. The Social Worker is there to listen; to assuage the client's fears, comfort his or her distress; help him realize that his problems are universal, rather than unique; fortify his strengths; encourage him to keep active, interested in things outside his immediate problem, and remain independent as long as possible. Later he may need help in accepting realistically the process of deterioration many have to face.

Working with the aged can be very gratifying although we are sometimes discouraged. They may not always realize you are genuinely interested in helping them if you disagree, or if they can't get their way. Even if they do realize it, they do not always easily express their gratitude. Our satisfaction comes from seeing the pleasure in their eyes, or from knowing that we have helped to solve a difficult problem; smoothed out a few rough spots; made a few residents happier; or, better still, hearing from a grateful relative that our efforts to help them were successful. The daughter of a recently admitted resident said to me with tears in her eyes after her mother was admitted, "You'll never know how much you helped me the very first time I came to talk to you about my mother and you said: 'You are entitled to a life of your own'."

MR. AND MRS. EDWARD KOLBER DONATE TORAH BREASTPLATE TO LONG ISLAND CONGREGATION IN HONOR OF THEIR CHILDREN

Mr. and Mrs. Edward Kolber, Directors of our Home, donated a breastplate for the *Sefer Torah* they dedicated at Congregation Shaarei Zedek, Hicksville, New York, in honor of their children, Lee and Morris Zuckerman.

Ed and Mollie Kolber have long been involved in our Home and Bialystoker Ladies Auxiliary.

Three Officers of Bialystoker Home Receive Awards at Annual Testimonial Dinner

Ethel Ingberg presents testimonial plaque to Minnie and Rubin Bindler at Annual Dinner.

The Bindler family and friends at Annual Dinner.

Izaak Rybal presents testimonial plaque to Sam and Rose Solasz.

The Solasz family and friends at Annual Dinner.

Rabbi Lowell S. Kronick presents testimonial plaque to Harry and Gertrude Feinberg.

The Feinberg family and friends at Annual Dinner.

Annual Dinner and Concert Held Sunday, November 9th, 1975 In Honor of Three Officers of Bialystoker Home

On Sunday, November 9th, 1975, our annual Dinner and Concert was held in the new building auditorium, honoring Rubin Bindler, Vice President; Harry Feinberg, Chairman, Board of Directors; and Sam Solasz, Vice President. Judge Philip Novick, Chairman of our Board of Governors, served as chairman of this event. Mr. Novick welcomed the honored guests, their families and friends.

After singing the "Star Spangled Banner" and "Hatikvah," corsages were presented to Mrs. Minnie Bindler by her daughters-in-law, Mrs. Barbara Bindler and Mrs. Bernice Bindler; to Mrs. Gertrude Feinberg by her daughter, Mrs. Susan Markowitz; and to Mrs. Rose Solasz by her daughter, Dianne Solasz.

In the absence of our President, Elly Tarlofsky, because of illness, Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, read an inspiring message from the President congratulating the three guests of honor and encouraging the Home to make available its top quality services for the elderly to a larger number of those in need.

During the dinner, served at ornately decorated tables, Cantor Feinberg, one of the guests of honor, sang several songs, accompanied at the piano by his daughter, Mrs. Joyce Rothman.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, greeted the guests of honor and their families, and reported on the excellent work the Bialystoker Home is doing for the elderly residents in its care.

Our General Secretary, Mr. Izaak Rybal, congratulated the three officers, their wives, families and friends and made an appeal which brought in a very large sum, reflecting the devoted, enthusiastic response of the audience.

Among the guests greeted at the Dinner were: the famous Yiddish Theatre actor and actress, a husband-and-wife team, Herman Yablokoff and Bella Mysel; I. Shmulewitz, correspondent of the "Jewish Daily Forward"; Israel Becker, a Bialystoker *landsman,* and producer of the "Habimah" Theatre in Israel; Abraham Shaikevitch of Israel, our *landsman;* Jerry Mink, our good friend, who has spearheaded the augmented drive to assist the remaining Jews in Bialystok, and his sister, Mrs. Selma Lubkin; New York City Real Estate Commissioner Ira Duchan, a guest of Mr. and Mrs. Solasz. Delegations from the Dayan Club, District 20; the Club of Grodner Friends; the Club of Bialystoker Friends and the Goniondzer-Trestiner Organization, also attended.

Special plaques were then awarded to the three guests of honor. Mrs. Ingberg presented a plaque to Rubin Bindler; Rabbi Kronick to Harry Feinberg and Mr. Rybal to Sam Solasz. After presentation of the plaques, the guests delivered short remarks of appreciation to the Bialystoker Home for having selected them to be honored and pladged to continue their devoted service to the institution. Morris Molosofsky delivered congratulatory remarks to Rubin Bindler. Philip Novick congratulated Harry Feinberg and Rabbi Stanley Platek, spiritual leader of the Hollis Hills Jewish Center, spoke on behalf of Sam Solasz.

At the conclusion of the proceedings, a drawing for our raffle drive, launched more than a year ago, was held. Ten prizes were offered; the first prize was an original painting by the well known artist, our *landsman,* Benn of Paris, portraying three symbols of pre-war Bialystok consumed in flames. Winner of this first prize was Max Dorf, who was gracious enough to return the painting to our Home to be sold. The second prize was a 19" portable color television, won by Viola Lynn. Eight other prizes went to additional lucky winners. The raffle campaign was greatly successful in terms of the amount it raised for our Building Fund.

We are very proud of the three officers honored at the Annual Dinner. They have invested many years of tireless, selfless efforts for the benefit of our institution. May they continue their excellent work for a long time to come.

IMPORTANT NOTICE

A while ago the prominent Jewish painter and Bialystoker *landsman,* Benn, who lives and pursues his creative work in Paris, donated to the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged his original painting, depicting three symbols of Jewish Bialystok—the town clock *(shtadt zeiger),* the synagogue and the textile factories.

On November 9, 1975, our raffle campaign climaxed with our offering a number of prizes to winners of the raffle. The painting by Benn was given as the first prize, and won by Max Dorf. Mr. Dorf, however, graciously returned the painting to our Home as a donation.

We therefore wish to inform Bialystoker *landsleit* and friends that this moving work of art is available for purchase. The income from the painting will help further the important activities conducted by this institution on behalf of the elderly.

Those wishing to make suitable offers to buy the painting, please contact our office:

BIALYSTOKER HOME
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Mr. and Mrs. Harold Morrow and Mr. and Mrs. Jack Berger receive their Israel Bond awards from Charles Schwecher and Sam Solasz. (L. to R.:) Izaak Rybal, Charles Schwecher, Harold and Leah Morrow; Sally and Jack Berger; Harry Feinberg, Sam Solasz, Ethel Ingberg.

$100,000 RAISED AT ISRAEL BOND BRUNCH HONORING HAROLD MORROW AND JACK BERGER

The State of Israel continues to be very important to the Bialystoker Home and its members. Several times in the past, the Home has sponsored Israel Bond Drives to provide economic support for our beloved and beleaguered homeland.

On Sunday, January 11th, 1976, a sumptuous brunch was held at our Home to sell Israel Bonds. Chosen as the guests of honor were Harold Morrow and Jack Berger, both members of our Board of Directors and brothers-in-law.

Harold Morrow was born in Pruzane. The Nazis interrupted all of his hopes and plans, confining him in the ghetto and then deporting him to Auschwitz. When the American Army liberated the concentration camp, Mr. Morrow met Jack Berger's sister Leah, his future wife. After emigrating to America, Harold and Leah met again and were married.

Jack Berger was born in Bialystok into a family with deep Jewish religious identity. He graduated from the Hebrew Gymnasium in Bialystok in 1938 and acquired a commitment to Zionism during those years. He too was incarcerated in Auschwitz where he met his wife-to-be, Sally. They were married in New York.

Both Mr. Morrow and Mr. Berger, having suffered so much at the hands of the Nazis, appreciate the existence of the State of Israel, for it represents the survival of the Jewish people despite the adversity plaguing it throughout its history. They are also devoted members and directors of our institution, and for these reasons they were selected as guests of honor.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, greeted the audience and introduced the Chairman of this event, Sam Solasz, and the Vice Chairman, Charles Schwecher.

Molly Rybal presented a corsage to Mrs. Morrow; Hilda Sloyer pinned a corsage on Mrs. Berger.

Cantor Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, sang some beautiful melodies, accompanied at the piano by Sonia Eidus.

Mr. Solasz introduced the main speaker, Dr. David Friedlander of the Israel Consulate in New York. Dr. Friedlander congratulated the guests of honor, expressed his appreciation to the Bialystoker Home for conducting this Israel Bond Brunch and explained the necessity of buying Israel Bonds.

Izaak Rybal, General Secretary, made the appeal for purchasing Israel Bonds. The response was most enthusiastic. Almost $100,000 in bonds was sold.

Mr. Schwecher presented special awards by State of Israel Bonds to Harold Morrow and Jack Berger. Both guests of honor delivered short, inspiring responses, indicating their total devotion to Zionism and the State of Israel, thanking the Bialystoker Home for arranging this successful Bond Drive.

The audience consisted of relatives and friends of the Morrow and Berger families, as well as members of our institution. The brunch featured a large variety of tasty foods, thoroughly enjoyed by those present.

At this time, when Israel is being increasingly isolated in the international community, the Bialystoker Home will continue to do whatever it can to offer assistance and encouragement to the Jewish homeland.

ZIONISM IS RACISM— THE BIG LIE

By RABBI LOWELL S. KRONICK

No madman, captivated by the most bizarre fantasy, could have imagined it. No novelist or playwright, seized by a frenzied creativity, could have composed such a scenario.

Resolved that Zionism is racism. The United Nations has officially adopted this equation. Israel has never been more isolated.

What pains me is that the Big Lie still works. It fooled millions of people during the Nazi years and it is deceiving millions more now. Hitler and his henchmen discovered that if they repeated a blatant falsehood often enough—that the Jews were monsters —the masses would come to believe it. No one would dare lie so flagrantly, the popular reasoning went, unless the statement, wildly enough, were true. The Arab nations and their Third World allies have resurrected the Big Lie, using it to their utmost advantage in assuring approval for the anti-Zionism resolution.

The residents of the Bialystoker Home, most of them from Eastern Europe at the turn of the century, do not need to be told that the "Zionism is racism" resolution is a big lie. They, who narrowly escaped pogroms initiated against them because they were strangers in strange lands, understand that all Zionism seeks is a home for Jews in Israel. Jewish nationalism never interfered with other peoples or races.

Before 1948, Zionism was the movement to create a Jewish State. Since then, it is the support of the State to ensure its economic and political survival. There are no racial overtones. Zionism is based on the belief that all national groups have a right to exist, to develop their cultural heritage, to offer a haven of refuge to their people. And so do the Jews. All groups have a right to live somewhere in the world and the Jews have an historical right to Israel.

Also, the very existence of the State is fundamental to Jewish survival as both a cultural center and refuge. To the religious Jew it is further essential as a sign of G-d's providence and the fulfillment of the Torah. Christian Zionists believe their religion will not be fulfilled until the Jews return to their homeland.

Those who offered the damnable anti-Zionism resolution should know they are in no position to protest against racism since many of them are practitioners *par excellence* of the vilest forms of racial hatred and discrimination. It is their racism in fact which disturbs them about Zionism; they object to Jews having a homeland in Israel. Rather, Jews should be widely scattered throughout many lands, the better to be oppressed or liquidated by their hosts. It is this irony —this hypocrisy—which suggests the Big Lie parallel. The Arab racist rages against the "racism" of Jews.

Many of our residents at the Bialystoker Home either chuckle cynically or express indignation at this turn of events. They remember their youth in Bialystok or other Eastern European towns at the turn of the century: the enmity toward them of their non-Jewish neighbors, serial pogroms, oppression, fear, the ghettoization of their lives.

Those who escaped the horrors of World War II —Bialystoker *landsleit* in their ranks—cannot forget the deportations, destruction of their homes, wholesale murder of their families and friends, concentration camps, the desperate flight to freedom.

Zionism to us Jews, in light of these nightmares, represents hope for the future. No matter how bad things get, we have a land to go home to—Israel—where we can live in peace.

We have no interest in displacing other peoples from their homes. The problem is they lay claim to our land, unleashing guerrilla gangs to terrorize us into submission. They point guns at our heads, bomb our innocent civilians, men, women and children, yet win almost universal sympathy from the world by representing themselves as the victims and Israel as the stubborn aggressor.

The saddest aspect of this debacle is that the United Nations, that creature of a world tired of war, striving to build a structure of peace within which international disputes could be settled by discussion and not by war, has degenerated into a theatre of the absurd. The level of dialogue between nations and the quality of decisions at the U. N. have declined abysmally as the tyrranical majority of communist and developing nations has taken over. Illogic has replaced reason; a flood of lies has inundated the pursuit of truth. A mindless "bandwagon psychology" of Third World and even some Western nations has prevented intelligent dissent. One-sided condemnations of Israel for its defensive measures against attack, while ignoring Arab terrorism, demonstrate a lack of fairness in present international relations.

Current events, especially as they relate to Jews, are discussed and analyzed Tuesday mornings at Mr. Rybal's "News of the Week" lectures. At my Friday morning Torah classes, I frequently relate contemporary issues to traditional Jewish values. Our residents are thus kept closely informed of the news and its meaning.

It is to the credit of our elderly residents that they correctly grasp these issues as well as the wild inaccuracies contaminating the recent U. N. debate. They know what Zionism really is and they recognize who the racists are. The lessons of the past are not quickly forgotten.

With undying hope that peace will eventually come to our Land and people, I wish everyone a healthy, happy and kosher Passover.

Dr. Samuel Pisar Vows "Never Again" During Auschwitz Visit

To return at your side, Mr. President, to this altar of the holocaust, where as a boy of 14 I died so many deaths, lived so many tortures and humiliations, where all I ever loved was reduced to cinders, is an experience that staggers the soul.

But it is also a journey from tragedy to triumph.

By your presence here today, the date on which from London, 35 years ago, Charles de Gaulle's call to resistance redeemed the honor of France, you add a new dimension to the historic meaning of the 18th of June.

From here, Mr. President, you speak to generations, to races, to nations, to ideologies, to liberal and conservative, to rich and poor, to East and West.

For the spot on which you stand is the deepest wound ever inflicted upon human civilization, the inferno where Eichmann's realism eclipsed Dante's vision of hell.

On this I bear you the personal testimony of a rare survivor, perhaps the youngest survivor of all.

Among the unspeakable reminiscences that flood my mind in these once familiar surroundings, one heartbreaking image stands out, and it is the only one about which I would like to say a word.

Near those machine-gun towers, in their striped blue and white rags, sat every day the most remarkable symphony orchestra ever assembled. It was made up of the greatest virtuosos from Warsaw and Paris, from Kiev and Oslo, from Budapest and Rome. The precious violins they brought along on their last journey were signed Stradivarius, Guarneri and Amati.

To accompany the daily hangings and shootings —while the gas chambers over there belched fire and smoke—they were ordered to play Mozart, the Mozart you and I adore.

Enough of the past!

These horrors, which I have never mentioned to you in the years of our friendship devoted to seeking together new avenues of international coexistence, new weapons of peace, must not numb our senses, nor shake our faith in God and man.

If they seem relevant today it is because we dare not forget that the past can also be prologue, that amidst the ashes of Auschwitz we behold the true specter of doomsday—a warning of what might still lie ahead.

Mr. and Mrs. Samuel Pisar (in background) with French President Valery Giscard d'Estaing on June 18, 1975 as Mr. Pisar returned to Auschwitz. The message reproduced on this page was delivered by Mr. Pisar on this occasion.

It is to this barbed wire fence, therefore, that man must come in emulation of your example to bow his head and meditate on justice, on tolerance, on respect for human rights and, most of all, on new moral perspectives that can reclaim the world's alienated youth.

Mr. President, in this cursed and sacred place you are facing your greatest audience. Here you stand in the presence of four million innocent souls.

In their name, and with the authority of the number engraved on my arm, I say to you that if they could answer your noble words they would cry out: "Never again"!

Never again between Frenchman and German, between Turk and Greek, between Indian and Pakistani. Never again between Arab and Jew.

In their name I thank you for your pilgrimage to this shrine of martyrdom and agony.

Your gesture inspires universal hope that the statemen of the world will pay new heed to the clouds of violence that are gathering around us.

That they will spare no effort to lead us to a safer and better future.

Samuel Pisar, Auschwitz, 1975.

said in part: "To return to this altar of the Holocaust, where as a boy of 14 I died so many deaths, lived so many tortures and humiliations, where all I ever loved was reduced to cinders, is an experience that staggers the soul but it is also a journey from tragedy to triumph."

Then Dr. Pisar portrayed, in his dramatic speech, the horrors that transpired in the death camp under the Nazis. He spoke of the gas chambers, the crematoria and the electric wires. He recalled the tortured and slaughtered innocent millions, the majority of them Jews.

"In their name," said Samuel Pisar to the French President, "and with the authority of the number engraved on my arm, I say to you that if they could answer your noble words they would cry out: 'Never again'! In their name I thank you for your pilgrimage to this shrine of martyrdom and agony."

This same message, delivered to President Ford during his July, 1975 visit to Auschwitz, was reproduced in beautiful, appropriately composed brochures in French and English.

* * *

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, visited by Samuel Pisar not too long ago, expresses in the name of all Bialystoker *landsleit* throughout the world, tremendous pride and satisfaction that one born in the once exalted Jewish community of Bialystok, so mercilessly destroyed by the Nazis, was able to transcend his own personal travail to become the great man he is today.

* * *

Samuel Pisar was nominated for the Nobel Peace Prize in 1974 because of his efforts in behalf of world peace through commerce. His book, *Coexistence and Commerce,* has made worldwide impact.

Mr. Pisar addressed high level academic, political and business audiences in Scandinavia between September 20th and 23rd, 1974. Invited by the Nobel Foundation of Sweden, he spoke before a symposium of scientists, sociologists and economists at Hasselby Castle in Stockholm on the subject of "global needs and national means." His speech was followed by public discussion with Prime Minister Olaf Palme, widely reported in the press. Subsequently, Mr. Pisar developed his ideas in the Swedish Parliament, in the presence of King Carl XVI Gustav and other dignitaries.

THANKS TO LABOR ZIONIST ALLIANCE

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged expresses its warm thanks to the Greater New York Regional Committee, Labor Zionist Alliance (Farband) and its members for their cooperation in our *Maoth Chitim* appeal.

We are honored and privileged to be associated with Farband, dedicated to the welfare of the Jewish community at large.

AUGMENTED RELIEF PROGRAM FOR REMAINING JEWS IN BIALYSTOK, SPEARHEADED BY JERRY MINK, BRINGS FORTH THEIR APPRECIATION

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged in New York has recently received moving letters of appreciation from the small group of ten Jewish families, still residing in Bialystok. In their letters, these individuals expressed their great appreciation for the help our Home has given them, in the form of selection certificates negotiable at Pekao Trading Co. outlets in Bialystok with which they can purchase necessities. These certificates are sent four times a year. We also forward special medications to one of the *landsleit* there, Szymon Zukowski, whose health requires these medicines.

Our *landsleit* in Bialystok thank our Home and all those who have contributed to the Relief Fund, for their thoughtfulness and consideration. It is especially comforting to them that their brothers and sisters in America and all over the world keep them in mind and will not forget them. This is very important for their morale.

Jerry Mink standing in Bialystok in front of a memorial plaque for Yitzchak Malmed, who blinded several Nazi Gestapo officers attempting to arrest him. Malmed then hid and the Nazis announced they would shoot 100 Jews if he did not surrender. Yitzchak Malmed, concerned for his fellow Jews, gave himself up, whereupon the Nazis hanged him in a brutal fashion.

They especially thank Jerry Mink, an American Jew with Bialystoker grandparents, who visited Bialystok last year. After returning to New York, Mr. Mink created a special fund within our Center, permanently set aside to help the remaining Jews in Bialystok and vicinity. Mr. Mink gave the first large contribution to this fund, to which a number of other compassionate people have also generously contributed.

We call upon all Bialystoker *landsleit* and friends to send in their contributions to this fund, so that we will be able to extend appropriate assistance to the few remaining Jews in Bialystok.

Editor's Note: **The following is Samuel Pisar's address to French President Valery Giscard d'Estaing at Auschwitz on June 18, 1975, as restated to President Gerald Ford on July 29, 1975.**

Dr. Samuel Pisar – NAZI VICTIM FROM BIALYSTOK, RETURNS TO AUSCHWITZ 30 YEARS AFTER HOLOCAUST

It happened November 11th, 1975 in the United States Senate in Washington, D.C., one day after the U.N. General Assembly adopted its notorious "Zionism is Racism" resolution. Senator Abraham Ribicoff of Connecticut asked for the floor, for he had something to say. The following is a synopsis of Senator Ribicoff's message:

When French President Valery Giscard d'Estaing visited the site of the former Nazi death camp at Auschwitz last June, among the many who accompanied him was a very unusual man—Samuel Pisar, the youngest Jew to have escaped the gruesome concentration camp. Mr. Pisar, and his wife, Judith, are intimate friends of Senator and Mrs. Ribicoff.

"Yesterday, 30 years after Auschwitz," Senator Ribicoff said, "we saw yet another tragic example of anti-semitism which makes us shudder—the anti-Zionism resolution approved by the U.N. I therefore deem it important that the words of Samuel Pisar, who escaped the Holocaust, should be read, understood and heeded by everyone."

The Senator made a motion in the U.S. Senate that unanimous consent be given to include in the Congressional Record a short, dramatic message which Mr. Pisar delivered in the presence of the French President, on the day when both of them visited Auschwitz, June 18th, 1975. The same moving message was sent by Mr. Pisar to President Ford, at the end of July, 1975, when the American President also observed the Auschwitz concentration camp. (See page 7)

* * *

Samuel Pisar was born in Bialystok, the son of David and Helen Pisar. When he was deported by the Nazis for liquidation, together with his entire family, he was but a lad of 12 years old. All of his relatives were annihilated by the Nazi murderers. Young Samuel endured unspeakable horrors at the hands of the Nazis, in Auschwitz and in other Hitler death factories. At the beginning of 1945 he was able to flee from Dachau to Germany. In the spring of 1945, he was liberated from his suffering and long nightmare, thanks to the American Army, near Munich.

After the war, as a boy of 16, Samuel Pisar, the only surviving member of his family from Bialystok, found himself lonely in Germany and France. Shortly thereafter he migrated to Australia to be with his two uncles, Nachman and Eliezer Suchawolski, his mother's two brothers. When he was 23 years old, Samuel went from Australia to the United States. In America he undertook to broaden his education to the fullest possible extent. He studied at Harvard University, from which he graduated as a lawyer with great distinction. He specialized in the highly technical juridical problems of international trade, particularly between East and West.

Now Samuel Pisar is a renowned international lawyer with offices in Paris, Washington and other countries. He has achieved a career of the highest importance, awarded American citizenship by special act of Congress and is a member of the American Bar Association. He has served as a consultant to the U.S. State Department, as well as to President John F. Kennedy, in trade problems between East and West. He also was an adviser to President Nixon's special commission on international trade; in addition, he has helped to guide the Joint Economic Committee of the U.S. Congress. He has been chairman of the International Conference on Trade and International Cooperation, an organ of the Western nations, which convened in Vienna in 1970, in Budapest in 1971, and in Warsaw in 1972.

Dr. Pisar also participated, a short while ago, in important international conferences in Moscow and Kiev. While in the Soviet Union, he visited the mass Jewish graves in Babi Yar, together with the famous banker, David Rockefeller, and Senator Frank Church of Idaho. He frequently travels to many countries on both sides of the Iron Curtain to create a positive atmosphere within which good trade relations can be conducted among rival nations. He is often a guest in Washington and New York.

When one familiarizes himself with the life history of this man, originally a Jewish boy from Bialystok, the youngest survivor of Auschwitz and the only remaining member of his family, one is astonished at Mr. Pisar's achievements. Despite his vast personal prominence in the international community, Samuel Pisar likes to talk about his Bialystoker Jewish origin. Not too long ago he visited the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, in New York City, because he feels so close to us.

* * *

Mr. Pisar is also a close friend of French President Giscard d'Estaing. During the historic visit of the French President to Auschwitz in June, 1975, Dr. Pisar

Three important books by Samuel Pisar. The center volume, *Coexistence and Commerce*, helped win Mr. Pisar a Nobel Prize nomination in 1974.

HARRISON J. GOLDIN, NEW YORK CITY CONTROLLER, EXPRESSES PRIDE AT HIS BIALYSTOKER LINEAGE

We have recently learned that Harrison J. Goldin, Controller of the City of New York, is of Bialystoker descent. His grandfather, the late Rabbi Jacob Eskolsky of Bialystok, after whom he is named, was the rabbi, from 1915 to 1931, of the Bialystoker Synagogue on Willett Street, which was founded by a group of early Jewish immigrants from Bialystok. Upon his death he was succeeded by Mr. Goldin's uncle, Rabbi Mitchell S. Eskolsky, also from Bialystok. Mr. Goldin's

Harrison J. Goldin

mother, the former Anna Eskolsky, a Bialystoker *landsfrau,* is the daughter of the late Rabbi Jacob Eskolsky.

Harrison J. Goldin was inaugurated as Controller of the City of New York on January 1st, 1974.

A life-long New Yorker, Mr. Goldin grew up in the Bronx where he was a graduate of Ramaz Yeshiva and the Bronx High School of Science. He received his undergraduate degree, *summa cum laude,* from Princeton University where he was President of the Hillel Foundation. Following his graduation from Princeton he held the Woodrow Wilson Fellowship in the Department of Government at Harvard University Graduate School. He received his law degree from Yale Law School, where he was Articles Editor of the Yale Law Journal. He is a member of Phi Beta Kappa.

After graduation from Law School Mr. Goldin spent two years as a trial lawyer for the United States Department of Justice. He spent seven years as a corporate and litigating lawyer. From 1970 to 1973 he was in the investment business.

In 1965 Mr. Goldin was elected to the New York State Senate. He was reelected four times, serving a total of eight years, resigning on December 31st, 1973 to accept the office of Controller. During his years in the State Senate Mr. Goldin concentrated especially on matters of public finance, education and mental health. He was described by the New York Times as "one of the three outstanding members of the Senate from the metropolitan area" and was termed "a student of fiscal affairs" by the same newspaper.

In the 1973 election for Controller, Mr. Goldin was elected with 64% of the vote cast for that office. As Controller he is the city's chief fiscal officer, overseeing the spending of ten billion dollars a year for operating expenses, plus the spending of between one and two billion for capital construction, and the investment of over six billion dollars in pension funds.

His family's association with the Lower East Side includes also his father, Dr. Harry Goldin, who settled on the Lower East Side upon arriving in this country in 1913. In 1966 Harrison J. Goldin married Diana C. Stern, a former reporter at *Newsday.* The couple has two children: Daniel and Matthew.

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged is proud that Controller Goldin, as well as many other prominent persons in all walks of life, claims such a fine Bialystoker heritage. We wish him much success as he continues his important work.

VICE PRESIDENT SAM SOLASZ AND FAMILY CELEBRATE 25th ANNIVERSARY OF HIS ARRIVAL IN UNITED STATES

Saturday night, January 24th, 1976, our Vice President, Sam Solasz, was treated to a surprise party celebrating the 25th anniversary of his arrival in the United States. The surprise party, arranged by Mr. Solasz' wife, Rose and his children, Dianne, Scott and Mark Howard, was held at the Hollis Hills Jewish Center, of which Mr. Solasz is a prominent officer.

More than 100 people paid tribute to Sam Solasz on this occasion, among them relatives, business associates, Bialystoker *landsleit* and those friends with whom he suffered together during the Nazi years. A delegation of officers from the Home also attended.

Mr. Solasz entered the banquet hall with his wife and was suddenly surprised by the multitude of guests who cheered him. Everyone then sat down at beautifully decorated tables and enjoyed a deliciously catered affair.

Mr. Solasz thanked his wife Rose and his lovely children for their thoughtful, devoted gesture honoring him, as well as the guests.

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged congratulates Sam Solasz on this meaningful milestone in his life and wish him, Rose and their children many more years of good health and happiness as they continue their good work.

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

As the Passover holiday approaches, each of us is reminded of the struggle for liberation waged by our ancestors in ancient Egypt. The story of this struggle is recounted each year during our *seders* so as to be ineffaceably impressed upon our memories, and especially upon those of our children. A "struggle for liberation" is also, in a sense, being waged by the elderly members of our population; it is a struggle to be free of so many of the burdens, trials, and tribulations which almost invariably accompany old age; like the struggle of our ancestors in Egypt, it too is a struggle which we must never allow ourselves to forget, lest we also be forgotten in our senior years.

Here at the Bialystoker Home, we take pride in the role we play in facilitating this struggle for each of our residents. We don't merely offer them a home away from home, but a genuine home, in every sense of the word. As always, our dietary, medical, and maintenance standards are impeccable, as is the condition of our living and recreational facilities. Furthermore, and perhaps of the utmost significance, our administration and staff members feel a love for our residents that makes working with them more of a pleasure than a chore: a love which imparts not only the feeling of a home, but the feeling of a family as well.

Our Home offers an environment in which the stimulation provided by a new life-style is combined with the means of making new friends, whose reciprocal love and care of one another help make for a smooth and easy transition to this life-style. In this manner, we are able to achieve a significant two-pronged goal: to provide an appropriate and beneficial new way of life, and to allow our residents to feel comfortable within this way of life. They have a sense of well-being and security, knowing that they are loved, well-cared for, and furnished with a means of relaxation. Furthermore, they are in a situation in which, though living apart, they are not detached from the beloved members of their family. On the contrary, visits from their children, grandchildren, family and friends, allow their familial bonds to be ever strengthened, rather than worn thin by the friction and resentment which are so often the consequence of the elderly living with their children.

We are also continually realizing innovative ideas which enable our residents to enjoy their lives to the fullest. We have, for example, recently initiated a Sunday afternoon coffee hour during which our residents may entertain and refresh their guests and visitors in our Jacob Ginsburg Library. The warmth and congeniality inspired by activities such as this add that much more joy and happiness to the lives of our residents, and the fact that they may actively play the role of host or hostess contributes greatly to their sense of self-esteem.

Although we lavish upon our residents nothing short of the best of care, we are presently confronted with problems which are the inevitable consequences of our difficult economic times—problems which can most practically be alleviated by a growing membership. As the heavy immigration of past years has diminished, so too has our membership decreased. We find it necessary, therefore, to remind our readers that, although the Home was established and organized by Bialystoker *landsleit,* membership is open to one and all. In the times in which we live, it is more important than ever before that we do not forget our aged; and at this time of the year, when we recall the past struggle of our ancestors to be free, let us also remember the parallel struggle which our senior citizens are waging even now.

In keeping with the spirit of Passover, I would like to take this opportunity to wish you all a happy and kosher Pesach on behalf of all our staff members and residents.

A REFUAH SHLEIMAH TO PRESIDENT TARLOFSKY

Because our President, Elly Tarlofsky, has not been well, his customary "Message From Our President" does not appear in this issue of the *Bialystoker Stimme.* We fervently pray to the Alm-ghty that Mr. Tarlofsky be granted a *refuah shleimah,* a speedy and complete recovery, so that he can resume his important activities and continue writing his message in our journal.

PAULA GROUPP HONORED BY BETH AM TEMPLE AS ONE OF ITS DEVOTED OFFICERS

Mrs. Paula Groupp, President of the Rockland County Home for the Aged with which the Bialystoker Home is affiliated, received the Murray Sherman award on Sunday, December 14th, 1975. This award was tendered because Mrs. Groupp, the first Sisterhood President of Beth Am Temple, Pearl River, New York, helped establish it as one of the 13 original founders. She served as the first Sisterhood President for two terms. Later on, elected as President of the Temple, Mrs. Groupp arranged for the financing to build its first permanent home.

We at the Bialystoker Home have found Paula Groupp a very devoted, concerned activist interested in realizing our goal of building a home for the well aged in Rockland County. We join in congratulating Mrs. Groupp and hope she will be able to continue her good work for a long time to come.

an entire week—from Saturday evening, June 20th to Sunday, June 28th, 1931. A special committee of 100 people was formed to plan and implement this week-long celebration. The dedication committee was comprised of representatives from all strata of the Bialystoker *landsmanschaft,* as well as delegates from various Jewish organizations, government, political and business leaders.

The new building was opened to visitors through the entire week of the housewarming. Thousands of people came to see the new facility and were favorably impressed by its beauty. They also admired the indefatigable work of the dedicated Bialystoker *landsleit,* praising them for erecting such a magnificent edifice.

On Sunday, June 21st, 1931, the first day of the week-long celebration marking the opening of the Home, huge parades on the Lower East Side took place. Many thousands of Bialystoker *landsleit,* Jews from towns near Bialystok, and people from all over participated, giving their recognition to the great achievement of providing a refuge for elderly people.

The festivities ended a week later, Sunday, June 28th, 1931, with a glorious banquet at the Beethoven Hall, 210 East 5th Street, New York. At that time, David Sohn wrote in the *Bialystoker Stimme:* "The Home will serve not only those who need it now; it will help those who will need it later." The Bialystoker Home, as it turned out, served Mr. Sohn as well. The last days of his life he spent in our infirmary, which he helped build decades before. He died February 9, 1968.

In 1968 our Home was modernized in order to meet the requirements of the New York City and New York State Health Codes. This renovation cost three-quarters of a million dollars. We faced great difficulty in raising necessary funds to reconstruct our building but, thanks to our President, Elly Tarlofsky, we were able to make the required alterations. Mr. Tarlofsky, whose name is well known in many circles as a successful businessman, a man of great compassion and integrity, was able to open channels through which we could secure the money needed for renovation.

Today we boast of a completely modern stainless steel kitchen, strictly kosher. Our cheerful and spacious dining room is the pride of our Home. Residents' rooms are large, bright and tastefully furnished. We have a well equipped infirmary in which our chronically ill patients receive the best possible medical and nursing care, by an experienced staff of physicians, specialists and registered nurses. There are modernly furnished clinics for dentistry, podiatry, ophthalmology and physiotherapy. A spacious, air-conditioned, magnificent synagogue witnesses our residents praying three times a day. We have a full time rabbi, a social worker, an activities department, all dedicated to the well-being of our residents.

The success and longevity of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged have resulted from the uninterrupted support of generations of Bialystoker *landsleit* and friends who have never failed to help our cause when called upon. Many of them have invested copious amounts of energy, generosity and perseverence, enabling our Home to make the accomplishments for which it is so well known.

That is why we mark so enthusiastically our 45th anniversary. From 1931 to 1976, we have moved progressively forward, facing every challenge, continually making strides to improve the quality of our services both for the residents in our Home and for our *landsleit* throughout the world. For most of its existence, this institution has been supported through the donations of our membership. Only in the last decade have governmental agencies subsidized our activities for the elderly.

There is much on which we can pride ourselves. Yet, as we look to the future, there is still much we can do and need to do. Stagnation leads to deterioration. Let us go forward, inspired by memories of our glorious past, imbued by the same driving enthusiasm impelling the founders of our organization to succeed despite adversities. Above all, we must remember that the reason we exist is always to be helpful to those in need.

A GREAT SABBATH

Shabbos Hagadol immediately precedes Pesach and is therefore called the "Great Sabbath." To Rubin Bindler, our worthy Vice-President and Treasurer of Goniondzer-Trestiner Young Men's Benevolent Association, it is all the more a great Sabbath because he celebrates his birthday at this time. In honor of this joyous milestone, Mr. Bindler's family and friends have established the custom of making a substantial contribution to our Home. We thank Rubin Bindler, his beloved wife Minnie, his family and friends for their generosity. May he enjoy many more healthy and happy birthdays.

DAVID J. GOLDBERG APPOINTED TO STATE ATTORNEY'S OFFICE IN MIAMI

We have learned with great delight that the former Chairman of our Board of Directors, David J. Goldberg, has been appointed a consultant to the Criminal Justice Division of the State Attorney's Office in Miami, Florida. Mr. Goldberg will preside over juvenile delinquency and criminal dispute cases.

Dave and Rose Goldberg, residing in Miami Beach, Florida, nonetheless continue their active, charitable support of the Bialystoker Home. Many times they have said that this institution remains close to their hearts and, despite the great distance separating them from us, they will always do whatever they can to assist our cause.

Our officers and directors extend hearty congratulations to Dave Goldberg in his new, important assignment, wishing him great success.

* * *

We wish our *landsleit,* members and friends living in Miami Beach and vicinity our best wishes for Passover.

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK **APRIL, 1976** (253) **No. 318**

1931

45th Anniversary of Bialystoker Center, Home and Infirmary For The Aged

1976

Bialystoker *landsleit* and friends in New York, across the length and breadth of America, and all over the world, celebrate this year the 45th anniversary of the Bialystoker Center and Home. As is known, our institution has grown to unprecedented levels of popularity and achievement. Our large ten-story building, among the tallest edifices on the Lower East Side in New York, houses one of the best institutions for the elderly. It is also the world headquarters of the Bialystoker *landsmanschaft*. Wherever Bialystoker Jews find themselves, they know that 228 East Broadway, New York, is their home. Our building memorializes the so tragically destroyed Jewish Bialystok at the hands of the Nazis.

David Sohn, our unforgettable founder, as he sat at his desk.

Bialystoker Jews were always thought to be practical. Their pragmatism is clearly reflected in the Bialystoker Center and Home. Let us remember that in this institution lies the spirit of Bialystok of old. This means helping those in need and those in their old age. The necessity for such a facility was understood by Bialystoker *landsleit* many years ago, who decided to build a home for the aged. They did not simply talk about building; they carried out their plan in practice.

The initiative to build and run an old-age home came from a small group of Bialystoker *landsleit,* led by the unforgettable David Sohn, of blessed memory. To realize its aim, this group conducted a number of meetings, at which suggestions and plans were formulated. Of course, there were many problems; nonetheless, despite the difficulties, the devotion and love with which our founders approached their task brought about the realization of their dream.

Collecting necessary funds and engaging the proper personnel to build a home proceeded with great success. It thus became possible for the building committee to buy a structure at 219 Division Street, adjacent to the one-time small Bialystoker Center at 217 Division St. Shortly therefater, a small building at 230 East Broadway was purchased, on whose site grew the beautiful institution and world headquarters whose 45th anniversary we celebrate this year. In September, 1929, a contract was signed to begin building the large Bialystoker Home. At the same time, the Bialystoker Center published a special bulletin titled, "The Bialystoker Home" in honor of laying the cornerstone, September 16th, 1929. In that special publication, an article by David Sohn appeared on the front page. In the article, titled, "We Are Building Our Home", the leader of our *landsmanschaft* wrote: "From one end of the land to the other, from Atlantic to Pacific, wherever Bialystoker *landsleit* are found, this happy news is received with great enthusiasm and pride—that on the site of 228 and 230 East Broadway, New York, the foundation of a tall building, which will perpetuate the good deeds of Bialystoker Jews in America, is being laid. How delighted we should feel that we have the honor of living at such a time that we can build a monument for coming generations . . ."

Funds to construct such an edifice came from the donations of Bialystoker *landsleit* and friends, not only from New York, but from all over America. The actual building of the Bialystoker Center and Home took two years. Finally the happy day arrived—the handsome building was officially opened in June, 1931. As soon as the Home opened to receive its first residents, the building truly became the Center of the Bialystoker *landsmanschaft,* for in that same week many different Bialystoker organizations held various meetings in their new headquarters. All these groups raised the necessary funds to build and maintain the Home.

The festive dedication of the new, expansive Bialystoker Center and Home for the Aged continued for

O. K. SANITARY PRODUCTS

250 EAST 98th STREET

Brooklyn, New York 11212

POZNANSKI BAKERY

155 DIVISION AVENUE

Brooklyn, New York

Tel. ST 2-0180

CLOSED ON SATURDAYS

1931 — 45th Anniversary of Bialystoker Center and Home for the Aged — 1976

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.
228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK **APRIL, 1976** (253) **No. 318**

In 1931, the grand opening of the Bialystoker Center and Home for the Aged featured an impressive parade of landsleit and a marching band.

אין 1931, איז פאָרגעקומען די חנוכת הבית פונם ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים מיט אַ יום טוב׳דיגען פאַראַד פון לאַנדסלייט און אָרקעסטערס.